КУЛЬТУРА ▸ ГРАМАДСТВА ▸ ЭКАНОМІКА ▸
ЛЮДЗІ ▸ ПАДЗЕІ ▸ ФАКТЫ

◂ № 26 (347) ◂ 5 ліпеня ◂ 2013 г.
www.novychas.info

Новы Час

МІКОЛА СТАТКЕВІЧ

Стар. 5

СПРАВЯДЛІВАСЦЬ І ТРУБА

Галоўная ўмова паспяховай канкурэнцыі на знешнім рынку — наяўнасць паўнавартаснага ўнутранага рынка, г. зн. рынка, які ўключае эканамічны, палітычны і сацыяльны складнікі

Стар. 4

ЕГІПЕТ: КРЫЗІС ІСЛАМІСТАЎ

Крызіс рэжыму егіпецкага прэзідэнта Мурсі можна таксама лічыць глабальным ударам па дактрыне палітычнага ісламу

Стар. 13

УКРАІНЕЦ, ЯКІ ПРАЦАВАЎ НА БЕЛАРУШЧЫНУ

Стар. 15

ISSN 2218-2144

ПАВАЖАНЫЯ ЧЫТАЧЫ!

ВЫ ЯШЧЭ МОЖАЦЕ ПАСПЕЦЬ АФОРМІЦЬ ПАДПІСКУ НА ІІ ПАЎГОДДЗЕ

▸ **З НАГОДЫ**

ІП — УРАД: НЯРОЎНАЯ ДУЭЛЬ

Сяргей ПУЛЬША

Улады нібыта пагадзіліся не ўводзіць тэхрэгламент і пачакаць яшчэ год. Але прадпрымальнікі гэтым не задаволеныя. 27 чэрвеня ўжо прайшоў агульнанацыянальны страйк, а на 15 ліпеня ў Мінску запланаваны прадпрымальніцкі марш.

Заяўка на яго правядзенне ў Мінгарвыканкам пададзеная. Плануецца, што ў сувязі з маршам у гэты дзень таксама не будуць працаваць рынкі.

Паводле тэхрэгламенту, ІП павінны здаваць на экспертызу частку з кожнай партыі тавару, якая не будзе ім вернутая. У сувязі з гэтым астатняя частка значна падаражэе, а асартымент тавараў звузіцца.

Прадпрымальнікі дамагліся таго, што ўвядзенне тэхрэгламенту адкладзенае да 1 ліпеня наступнага года. Але, паколькі дакумент аб адтэрміноўцы рыхтаваўся ў вялікай спешцы, у ім, як заўсёды, нарабілі памылак. Здаецца, нават больш крытычных, чым сам тэхрэгламент.

Па-першае, кожны прадпрымальнік павінен даваць кожнаму пакупніку даведку, што прадукцыя, якую ён прадае, не прайшла сертыфікацыю Мытнага саюза, і што ён абавязваецца ў выпадку прэтэнзіяў вярнуць грошы альбо абмяняць тавар на якасны. Прадпрымальнікі назвалі гэта глупствам, бо ўзору адзінай даведкі да такога рашэння не дадаецца, а само правіла вярнуць грошы альбо абмяняць рэч дзейнічае і без усялякіх папер згодна з заканадаўствам аб абароне правоў спажыўцоў.

Па-другое, адтэрміноўка сертыфікацыі прадстаўляецца тым ІП, якія маюць на руках дакументы на набыццё тавару. Між тым, дзейсныя акты заканадаўства такіх дакументаў для ІП не патрабуюць. Сапраўды, калі ІП набыў партыю тавару для рэалізацыі на аптовых рынках той жа Расіі, хто там будзе даваць сапраўдныя накладныя на тавар? Там проста падымуць прадпрымальніка на смех.

Па-трэцяе, некалі наша ўлада вельмі клапацілася, каб загнаць індывідуальных прадпрымальнікаў у межы прыватных унітарных прадпрыемстваў. Зараз гэты «дзяржаўны клопат» выходзіць бокам, бо адтэрміноўка сертыфікацыі тычыцца толькі ІП — плацельшчыкаў адзінага падатку. ПУПаў яна не тычыцца ніяк.

Між тым, кантрольныя органы пачнуць праверку прадпрымальнікаў на «сертыфікацыю» ўжо з 1 лістапада гэтага года. Першы намеснік старшыні Дзяржкамітэта па стандартызацыі Валерый Гурэвіч заявіў, што гэта будзе «выключна маніторынг таго, што прадаюць індывідуальныя прадпрымальнікі на рынку». Паводле ягоных слоў, маніторынг не прадугледжвае імгненных мер уздзеяння на прадпрымальніка, а ёсць толькі зборам неабходнай інфармацыі, для таго, каб розныя міністэрствы маглі вызначыцца, ці трэба карэктаваць выдадзеныя раней пастановы і ці прымаць дадатковыя дакументы.

Тэлеканал АНТ, які перадаў гэтую навіну, заявіў, што на беларускіх рынках будуць вялікія зніжкі, бо ІП, якія працуюць з таварамі лёгкай прамысловасці, павінны прадаць увесь несертыфікаваны тавар да лістапада 2013 года. Выглядае як здзек з прадпрымальнікаў і прыбытак на чужой бядзе.

У сувязі з гэтым і прайшоў страйк прадпрымальнікаў 27 чэрвеня. Па дадзеных Рэспубліканскай канфедэрацыі прадпрымальнікаў, на працу ў гэты дзень не выйшла каля 70% ІП па ўсёй Беларусі. А 28 чэрвеня, як ужо і казалася, у Мінгарвыканкам была пададзеная заяўка на тое, каб правесці ў сталіцы «Марш прадпрымальнікаў».

Варта канстатаваць, што папярэднія акцыі такога кшталту былі выніковымі. Напрыклад, 10 снежня 2008 года прайшоў аднадзённы страйк прадпрымальнікаў супраць планаванага скасавання льготнага рэжыму ўвозу тавараў з Расіі. 15 снежня таго ж года ў сталіцы таксама прайшоў санкцыянаваны «Марш прадпрымальнікаў». У ім прынялі ўдзел каля дзвюх тысяч прадпрымальнікаў. У выніку з'явіўся Указ прэзідэнта №703, які бестэрмінова захаваў ільготны рэжым увозу тавараў з Расіі, але адначасова падняў стаўку выплаты адзінага падатку на гэты тавар з каэфіцыента 1,5 да двух.

Ёсць і адваротныя прыклады. Напрыканцы 2007 года ІП змагаліся за права наймаць больш трох працоўных і не з ліку бліжэйшых родзічаў (супраць Указу №760). Некалькі разоў яны выходзілі на Кастрычніцкую плошчу Мінска, і ў выніку пратэстаў з'явілася крымінальная «справа 14-ці» — 14 чалавек, збольшага маладзёны, былі асуджаныя за арганізацыю масавых беспарадкаў і непадпарадкаванне патрабаванням супрацоўнікаў міліцыі.

Ці дамогуцца зараз свайго прадпрымальнікі? Эксперт у галіне пратэставай дзейнасці і адначасова сустаршыня грамадскага аб'яднання па абароне правоў прадпрымальнікаў «Прыватная ўласнасць» Цімох Дранчук мяркуе, што няблага было б прадпрымальнікам сумясціць грамадскі ціск (марш) і эканамічны (забастоўку). «Да таго часу, пакуль прадпрымальнікі праводзяць аднадзённыя страйкі па чацвяргах, альбо разочак пройдуць на Бангалор, ніякага выніку не будзе. І справа не ў прадпрымальніках, а ў нашай ўладзе. Наша ўлада размаўляе з прадпрымальнікамі з пазіцыі сілы, і толькі сілу яна разумее. Вось калі б забастоўка доўжылася тыдзень, і са спыненнем плацяжоў у бюджэт і іншых выплат, тады б урад што-небудзь бы і зрабіў. Пытанне фінансаў для ўлады зараз вельмі балючае», — лічыць Дранчук.

Але прадпрымальнікі — людзі, якія ўмеюць лічыць і пралічваць свае хады. І націснуўшы на ўрад сваімі патрабаваннямі, яны ўсё ж даюць яму магчымасць выйсці з сітуацыі, нават захаваўшы твар. Арганізатары «Маршу прадпрымальнікаў» гатовыя адмовіцца ад яго правядзення, калі ўлады скарэктуюць пастанову аб спрашчэнні парадку сертыфікацыі тавараў. 1 ліпеня петыцыя з патрабаваннем перагляду тэхрэгламенту была пададзеная старшыні Савета па развіццю прадпрымальніцтва Пятру Пракаповічу і ў Міністэрства гандлю. То бок, прадпрымальнікі цісунуць па ўсіх франтах. Ці дацісунуць?

НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

ГОМЕЛЬ. РЫХТУЕЦЦА СКАРГА Ў ААН ПА СПРАВЕ АСУДЖАНАГА ДА СМЯРОТНАГА ПАКАРАННЯ

Праваабаронца Леанід Судаленка сустрэўся з маці асуджанага да вышэйшай меры пакарання гамяльчаніна Аляксандра Грунова. Абмяркоўвалася пытанне вычарпання ўсіх эфектыўных сродкаў прававой абароны ўнутры краіны для падачы індывідуальнай скаргі ў Камітэт па правах чалавека ААН. Сустрэча адбылася ў межах кампаніі «Праваабаронцы супраць смяротнага пакарання».

«Мы не даем ацэнак крымінальнаму злачынству, якім бы яно па сваёй жорсткасці ні было. Мы выступаем супраць смяротнага пакарання і далучэнне нашай краіны да агульнаеўрапейскіх каштоўнасцяў. У ходзе сустрэчы з маці смяротніка — Вольгай Груновай дасягнутая дамоўленасць аб падачы скаргі ў Камітэт па правах чалавека ААН», — заявіў Судаленка.

На дадзены момант Беларусь засталася адзінай краінай у Еўропе, дзе выносяцца і прыводзяцца ў выкананне смяротныя прысуды. Пасля адмены смяротнага пакарання Узбекістанам з 2008 года наша краіна засталася апошняй з дзяржаваў на постсавецкай прасторы, якая прымяняе дадзены від пакарання.

ГРОДНА. ЯК АБАРАНІЦЬ СВАЕ ПРЫВАТНЫЯ ДАМЫ

Гродзенская гарадская арганізацыя Партыі БНФ правяла інфармаванне людзей, якія пражываюць па вуліцы Будзёнага, дзе зараз адбываецца карэнная рэканструкцыя і пашырэнне дарогі. Сярод жыхароў гэтага мікрараёну была распаўсюджана памятка «Абарані свой дом», у якой пададзены грамадскія і прававыя аспекты, датычныя зносу прыватнай жылой забудовы. У памятцы пералічаны асноўныя палажэнні заканадаўства Рэспублікі Беларусь, якія датычаць зносу жылых дамоў, а таксама прыведзены сітуацыі, якія паўстаюць у рэальнасці. Матэрыял закліканы стаць дапаможнікам жыхарам пры абароне свайго прыватнага жылла.

Нагадаем, што пры кардынальнай рэканструкцыі вуліцы Будзёнага ў Гродна ўжо ўзнікла некалькі лакальных канфліктаў паміж будаўнікамі і мясцовымі жыхарамі.

БАРАНАВІЧЫ. СУПРАЦОЎНІКІ МІЛІЦЫІ СПРАБАВАЛІ ЗАТРЫМАЦЬ МІКАЛАЯ ЧАРНАВУСА

Большая частка прадпрымальнікаў баранавіцкіх рынкаў 2 ліпеня не выйшла на працу. Як паведаміў прадпрымальнік і грамадскі актывіст Мікалай Чарнавус, былі зачыненыя і не працавалі каля 500 ралетаў на Цэнтральным «Баранавіцкім каапрынку» і такая ж колькасць на «Палескім кірмашы».

Але некаторыя прадпрымальнікі ўсё ж выйшлі на працу. Калі Мікалай Чарнавус зайшоў на Цэнтральны рынак і стаў размаўляць з тымі, хто працуе, да яго адразу падбеглі некалькі міліцыянтаў. Імі камандаваў вядомы сваім удзелам у разгоне апазіцыйных акцыяў маёр міліцыі Павел Кульгавік. Міліцыянеры ўзялі спадара Чарнавуса пад рукі і прапанавалі «прайсці з імі». Але, як паспавеў Мікалай Чарнавус, адразу ж сабралася некалькі дзясяткаў прадпрымальнікаў, якія адбілі яго ў супрацоўнікаў міліцыі.

Пасля гэтага Мікалай Чарнавус сышоў з рынку.

БАРЫСАЎ. СУПРАЦЬСТАЯННЕ ПАМІЖ УЛАДАМІ І ЖЫХАРАМІ

З лютага цягнецца супрацьстаянне паміж Барысаўскім райвыканкамам і жыхарамі былога ваеннага гарадка, цяпер гарадскога мікрараёна Печы. Тут без грамадскага абмеркавання высеклі дрэвы пад будаўніцтва крамы і піцэрыі.

Толькі ў чэрвені, калі пляцоўка пад забудову ўжо была гатовая, выканкам абвясціў грамадскае абмеркаванне плана будаўніцтва піцэрыі і крамы. Жыхары звярнуліся ў Мінскі аблвыканкам з просьбай захаваць асяроддзе пражывання ў прымальным для нармальнага жыцця выглядзе.

Пры гэтым на праведзеным у траўні гэтага года сходзе жыхароў Печаў прадстаўнікі мясцовых уладаў адназначна заявілі аб тым, што будаўніцтва — справа вырашаная. Дэпутат ПП НС ад Барысаўскага раёна Віктар Гумінскі, да якога па дапамогу звярталіся яго выбаршчыкі з Печаў, заняў пазіцыю выканкама і выказаўся ў тым духу, што жыхары не разумеюць выгады будаўніцтва.

Сітуацыю пракаментаваў праваабаронца Алег Мацкевіч: «Мяркуючы па тым, у якой танальнасці выказваюцца прадстаўнікі ўлады, спадзяваная на тое, што меркаванне пераважнай большасці жыхароў Печаў будзе ўлічана пры будаўніцтве аб'ектаў (піцэрыя і крама), мала. Зрэшты, гэта і не дзіўна. Улада паважае свой народ настолькі, наколькі народ гэтага патрабуе ў адносінах да сябе. Я кажу пра тое, што свае правы неабходна адстойваць. Вынік супрацьстаяння наўпрост залежыць ад актыўнасці жыхароў мястэчка».

Пакуль градус актыўнасці ў жыхароў не змяншаецца. Яны прынялі ўдзел у гарадскім абмеркаванні забудовы, паслалі ў выканкам свае прапановы. Цяпер чакаюць адказу з Мінаблвыканкама і рэакцыі на свае прапановы мясцовых уладаў.

Матэрыялы падрыхтаваныя паводле сайта spring96.org

ЭКАЛОГІЯ

ПАЛІГОН ДЛЯ СМЕЦЦЯ — КАРАВАЙ ДЛЯ НАШЧАДКАЎ

У межах кампаніі «Рада народных дэпутатаў» віцебскія актывісты аргкамітэту па стварэнні партыі «Беларуская хрысціянская дэмакратыя» распачалі шчыльнае вывучэнне праблемы будаўніцтва смеццеперапрацоўчага комплексу пад Віцебскам.

«Віцебск можа пахваліцца самым вялізным тортам вышынёй у 30 метраў. Гатавалі гэты каравай больш за 40 гадоў усе жыхары абласнога цэнтра. Знаходзіцца ён ля пасёлка Білева і аднайменных мікраёнаў горада. За сёлетні год плануюць павялічыць яго памеры яшчэ на 800 тысяч тон — менавіта столькі смецця вывозяць штогод на палігон», — распавяла сябра БХД Крысціна Авакумава.

Робіцца тут усё, як прапісана ў рэцэпце: пласт смецця, пласт пяску, потым утрамбоўка, і зноў усё паўтараецца, але такія прысмакі могуць кепска паўплываць на здароўе жыхароў. Там няспынна ўсё закісае, збіраюцца газы, а машыны ўсё ідуць і ідуць з гораду. Ужо некалькі гадоў таму планавалі закрыць палігон, бо ён вельмі перагружаны рознымі інгрэдыентамі. І з кожным днём іх становіцца ўсё больш. Хаця часткова вядзецца переработка смецця: выбіраюць паперу, шкло, пластык, але ніхто не можа даць гарантыі, што такія пірагі аднойчы адмоўна не паўплываюць на грунтавыя воды і паветра.

Каб знізіць небяспеку, на смеццевым палігоне запусцілі шведскую ўстаноўку па перапрацоўцы біялагічнага газу ў электрычнасць. Працаўнікі палігону задаволеныя, таму што ўзровень бяспекі павышаецца амаль напалову — значная частка біялагічнага газу спальваецца.

Паводле Авакумавай, на сённяшні дзень працаўнікоў хвалюе запланаваны пераезд сметніка на новы палігон у раёне Копці-Касачы. Але ёсць у пераездзе і станоўчае — яны спадзяюцца, што там будзе лепшая інфраструктура.

Праблема захоўвання смецця вельмі востра стаіць ва ўсёй краіне. Было запланавана будаўніцтва шасці смеццеперапрацоўчых камбінатаў, але на сённяшні дзень ёсць толькі адзін — у Наваполацку.

Ля Віцебска такі павінен быў з'явіцца ў 2011 годзе. Зараз нават і гаворкі пра гэта няма, затое распрацоўваецца новы палігон для сметніка. Такое «вырашэнне» пытання не здымае старых праблем: новы сметнік будзе шкодзіць экалогіі не менш, толькі ўжо ў іншым месцы. Да таго ж, дзеля яго распрацоўкі прыйдзецца знішчыць шмат лесу.

«Няўжо наша краіна занадта багатая? Дык багатыя людзі і краіны лічаць свае грошы, і не закопваюць іх у сметнік. А можа, тыя, ад каго залежыць пабудова перапрацоўчага камбіната, дарма праядаюць нашы грошы і працірають свае штаны на зручных крэслах? Ці яны лічаць, што вырабіць новы смеццевы пірог лягчэй? А каму давядзецца яго спажываць, пра гэта яны не думаюць», — лічыць Крысціна Авакумава.

Паводле інфармацыі прэсавай службы БХД

ПАМЯЦЬ

КРЫЖ-ПОМНІК ЗНОЎ УСТАЛЯВАЛІ

Марат ГАРАВЫ

У Маладзечне ўсталяваны апаганены вандаламі ад улады крыж-помнік пакутнікам за волю і незалежнасць Беларусі.

Пра гэта НЧ распавёў дэмакратычны актывіст, арганізатар узвядзення помніка Лявон Цімохін.

Ён нагадаў, што першы ў краіне помнік беларусам, якія ахвяравалі сабою дзеля волі і незалежнасці Бацькаўшчыны, быў урачыста адкрыты 27 сакавіка 1993 года на Цэнтральнай плошчы горада ў гонар 75-годдзя БНР.

Вялікі светла-шэры камень з чырвонымі пражылкамі, прывезены з ГУЛАГаўскай каменяломні, упрыгожылі металічны вараненым шасцікандовы ефрасіннеўскі крыж, зроблены мясцовым кавалём і асвечаны, і паліраваная гранітная дошка з тэкстам: «Пакутнікам за волю і незалежнасць Беларусі».

У адкрыцці мемарыялу, асвечанага святарамі ўсіх хрысціянскіх дэнамінацый, удзельнічаў мэр гораду, дэпутат ВС Генадзь Карпенка і тысячы вернікаў-хрысціянаў, якія адслужылі малебен.

На Цэнтральнай плошчы помнік прастаяў 18 гадоў і стаў не толькі гарадской, але і нацыянальнай славутасцю. Але ноччу 12 красавіка 2011 года пастамент помніка ўзарвалі, камень перанеслі прыкладна на 100 метраў на ўзбочыну дарогі каля гатэлю «Маладзечна» і схавалі пад тканіну. А на тым месцы ўсталявалі кампазіцыю, якая сімвалізуе Купалле.

Перад Дажынкамі помнік перанеслі яшчэ на 250 метраў і ўсталявалі каля перакрыжавання вуліц імя Пятра Машэрава і Вялікі Гасцінец недалёка ад агароджы гарадскога парку.

Для таго, каб забяспечыць праход да ствараемых у парку пляцовак пляжнага валейболу, каля помніка была пракладзена забрукаваная сцежка.

Урэшце 28 чэрвеня крыж-помнік быў зруйнаваны. Аднак пасля інфармацыі пра гэта ў незалежнай прэсе парэшткі крыжа-помніка ў спешным парадку склеілі, неахайна выраўнялі пагнуты вараненыя крыж і зашмаравалі яго чорнай фарбай. Затым знявечаны помнік са шматлікімі расколінамі і страчанымі кавалкамі ўсталявалі ў гарадскім парку каля мемарыялу воінам-інтэрнацыяналістам.

«Адной ноччу ў 1948 годзе ў горадзе былі адначасова ўзарваны дзве святыні — вялізарны бетонны чатырохканцовы каталіцкі крыж каля дарогі на Вільню і старадаўняя хрысціянская капліца непадалёку ад плошчы Старога места каля дарогі на Мінск. Наш крыж-помнік быў своеасаблівым спадкаемцам гэтых хрысціянскіх святынь, — патлумачыў Лявон Цімохін. — Вось чаму хрысціяне Маладзечна слёзна моляцца, каб Бог даў такую ўладу, якая пакаецца і не толькі верне крыж-помнік на яго першапачатковае месца на Цэнтральнай плошчы горада, але і ўзновіць зруйнаваныя тут у 1948 годзе хрысціянскія святыні».

ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

У БЕЛАРУСІ СЭКСУ НЯМА!

Сяргей САЛАЎЁЎ

Чаму ў стабільнай і сінявокай, дзе забароненыя аднаполыя шлюбы, так крытычна падае нараджальнасць? У нас няма сэксу. А калі ён раптам недзе вылазіць, дык яго адразу абвяшчаюць правакацыяй ды бягуць з прэтэнзіямі ў грамадскі савет па маральнасці пад кіраўніцтвам Мікалая Чаргінца.

Вось і скандал з «Міс Мінск» таму пацвярджэнне. Як толькі «міскай» стала Яна Канцавенка, у інтэрнэце адразу ж расшукалі яе вельмі, нават занадта, шчырыя фотаздымкі. Высветлілася таксама, другая віцэ-міс Наталля Башура працуе go-go-танцоркай, а ўладальніца тытула «Міс сяброўства» Кацярына Войтус — стрыптызёрка.

Здавалася б, што тут такога? Калі гэта не забаронена палажэннем пра конкурс — удзельнічай і перамагай! Ну і што, што стрыптызёрка стала «Міс сяброўства»? А хто ім павінен стаць? Слесар-вадаправодчык? Наадварот, няхай «мінчане і госці сталіцы» ведаюць, што нашае сяброўства — нічым не прыкрытае і вельмі шчырае. Гэта ж вялізны плюс, а не мінус.

Як па мне, дык прыгажосць павінна быць даступнай для ўсіх. Якая карысць з таго, што «Міс Мінск» разочак выйдзе на подыум, і больш мы яе не пабачым. Ну, скажыце, напрыклад, дзе мы бачылі папярэдніх «місак»? Дзе зараз «Міс Мінск–2009» Марыя Кубракова? Што робіць «Міс Мінск–2011» Уляна Валахоўская? Ніхто не бачыў, не чуў, не ведае, нібыта іх адразу пасля ўручэння кароны прыгажосці, не адыходзячы ад касцюмернай, апранулі ў паранджу і схавалі далей з вачэй. А тут захочаш паглядзець на «Міс сяброўства» — калі ласка, ёсць сайт, ёсць клуб, прыходзь і глядзі. Спадабалася другая віцэ-міс? Пацікаўцеся яе канцэртным графікам! Спадабаліся іншыя ўдзельніцы конкурсу? Завітайце на выступленне правакацыйнага квартэта «E.b.a.s.h», — там іх аж дзве.

І не трэба казаць: «Фу такімі быць»! Прыгажосць выратуе свет, а каму не падабаюцца дзяўчаты — не глядзіце.

Не, паборнікі маралі лютуюць. Тыя, хто раней кпіў з камісіі па маральнасці, пабеглі плакацца Чаргінцу ў камізэльку. Мікалай жа Чаргінец з усёй дзяржаўнай мудрасцю вырашыў, што спяшацца не трэба. На ягоную думку, гэта нейкія выпаўзні «падставілі» арганізатараў шоў — Мінгарвыканкам, тэлеканал СТВ і Нацыянальную школу прыгажосці. Як заявіў Чаргінец, савет па маральнасці на бліжэйшым пасяджэнні разгледзіць пытанне аб тым, наколькі адпавядаюць размешчаныя ў інтэрнэце здымкі ўдзельніц конкурсу прыгажосці «Міс Мінск–2013» агульнапрынятым нормам маралі.

Каментуючы скандальныя фота ўдзельніц конкурсу, Чаргінец сказаў, што «на такія факты неабходна рэагаваць». Паводле яго слоў, рада збярэцца ў канцы месяца, тады праблему і абмяркуюць. «Пад сцягам дэмакратызацыі, адкрытасці нам падсоўваюць усё што заўгодна», — сказаў Чаргінец. Калі так пойдзе далей, працягнуў ён, то ў хуткім часе «можна чакаць, што будуць патрабаваць дазволіць аднаполыя шлюбы», а таксама праводзіць шэсці «блакітных і лесбіянак».

Між тым, ашалелых ад такой папулярнасці «місак» наведаў кіраўнік Беларусі з сынам Колем. Невядома, што Аляксандр Рыгоравіч казаў самім дзяўчаткам. Але вядома, што пасля сустрэчы з імі ён запатрабаваў ад дзяржавы не лезці да чалавека ў ложак.

«Мы ў Беларусі не імкнёмся кантраляваць прыватнае жыццё грамадзян. Гэта недапушчальна! Больш за тое, недатыкальнасць прыватнага жыцця, ахова асабістай прасторы чалавека былі, ёсць і будуць фундаментальнымі прынцыпамі нашай палітыкі. Мы не можам гэтага дапусціць і з боку іншых дзяржаў. Нават імперый. У гэтым прад'яўляецца наша прыхільнасць сапраўдным дэмакратычным прынцыпам і, галоўнае, наша павага да асобы чалавека», — заявіў Лукашэнка, выступаючы з прамовай напярэдадні афіцыйнага Дня Незалежнасці Беларусі.

У той жа час, каб чыноўнікі не лезлі пад спадніцы ўсялякім «міскам», Аляксандр Рыгоравіч заклікаў іх быць больш сціплымі. «Мы пастаянна робім і будзем рабіць жорсткі, калясальны націск на дзяржаўны апарат, на чыноўнікаў, прымушаючы іх служыць людзям, не браць чужога і весці сціплы лад жыцця», — сказаў ён.

Перад Беларуссю ёсць больш важныя задачы, чым разбірацца, наколькі агаліла грудзі ў фотасесіі тая ці іншая дзяўчына. Тое, што ў нас моцная дзяржава, яшчэ не азначае, што працаваць не трэба. «Усё шырэй распаўсюджваюцца ў нас лянота і ўтрыманства, усё часцей можна пачуць словы: а навошта мне самому штосьці рабіць? Вось ёсць дзяржава, няхай яна пра мяне і паклапоціцца… Мы толькі тады можам абсалютна спакойнымі быць за лёс незалежнай Беларусі, калі кожны яе грамадзянін будзе ставіць пытанне так: што я зрабіў для краіны, а не што краіна павінна зрабіць для мяне? Пакуль жа мы вельмі часта чуем другую частку пытання і вельмі рэдка — першую», — сказаў Лукашэнка.

І гэта праўда. У аналітычным матэрыяле Міністэрства эканомікі па выніках сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі ў студзені-маі 2013 года гаворыцца, што мы маем зараз вялікія праблемы. У студзені-маі 2013 года забяспечаны эканамічны рост на ўзроўні 1,1% пры прагнозным значэнні 8,5%. У параўнанні са студзенем-красавіком тэмп росту ВУП запаволіўся на 1,4%.

Па выніках пяці месяцаў 2013 года з васьмі найважнейшых параметраў прагнозу выкананы толькі тры. Рост прадукцыйнасці працы склаў 103,5%, апярэдзіўшы дынаміку ВУП. У той жа час адставанне ад прагнозу (109,3%) па-ранейшаму істотнае. Складанасці з рэалізацыяй айчыннай прадукцыі ва ўмовах звужэння асноўных экспартных рынкаў у студзені-красавіку бягучага года прывялі да зніжэння паставак беларускіх прадпрыемстваў на экспарт, які ўпаў на 20%.

Так што хопіць раздуваць скандалы там, дзе іх не трэба. Як трапна казалі браты Стругацкія, народу не патрэбныя нездаровыя сенсацыі, народу патрэбныя здаровыя сенсацыі. Вось калі мы, замест таго, каб спрачацца наконт «місак», раптам выканаем усе прагнозныя паказчыкі — вось гэта будзе сенсацыя. А «міскі», дарэчы, хай зробяць свой унёсак у развіццё турыстычнай галіны — падвышэння валютнай выручкі і, адпаведна, ВУП.

Чамусьці я ўпэўнены, што гэта яны зробяць лепш за шмат якіх чыноўнікаў.

ФІГУРЫ ТЫДНЯ

МАЙРА МОРА

«Я гатова прасіць, маліць — каб толькі палітвязні выйшлі на волю», — заявіла ў інтэрв'ю «Еўрарадыё» кіраўнік Прадстаўніцтва Еўрасаюза ў Беларусі Майра Мора.

«Вызваленне, так бы мовіць, па натуральных прычынах не прымаецца — гэта не вызваленне. Гэта — выйсце пасля адбыцця пакарання на свабоду. Тут апладысментаў не будзе — будзьце ўпэўненыя! Але ж, відаць, палітычнай волі беларускім уладам не хапае. Я не разумею: навошта рабіць так, што лёс краіны залежыць ад лёсу 9 чалавек (сёння ў Беларусі адбываюць пакаранне 9 вязняў, прызнаных міжнароднай супольнасцю палітзняволенымі — «Еўрарадыё»)?! Трэба ж думаць у гістарычных катэгорыях», — сказала Майра Мора.

Кіраўнік прадстаўніцтва ЕС не лічыць, што Еўропа павінна адмовіцца ад патрабавання поўнай рэабілітацыі палітвязняў.

«Асобныя вашы юрысты сцвярджаюць, што няма такога юрыдычнага тэрміну ў Беларусі, як «рэабілітацыя». Але наша пазіцыя такая: калі не падабаецца слова «рэабілітацыя», то называйце гэта па-іншаму — аднаўленне ўсіх грамадзянскіх і палітычных правоў. Шэкспіра хочацца цытаваць: «Ружа пад іншым імем будзе пахнуць гэтак жа прыгожа». Так трэба ставіцца да патрабаванняў — не забываючыся на сутнасць. А пра сутнасць ніхто не забываецца», — падкрэсліла Майра Мора.

АНАТОЛЬ ШУМЧАНКА

2 ліпеня лідар прадпрымальнікаў выйшаў на волю. Анатоль Шумчанка быў затрыманы 27 чэрвеня, калі прадпрымальнікі па ўсёй краіне зладзілі забастоўку пратэсту супраць патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту Мытнага саюза. Згодна з імі, прадпрымальнікі абавязаныя мець сертыфікат якасці на ўсю вопратку і абутак, якімі гандлююць. Пасля затрымання на Шумчанку склалі пратакол за арганізацыю несанкцыянаванай акцыі і асудзілі на пяць сутак.

«Мы зараз актыўна вядзем перапіску з Масквой. З Еўразійскай эканамічнай камісіяй. Пакуль мяне не было, там усё актыўна рухалася. Хочам праз Маскву вырашыць сваё пытанне. Працуем у двух накірунках — беларускім і расійскім», — сказаў Шумчанка ў каментары «Еўрарадыё».

Ён таксама нагадаў пра запланаваны на 15 ліпеня марш прадпрымальнікаў. Арганізатары ўжо падалі заяўку, аднак Мінгарвыканкам пакуль не даў афіцыйнага адказу. Прадпрымальнікі хочуць прайсці па маршруце ад Акадэміі навук да плошчы Бангалор.

ВАСІЛЬ ПАРФЯНКОЎ

Супраць былога палітзняволенага Васіля Парфянкова зноў заведзена крымінальная справа за парушэнне ўмоваў прафілактычнага нагляду, паведамляе Радыё «Рацыя».

За ўдзел у Плошчы 2010 года быў прысуджаны да 4 гадоў зняволення, аднак памілаваны і выпушчаны на волю. Пасля гэтага неўзабаве пастаўлены на прафілактычны ўлік.

За яго парушэнне ў 2012 годзе асуджаны на 6 месяцаў арышту. І вось новая крымінальная справа па тым жа абвінавачванні.

Па словах Васіля Парфянкова, следчы ў Першамайскім РУУС Мінска спрабаваў яго дапытаць. Аднак Парфянкоў адмовіўся даваць паказанні без адваката.

«Ён мне сказаў: «Можаш быць вольны, я цябе яшчэ буду выклікаць, буду апытваць тваіх бацькоў». У мяне толькі два парушэнні, на што ён мне адказаў, што два парушэнні — гэта ўжо сістэма, таму інспектар вырашыў перадаць справу ў следчы аддзел Першамайскага РАУС. Можа, на наступным тыдні будуць выклікаць. Мой участковы інспектар неаднаразова мне казаў, што амаль кожную планёрку ў РАУСе начальнік пытаецца: «Як там твой палітычны, што ён там робіць?».

Па словах Парфянкова, парушэнні ўмоваў нагляду, за якія ён быў пакараны штрафам, былі дробныя. Пасля 20 гадзінаў ён павінен быць дома, але спазніўся.

Аднак, як кажа Парфянкоў, нават па законе двух парушэнняў недастаткова для ўзбуджэння крымінальнай справы. Як мінімум, трэба тры.

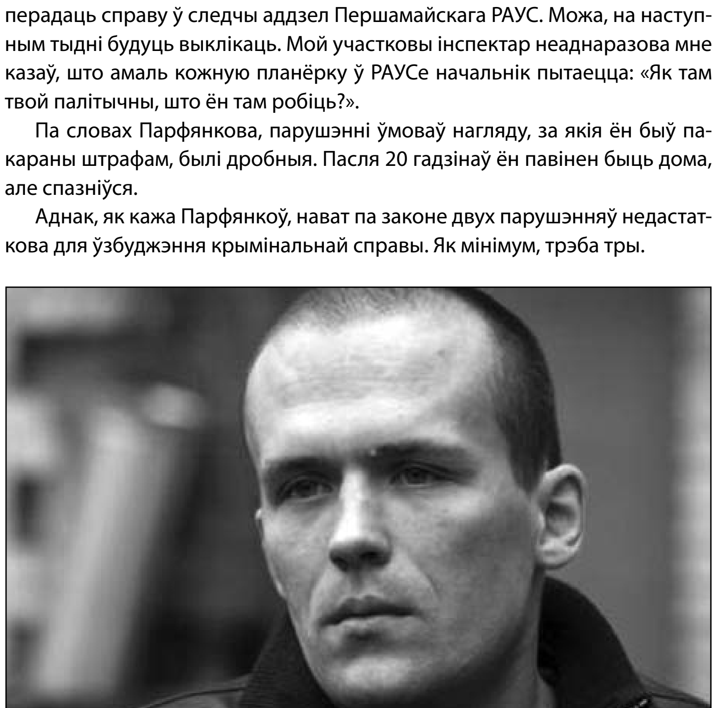

АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІІ

СПРАВЯДЛІВАСЦЬ І ТРУБА

Сяргей НІКАЛЮК

Галоўная ўмова паспяховай канкурэнцыі на знешнім рынку — наяўнасць паўнавартаснага ўнутранага рынка, г. зн. рынка, які ўключае эканамічны, палітычны і сацыяльны складнікі.

20 чэрвеня адзіны палітык (АП) выступіў на пленарным пасяджэнні XV Сусветнага кангрэса рускай прэсы. Натуральна, не абышлося без згадвання пра рускую цывілізацыю, якая дала свету асаблівыя духоўныя каштоўнасці. *«Именно эти ценности,* — і тут АП абсалютна мае рацыю, *— положены нами в основу нашей государственности и того, что принято называть белорусской моделью развития».*

Спіс каштоўнасцяў адкрываюць *«солидарность и справедливость».* Гэта дзякуючы ім *«рационалистические заповеди индивидуализма, воплощенные в философии свободного рынка, согласно которой выживает сильнейший, так у нас и не прижились».*

І з гэтым не паспрачаешся. Узгадаем савецкую сістэму адукацыі. Яна лічылася з аб'ектыўнай рэальнасцю толькі ў сферы тэхнічных навук, бо для стварэння ядзернага шчыта былі патрэбныя рацыянальна думаючыя інжынеры. Што да навук грамадскіх, то тут панавалі легенды і міфы, якім рацыянальнасць, як вядома, супрацьпаказаная. Бо ў якое вартае смеху відовішча ператварылася б «адзіна правільнае вучэнне», калі б савецкія людзі масава навучыліся думаць рацыянальна.

Падмацую сказанае словамі Андрэя Пеліпенкі, аднаго з самых глыбокіх расійскіх культуролагаў: «Свядомасць чалавека Рускай матрыцы архаічная і інфантыльная. Свет апісваецца наборам племянных міфалагем, якія амаль цалкам блакуюць рацыянальнае ўспрыманне рэальнасці». Руская матрыца і ляжыць у аснове *«того, что принято называть белорусской моделью развития».*

Справядлівасць і труба

Ідэі справядлівасці ў расійскай сацыякультурнай традыцыі выступаюць у якасці своеасаблівага каркаса нацыянальнай самасвядомасці. Ідэя паўстала не ўчора. У сялянскай абшчыне перадзел зямлі ажыццяўляўся двума спосабамі: па колькасці едакоў і па колькасці працаўнікоў у сям'і. Кожны раз, калі ішлі перадзелы, пачыналіся спрэчкі. Але той, хто валодаў дадатковым рэсурсам, напрыклад, мог паставіць грамадзе вядро гарэлкі, той і меў больш шанцаў дамагчыся выгоднай асабіста для яго справядлівасці.

Абшчына засталася ў мінулым, але прынцып вырашэння канфліктаў «па справядлівасці» актуальны і сёння. Як тут ні прыгадаць гарадскую паліклініку. На чым баку справядлівасць, на баку ўладальнікаў талонаў ці на баку ахвотнікаў патрапіць да лекара па жывой чарзе? І ў гэтым выпадку ўсё вырашае аб'ём асабістых рэсурсаў. Па-за канкурэнцыяй тут нахабства і беспардоннасць.

«Адрозненне Расіі ад Захаду, — адзначае амерыканскі палітолаг Мікалай Злобін, — палягае ў тым, што людзі ў Расіі ўспрымаюць несправядлівасць, а на Захадзе пратэстуюць супраць парушэння закона. Гэта дзве розныя рэчы, закон не абавязкова справядлівы».

Закон па сваёй прыродзе адназначны. У таго ж, хто вырашае пытанне «па справядлівасці» заўсёды ёсць шанец урваць, што хочацца. Тыя, хто мае ўладныя рэсурсы, тут па-за канкурэнцыяй. У гэтым сэнсе егіпецкі фараон Анціох III не быў арыгінальны. Цытую: «Заўсёды справядліва тое, што пастанавіў фараон».

Праілюструю думку Анціоха III прыкладам, запазычаным з чэрвеньскай стужкі навін. Расійскія акцыянеры ААТ «Сукно», якое ўваходзіць у дзяржаўны канцэрн «Беллегпрам», абскардзілі ў Вышэйшым гаспадарчым судзе Беларусі змяншэнне іх долі ў таварыстве. Змяншэнне адбылося ў выніку дадатковай эмісіі акцый на карысць дзяржавы. Паводле заявы пазоўніка, сход акцыянераў, які прыняў адпаведнае рашэнне, не праводзіўся, а яго пратакол быў сфальсіфікаваны. Суд запатрабаваў дакументы сходу, але замест дакументаў атрымаў з адміністрацыі ААТ акт пра іх знішчэнне ў сувязі з аварыяй трубы.

Здагадайцеся, на чыю карысць прыняў рашэнне Вышэйшы гаспадарчы суд Беларусі — расійскіх акцыянераў ці беларускай дзяржавы? Нездагадлівым падказваю: справядлівасць перамагла!

Зразумела, беларускі варыянт справядлівасці расійскі бок не задаволіў. Даю слова дарадцу пасольства Расіі ў Беларусі Вользе Смірновай: «У дзеяннях адказчыка я са здзіўленнем назіраю паўтор бандыцкіх 1990-х гадоў у Расіі, як быццам мы вярнуліся ў мінулае на 20 гадоў».

Вось тут памылка. Беларуская мадэль развіцця накіравана не ў мінулае, а ў будучыню. Але ў яе аснове, нагадваю, ляжаць каштоўнасці расійскай цывілізацыі, і дарадцы расійскага пасольства не варта пра гэта забываць, дый класікаў на ноч нядрэнна б перыядычна чытаць. «Рускі, кім бы ён ні быў, абыходзіць ці парушае закон усюды, дзе гэта можна зрабіць беспакарана; дакладна гэтак жа робіць і ўрад». Гэта Герцэн Аляксандр Іванавіч — рэвалюцыянер, публіцыст, пісьменнік, філосаф.

Разварот на 180 градусаў

Але вернемся да выступу АП на пленарным пасяджэнні XV Сусветнага кангрэса рускай прэсы: *«Полное изгнание моральных, нравственных принципов из экономики оборачивается против самой экономической системы, постепенно превращая ее в паразитическую и неэффективную. В этом состоит значительное отличие нашего белорусского пути. Однако именно в этом — его сходство и родство с подлинными духовными ценностями русского мира и русской цивилизации (в широком смысле этого слова), к которым все мы с вами принадлежим».*

Прыгожа? Прыгожа. Але для ўзмацнення ўражання рэкамендую паднясціся ў кабіну будаўнічага крана, з якой мы, простыя абывацелі, магчыма, разгледзім часцінку таго, што ўжо сёння ва ўсіх дэталях назірае АП з вяршыні ўладнай «вертыкалі». А назірае ён *«в строительстве полный обвал, начиная от неудовлетворенности граждан сроками, качеством и стоимостью строительства и заканчивая той коррупцией, в которой погрязла вся отрасль».*

Цэлая галіна загразла ў карупцыі. *«Минский горисполком полностью из коррупционеров сегодня сформирован».* Цікава, наколькі гэтыя і падобныя прыклады спароджаны эканомікай, заснаванай на маральных прынцыпах? Не выключана, што і наша карупцыя, у адрозненне ад карупцыі не нашай, не паразітуе на эканоміцы, а выконвае ролю стымулу, які падвышае яе эфектыўнасць.

На працягу амаль двух дзесяцігоддзяў АП запэўніваў нас у тым, што *«Беларусь не пошла по пути, навязанному всем бывшим советским республикам, отвергла обвальную приватизацию государственной собственности и пассивную роль государства в социально-экономических процессах. Мы не отдали ни природные богатства, ни созданный народом производственный потенциал олигархам или зарубежному капиталу. Сами сумели возродить предприятия и использовать на благо всего народа, а не кучки ловкачей и проходимцев».*

Усё пералічанае, калі мне памяць не здраджвае, складае ядро расійскай эканамічнай мадэлі. Амаль два дзясяткі гадоў АП выкарыстоўваў яе ў якасці фону, на якім так рэльефна глядзеліся яго ўласныя дасягненні. Што прымусіла яго развярнуцца на 180 градусаў? Наўжо «падгніла штосьці ў Дацкім каралеўстве»?

Канстытуцыя тут ні пры чым

Але не хлебам адзіным жывы чалавек, таму АП у сваім выступе на кангрэсе выказаўся з нагоды свабоды прэсы: *«Как вы, вероятно, слышали, Беларусь часто упрекают в отсутствии свободы слова. Вообще, сегодня в этом смешно кого-то упрекать с появлением Интернета и других носителей этого слова. Обычно об этом говорят лицемерные люди. Сами они прекрасно понимают, что нет в мире абсолютной свободы. Тот, кто не зависим от правительства, зависим от собственника издания, от рекламодателей, от капризов публики, в конце концов, от ошибок, эмоций и собственных заблуждений журналистов».*

Своеасаблівая логіка, пагадзіцеся. Свабоду слова беларусам гарантуе Канстытуцыя (артыкулы 34–35). У сваю чаргу, кіраўнік дзяржавы з'яўляецца «гарантам Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, правоў і свабодаў чалавека і грамадзяніна» (артыкул 79). Тэлефаную ў Беларускую асацыяцыю журналістаў (БАЖ). Атрымліваю даведку: за апошнія тры гады адмоўлена ў рэгістрацыі 105 друкаваным выданням.

Такая вось у нас свабода слова. Але дзякуй інтэрнэту і іншым носьбітам інфармацыі (галоўным чынам электронным). Гэта праз іх усёпранікальную здольнасць пра адсутнасць свабоды слова ў Беларусі сёння кажуць выключна *«лицемерные люди»*, а Канстытуцыя і яе гарант тут ні пры чым.

Для ўстойлівасці зэдліка неабходныя, прынамсі, тры кропкі апоры. Для падтрымання стабільнасці ў грамадстве, апроч эканамічнага кампанента, неабходны палітычны і сацыяльны, але кожны з іх не з'яўляецца самастойным, бо залежыць ад сваіх калегаў.

Просты прыклад. Канкурэнтаздольнасць беларускай эканомікі АП звязвае з тэхналагічнай мадэрнізацыяй дзяржаўных прадпрыемстваў. А чаму б не? Прыгадаем сталінскую мадэрнізацыю. У тыя гады інтэрнэт яшчэ не быў вынайдзены, і «бацька народаў» быў вымушаны адзін, без дапамогі тэхнічных прыбамбасаў гарантаваць савецкім людзям свабоду слова і свабоду друку (артыкул 125 Канстытуцыі 1936 г.). Такая манаполія не перашкодзіла яму прыняць Расію з сахой, а пакінуў з атамнай бомбай.

Поспех сталінскай мадэрнізацыі забяспечыў гвалт. І гэта не сакрэт. Але ў постіндустрыяльным грамадстве гвалтоўная мадэрнізацыя, якая здзяйсняецца дзяржавай зверху, не мае шанцаў на поспех. Успомнім досвед Японіі, Тайваня і Паўднёвай Карэі. На стадыі індустрыялізацыі ўсе тры азіяцкія тыгры былі аўтарытарнымі дзяржавамі, але толькі на гэтай стадыі. Не пазбегнуць дэмакратызацыі і Кітаю. Мабыць, галоўны крок у дадзеным кірунку ўжо зроблены: генеральны сакратар КПК не можа займаць сваю пасаду больш за два тэрміны.

Беларускай мадэлі свае права на жыццё даводзіцца адстойваць *«в жестком мире глобальной конкуренции».* Таму ніводны выступ АП на эканамічную тэму не абыходзіцца без заклікаў павялічыць канкурэнтаздольнасць беларускіх тавараў. Але ці ёсць у нас шанец канкураваць на знешнім рынку пры адсутнасці паўнавартаснага ўнутранага рынка, які ўключае і яго палітычны складнік?

Я разумею, што *«рационалистические заповеди индивидуализма, воплощенные в философии свободного рынка»*, у нас так і не прыжыліся. Аднак калі хутка сітуацыя кардынальна не зменіцца, то беларусы могуць застацца без Беларусі ці Беларусь без беларусаў.

ЗМАГАННЕ

МІКОЛА СТАТКЕВІЧ

Аляксандр ТАМКОВІЧ

Шчыра кажучы, напісаць гэты нарыс трэба было даўно, але ўвесь час перашкаджалі ўспаміны пра нашы з Міколам, мякка кажучы, не вельмі ветлівыя ўзаемаадносіны. Даспеў я падчас прэзентацыі камітэтам «Салідарнасць» кампаніі «Тыдзень палітвязня», дзе першым героем стаўся менавіта Статкевіч. І мне стала зразумела, што асабістае заўсёды павінна саступаць месца аб'ектыўнаму.

Шлях да свету

Пачаць хочацца з кароткага ўспаміну, які прыгадаў сам Мікола Статкевіч у верасні 2006 года ў сваім эсэ, што напісаў у вёсцы Блонь Пухавіцкага раёна Мінскай вобласці, дзе адбываў «хімію».

«Было гэта на адным з паліганаў у казахскім стэпе, куды наша брыгада прыехала з Поўначы для баявых стрэльбаў па паветраных мішэнях. Камандны пункт брыгады, за тэхніку якога я адказваў, месціўся ў бункеры з вельмі складаным уваходам, падобным да лабірынта з перашкодамі. Аднойчы, калі мне трэба было тэрмінова трапіць на паверхню, мясцовы інструктар сказаў, што ёсць яшчэ адзін, вельмі просты выхад — цёмны калідор. Ён зачыніў за мной браніраваныя цяжкія дзверы, і я апынуўся ў поўнай цемры. Хацелася вярнуцца назад, у аператыўную залу каманднага пункта, дзе ў вялікай прасторы зялёным ды сінім свяціліся шматлікія планшэты і экраны. Пайшоў наперад, выставіўшы рукі перад сабой. Амаль адразу наткнуўся на халодную сценку калідора. Узяў у другі бок. Вельмі хутка — зноў сцяна. Пакрысе, усе радзей натыкаючыся на сцены, я выбраў накірунак, які вывеў мяне да таких жа браніраваных дзвярэй, за якімі было неба і заліты сонцам стэп». Сімвалічны ўспамін.

Нарадзіўся будучы вайсковец, навуковец і палітык 12 жніўня 1956 года ў вёсцы Лядна Слуцкага раёна. Яго бацькі былі настаўнікамі, таму разам з навукай жыць, ён адразу пачаў асвойваць другую навуку — думаць. Сам жа род Статкевічаў паходзіць са старажытнай беларускай шляхты і мае герб «Касцеша», якім, акрамя іх, карысталіся больш чым 200 родаў Беларусі, Украіны, Літвы і Польшчы, у тым ліку і продкі польскага маршала Юзафа Пілсудскага.

На жаль, маці Міколы на гэтым свеце ўжо няма, а вось яго бацька Віктар Паўлавіч, нягледзячы на салідны ўзрост (86 гадоў) і шматлікія хваробы (рак, язва страўніка) па наш дзень жыве ў Баранавічах і для многіх з'яўляецца прыкладам мужнасці і высакародства.

Кожны год, 9 мая, яго віншуюць мясцовыя дэмакратычныя актывісты. Падчас вайны, юнаком ён разам са сваім бацькам, дзедам Міколы Статкевіча, дапамагаў партызанам. Нават удзельнічалі, можна сказаць, у дыверсійных акцыях: падпілоўвалі слупы з тэлефоннымі праводамі, чым шкодзілі камунікацыям фашыстаў. Аднойчы нарваліся на нямецкага салдата, які стрэліў у Віктара, але яго паспеў засланіць сабой бацька.

У пачатку красавіка 2011 года некаторыя інтэрнэт-рэсурсы паведамілі пра тое, што Віктар Паўлавіч Статкевіч з Беларусі з'ехаў ва Украіну, дзе жыве старэйшы сын Аляксандр. Сапраўды ездзіў, але ў госці, на вяселле ўнука Андрэя. Там пабачыўся і з другімі сваімі ўнучкамі — Кацяй ды Аняй — дочкамі Міколы, якія разам з сем'ямі прыехалі на вяселле з Германіі. Кацця — доктар навук, разам з мужам працуе ў кампаніі «Аўдзі». Аня — хатняя гаспадыня, выхоўвае маленькага сына Лёню, а яе муж займаецца бізнэсам.

Вайсковы выбар

Сярод вайскоўцаў супрацьпаветраная абарона лічыцца не самай спрыяльнай для службовай кар'еры. Пра генеральскія лампасы там амаль не мараць, нават дайсці да падпалкоўніка, палкоўніка вельмі складана. Адзінае, што можа прывабіць, — практычная адсутнасць «асабовага складу», то бок салдатаў. Гэта — інтэлектуальныя тэхнічнае войска. У СПА больш думаюць, чым бегаюць.

Магчыма, гэта і стала асноўнай прычынай вайсковага выбару Міколы Статкевіча. А яшчэ — на той час высокі прэстыж вайскоўцаў у грамадстве. Да таго ж, курсанцкія пагоны дазвалялі небагатай настаўніцкай сям'і не хвалявацца за дабрабыт сына.

У 1973 годзе Мікола Статкевіч паступіў у Мінскае вышэйшае інжынернае зенітнае ракетнае вучылішча СПА, якое пасьпяхова скончыў у 1978 годзе. Па размеркаванні яго накіравалі ў Запаляр'е, дакладней, у Мурманскую вобласць.

Праслужыў ён толькі чатыры гады, але за гэты кароткі час паспеў шмат чаго. Напрыклад, быў прызнаны лепшым афіцэрам па сваёй спецыяльнасці ў аб'яднанні супрацьпаветранай абароны, якое абараняла ўсю Поўнач еўрапейскай часткі СССР. Там жа яму прысвоілі вышэйшую баявую класіфікацыю — «Майстар».

У 1982 годзе вярнуўся ў альма-матэр, паступіў там у ад'юнктуру, праз некалькі гадоў абараніў кандыдацкую дысертацыю і стаў выкладаць.

Палітычны арыенцір

Напэўна, шмат хто б на месцы Статкевіча спыніў любую актыўнасць. Маўляў, што яшчэ трэба ў жыцці? Прэстыжнае месца службы, высокая зарплата, перспектыва кар'еры... Тым больш, што ў яго асабіста ўсё складвалася як мага лепш. За час службы ў МВІЗРВ ён напісаў болей за 60 навуковых прац у галіне кіравання, эргамінікі і сацыяльнай псіхалогіі. Зрабіў некалькі вынаходніцтваў, быў накіраваны ў дактарантуру.

Напэўна, на гэты дзень ён мог доктарам навук, прафесарам. І генералам. Як некаторыя з тых, у каго на той час на пагонах было нават менш зорачак. Напрыклад, былы маёр Шэйман. Дарэчы, дзякуючы менавіта яму, я трапіў у гісторыю нашай краіны. Было гэта 15 верасня 1992 года, калі чальцы нядаўна створанага па ініцыятыве Міколы Статкевіча Беларускага згуртавання вайскоўцаў і афіцэры запасу прымалі прысягу на вернасць Беларусі. Мой подпіс трапіў на адзін аркуш з подпісам Віктара Шэймана.

Дадам толькі, што гэта вядомае прозвішча не было ў тых спісах адзіным выключэннем. Калі ўзяць атачэнне дзеючага прэзідэнта, то ў гэтым асяродку можна ўбачыць імёны тых, хто тады быў «дэмакратам». Напрыклад, сучаснага міністра інфармацыі Алега Праляскоўскага...

Якія розныя шляхі

Тая шматтысячная грамадская акцыя прымусіла ўрад прывесці да прысягі незалежнай суверэннай Беларусі ўсіх афіцэраў сілавых структур. І ніхто тады нават уявіць не мог, што праз колькі год яны будуць прысягаць зноў: быць вернымі не толькі сваёй краіне, але і яе прэзідэнту...

Аднак звернемся да біяграфіі Міколы Статкевіча, якая размешчана на яго сайце: «Яшчэ да распаду Савецкага Саюза распрацаваў і надрукаваў канцэпцыю стварэння беларускага войска, якая была рэалізавана пасля атрымання нашай краінай незалежнасці. У пачатку 1991 года ў знак пратэсту супраць падаўлення танкамі дэманстрантаў у Вільнюсе выйшаў з КПСС. 20 жніўня 1991 года адзіны з вайскоўцаў у Беларусі публічна выступіў супраць путчу ў Маскве. Тады ж аб'явіў аб стварэнні Беларускага згуртавання вайскоўцаў (БЗВ), якое паставіла на мэце стварэнне беларускага войска, абарону незалежнасці і гісторыка-патрыятычнае выхаванне грамадства».

Адмыслова раю звярнуць увагу на даты. Тады яшчэ ніхто не ведаў, на чым баку будзе перамога. Затое адназначна можна сцвярджаць іншае: вайсковец Мікола Статкевіч вельмі добра ведаў, што чакае асабіста яго і паплечнікаў у выпадку паразы.

І яшчэ адзін важны момант. У 1993 годзе Мікола Статкевіч выступіў супраць Дамовы аб калектыўнай бяспецы з ваюючымі краінамі (Арменія, Таджыкістан і інш.), па ўмовах якой Беларусь павінна была накіроўваць сваіх салдатаў на чужыя войны. За гэта яго звольнілі з вайсковай службы. За месяц да плануемай абароны доктарскай дысертацыі.

Пасля шырокай грамадскай кампаніі ў падтрымку Статкевіча беларускі парламент ратыфікаваў усё ж Дамову аб калектыўнай бяспецы ўсё ж ратыфікаваў, але з умовай не адпраўляць нашых салдат у «гарачыя кропкі».

Партыйны калейдаскоп

Добра ведаю супрацьлеглыя меркаванні розных людзей пра тое, што адбывалася тады і адбываецца зараз у беларускім сацыял-дэмакратычным асяроддзі. Але мой нарыс — біяграфічны. Таму пакідаю за дужкамі любыя каментары. Абмяжуюся толькі канстатацыяй фактаў і адной рэмаркай: беларускіх сацыял-дэмакратаў можна назваць рэкардсменамі па колькасці ўнутраных расколаў. І ў кожным з іх адным з падводных камянёў была праблема лідарства.

Мікола Статкевіч трапіў у гэты лагер амаль з самага пачатку яго існавання, калі ў сакавіку 1991 года па ініцыятыве Міхася Ткачова была створана Беларуская сацыял-дэмакратычная грамада. Старшынёй тады абралі Міхася Ткачова, першым намеснікам — Алега Трусава. Праз год, пасля заўчаснай смерці Ткачова, Трусаў стаў на чале партыі і кіраваў ёй да лета 1995 года.

У 1995 годзе замест Алега Трусава старшынёй БСДГ абралі Міколу Статкевіча. У 1996 годзе прайшло аб'яднанне Сацыял-дэмакратычнай Грамады з Партыяй народнай згоды і была створана Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Народная Грамада). Мікола Статкевіч стаў старшынёй БСДП (Народная Грамада).

У 2005 годзе была яшчэ адна спроба аб'яднання і яшчэ адзін раскол. Утварылася БСДП (Грамада), лідарам якой абралі Аляксандра Казуліна. На дадзены момант БСДП (Грамаду) узначальвае Ірына Вештард. Прыхільнікі Міколы Статкевіча сфарміравалі аргкамітэт па стварэнні аднаўленай Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада), абралі яго сваім старшынёй.

Цярністы шлях

За час палітычнай дзейнасці Статкевіч больш за 30 разоў меў адміністратыўныя арышты, якія заканчваліся «суткамі» альбо штрафамі, 3 разы супраць яго распачыналіся крымінальныя справы, двойчы пакаранні не былі ўмоўнымі.

У 2005 годзе разам з Паўлам Севярынцам ён быў асуджаны да 3 гадоў абмежавання свабоды за арганізацыю мірнай дэманстрацыі супраць фальсіфікацыі вынікаў рэферэндуму. Па выніках гэтага рэферэндуму прэзідэнт атрымаў права знаходзіцца ва ўладзе неабмежаваную колькасць тэрмінаў.

На «хіміі» год працаваў электрамеханікам на прадпрыемстве ў Баранавічах, потым слесарам у калгасе. У 2006 годзе міжнародная арганізацыя «Amnesty International» прызнала Мікалая Статкевіча вязнем сумлення. У ліпені 2007 года яго вызвалілі па амністыі.

У 2009 годзе кангрэсам «Еўрапейскай кааліцыі», лідарам якой Статкевіч з'яўляецца з 2003 года, ён быў вылучаны ў якасці кандыдата ў прэзідэнты на выбарах 2010 года. 19 снежня 2010-га прымаў удзел у дэманстрацыі на плошчах Кастрычніцкая і Незалежнасці. Пасля разгону акцыі быў затрыманы.

26 мая 2011 года ў Ленінскім судзе горада Мінска суддзя Людміла Грачова вынесла прысуд: 6 гадоў калоніі ўзмоцненага рэжыму. На дадзены момант Мікола Статкевіч — адзіны былы кандыдат у прэзідэнты, які застаецца за кратамі.

Усе падрабязнасці яго арышту і вандровак па калоніях пералічваць не буду. Раю ў віртуальнай бібліятэцы паглядзець мае кнігі «Супраць плыні» і «Жыццё пасля кратаў». Адрас http://kamunikat.org/usie_knihi.html?pubid=20069. Пра ўсё вельмі дакладна там расказвае жонка Міколы Марына Адамовіч.

Галоўнае, што вызначае палітычны лёс Міколы Статкевіча, гэта тое, што пры любых абставінах ён трымаецца праўды. За гэта сённяі пакутуе. Але не падпісвае аніякіх пакаянных лістоў і прашэнняў аб памілаванні.

ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

КАНЕЦ «ШПІЁНСКАГА» РАМАНА

Сяргей ПУЛЬША

Суд вырашыў, што Андрэй Гайдукоў — не шпіён, не вінаваты ў здрадзе Радзіме, нікому ніякіх звестак не перадаваў, дзяржаўнай таямніцы не раскрыў. А паўтара гады калоніі — дык нельга ж прызнаць, што хлопец восем месяцаў адседзеў ні за што?

Дзіўнае заканадаўства

1 ліпеня грамадства нарэшце даведалася, што прад'явілі 23-гадоваму слесару наваполацкага «Нафтана». Гайдукоў асуджаны па артыкуле 356-1 Крымінальнага кодэкса.

Гэты артыкул уведзены ў Кодэкс толькі 8 лістапада 2011 года. Ён вельмі дзіўны. Даслоўна ён гучыць так: «Усталяванне грамадзянінам Рэспублікі Беларусь супрацоўніцтва на канфідэнцыйнай аснове са спецыяльнай службай, органам бяспекі або разведвальным органам замежнай дзяржавы пры адсутнасці прыкмет здрады дзяржаве — караецца арыштам на тэрмін да шасці месяцаў або пазбаўленнем волі на тэрмін да двух гадоў».

Гэта значыць, Гайдукоў не шпіёніў. Можна падумаць, што Гайдукоў толькі ўсталяваў супрацоўніцтва, каб здраджваць Радзіме. Але і гэта не так, бо ён асуджаны з дадаваннем артыкула 14 КК «Замах на злачынства».

Такім чынам, ён проста паквапіўся на ўсталяванне такіх сувязяў. Якім чынам паквапіўся, мы не ведаем — суд быў закрыты.

Дзіўнасць гэтага артыкула ў тым, што па ім можна пасадзіць палову краіны проста за размову з іншаземцам. А раптам той іншаземец апынецца супрацоўнікам расійскай ФСБ альбо ўкраінскай СБУ? Вось табе і «замах на ўстанаўленне сувязяў». Пазнаёміўся ў цягніку з такім чалавекам — усё, абвінавачванне гарантаванае. Нават калі ты не балбатаў пра нейкія таямніцы: бо «пры адсутнасці прыкмет здрады дзяржаве» ж.

Тых, хто стаіць у чэргах па атрыманне візы ў літоўскае пасольства ці польскае консульства, можна арыштоўваць пагалоўна. Пра што яны размаўляюць з супрацоўнікамі замежнай амбасады, якія праз аднаго шпіёны замежных выведак? Тых, хто выехаў за мяжу і вярнуўся назад, трэба адразу пры ўездзе ў Беларусь саджаць на нары: а раптам іх суседам на пляжы ў Крыме ці Турцыі быў супрацоўнік мясцовай спецслужбы? А калі запытаў у замежнага паліцэмна, «як прайсці ў бібліятэку», — увогуле труба, відавочны кантакт з прадстаўніком замежнага органа бяспекі без здрады дзяржаве, — два гады гарантавана.

Пра маразматычнасць артыкула 156-1 беларускіх заканадаўцаў неаднаразова папярэджвалі праваабаронцы. Вядомы юрыст Гары Паганяйла ўзгадвае, што тады казалася пра нявызначанасць злачынцы і аб'екта злачынства, занадта размытых фармулёўкі, па якіх да адказнасці можна прыцягнуць любога. Але заканадаўцы, як звычайна, праваабаронцаў не паслухаліся.

У любым выпадку, Гайдукова пасадзілі не за тое, у чым ён абвінавачваўся. Яго пасадзілі, таму што «так было трэба».

Хто адказны за правал?

Яшчэ пры затрыманні КДБ адрапартавала, што Гайдукова ўзялі ў момант закладкі тайніка

www.spymania.ru

са звесткамі, што цікавілі замежныя спецслужбы. Калі ж Гайдукоў шпіёнам не прызнаны, узнікае лагічнае пытанне: хто арганізаваў «тайнік»? Што з гэтымі звесткамі, якія цікавілі спецслужбы замежнай дзяржавы? Гэта што, усё было сфальсіфікавана?

Па меркаванні юрыста Валянціна Стэфановіча, дзеянне, за ўчыненне якога асуджаны Гайдукоў, адносіцца да катэгорыі злачынстваў, якія не ўяўляюць вялікай грамадскай небяспекі. Да асобы, абвінавачанай у такім злачынстве, нельга прымяніць меру стрымання ў выглядзе заключэння пад варту: дастаткова і падпіскі аб нявыездзе. Між тым, КДБ упарта не задавальняла хадайніцтва адвакатаў аб змене меры стрымання Гайдукову на гэтую падпіску. І хлопец прабыў за кратамі 8 месяцаў.

Хто будзе адказваць за парушэнне правоў Гайдукова? Хто няправільна кваліфікаваў першапачатковае абвінавачванне? Чаму суд быў закрытым яшчэ да таго, як суддзя павінен быў прыняць адпаведнае рашэнне згодна хадайніцтва аднаго з бакоў?

Гайдукоў колькі разоў меў «размовы» з супрацоўнікамі КДБ наконт сваёй дзейнасці па стварэнні «Саюза маладых інтэлектуалаў»... Чаму яго не папярэдзілі пра адказнасць за парушэнне заканадаўства? Можна ж было б папярэдзіць афіцыйна і не даводзіць справу да суда, тым больш такога камічнага.

Старшыня КДБ спадар Валер Вакульчык за два тыдні да пачатку разгляду «справы Гайдукова» казаў, што абаронцам Гайдукова з ліку грамадскасці ў выніку «будзе няёмка». Зараз, калі справа развалілася, што рабіць Вакульчыку? Выбачацца? Сыходзіць у адстаўку?

Сорамна…

Былы контрвыведнік Сяргей Аніська сказаў, што яму «крыўдна, няёмка і брыдка» за такія дзеянні калегаў. Юрыст Гары Паганяйла ўзгадвае, што за дваццаць гадоў незалежнасці гэтая структура ніводнага разу не злавіла сапраўднага шпіёна. Усе «гучныя справы» аб шпіянажы заканчваліся «пшыкам».

«Справа Гайдукова» паказала, што сістэма нацыянальнай бяспекі ў краіне знаходзіцца наогул не ў крызісе. Гэтай сістэмы проста не існуе. Органы КДБ зараз «заточаныя» не пад тое, каб забяспечваць сапраўдную нацыянальную бяспеку. Яны, па меркаванні таго ж Паганяйлы, ператварыліся ў палітычны вышук супраць уласных грамадзян, якія, можа быць, з'яўляюцца значна большымі патрыётамі, чым тыя, хто іх пераследуе.

Першы намеснік Вакульчыка Ігар Сергіенка заявіў днямі, што расследаванне справы аб «плюшавым дэсанце» ў ноч з 3 па 4 ліпеня 2012 года завершанае. Не «прыпыненае» ў сувязі з нейкімі абставінамі, кшталту немагчымасці прыцягнуць вінаватых да адказнасці. Не «спыненае» па тых ці іншых прычынах, а «завершанае». Пасля завяршэння расследавання звычайна справа перадаецца ў пракуратуру, потым у суд. Але хто прызнаны па ёй падазроным? Якое абвінавачванне? Каму? Які лёс падазраваных фатографа Андрэя Сурапіна і рыэлтара Сяргея Башарымава? Хто прыцягваецца да адказнасці?

І так — з усімі «гучнымі справамі».

Высновы праваабаронцаў

Раней шмат казалася пра тое, што «справа Гайдукова» падзяліла праваабарончыя арганізацыі на тых, хто прызнаў Гайдукова палітвязнем, і на тых, хто чакаў для гэтага вынікаў суда. «Беларускі Хельсінскі Камітэт» і незарэгістраваны праваабарончы цэнтр «Вясна» ў сумеснай заяве нарэшце вызналі Гайдукова палітвязнем.

Але адну частку заявы БХК і «Вясны» варта працытаваць. «Асуджэнне А. Гайдукова з'яўляецца неабгрунтаваным і палітычна матываваным, паколькі яно ў значнай ступені мела на мэце павышэнне ролі і значнасці КДБ у дзяржаве непрымальнымі ў дэмакратычным грамадстве метадамі, а пазбаўленне свабоды было ўжытае ў парушэнне права на справядлівае судовае разбіральніцтва, іншых правоў і свабод, гарантаваных Міжнародным пактам аб грамадзянскіх і палітычных правах, працягласць пазбаўлення волі відавочна непрапарцыйная (неадэкватная) правапарушэнню, у якім асоба была прызнаная вінаватай».

Удумайцеся ў гэта: справа Гайдукова, на думку экспертаў, «мела на мэце павышэнне ролі і значнасці КДБ у дзяржаве непрымальнымі ў дэмакратычным грамадстве метадамі»! Вось за што, па меркаванні праваабаронцаў, насамрэч сядзіць Гайдукоў!

БЕЛАРУСЬ–ЕС

ФЮЛЕ: НЕМАГЧЫМА МАДЭРНІЗАВАЦЬ ТОЛЬКІ ЭКАНОМІКУ

Чаканні беларускага грамадства ад Дыялогу па мадэрнізацыі значна вышэй, чым мы меркавалі спачатку, — пра гэта заявіў еўракамісар па пытаннях пашырэння і еўрапейскай палітыкі суседства Штэфан Фюле.

Ніякая мадэрнізацыя Беларусі не магчымая, калі яна не вызначаная і не рэалізуецца самім беларускім грамадствам і беларускім народам. Еўрапейскі саюз, і асабліва яго «малады» дзяржавы-сябры, якія самі нядаўна перажывалі пераходны перыяд і пераўтварэнні, могуць адыграць важную ролю ў абмене назапашаным досведам (і падзяліцца назапашаным вопытам). Па-другое, што не менш важна і зразумела, — немагчыма мадэрнізаваць толькі эканоміку. Эканамічная мадэрнізацыя павінна ісці рука аб руку з больш шырокай мадэрнізацыяй грамадства.

Нягледзячы на тое, што спачатку ўдзел у дыялогу быў менш актыўны, праз год пасля яго запуску мы адзначаем вялікую цікавасць да гэтай ініцыятывы, ёсць жаданне палепшыць яе і ўцягнуць больш шырокі спектр грамадства, больш шырокую групу зацікаўленых бакоў.

— Што новага ў гэтым інструменце ў параўнанні, напрыклад, з ініцыятывай «Усходняга партнёрства»? Ці існуе каардынацыя і карэляцыя паміж гэтымі інструментамі?

— Прэса і іншыя назіральнікі апісваюць Еўрапейскі дыялог па мадэрнізацыі з беларускім грамадствам як «інструмент», які можна было б выкарыстоўваць для станоўчых пераўтварэнняў, і як «сродак», які спрыяе правядзенню рэформаў у Беларусі. Некаторыя нават называюць дыялог «палітыкай ЕС у дачыненні да Беларусі». Абмен думкамі пра тое, як магла б выглядаць павестка дня такой мадэрнізацыі, а гэта і ёсць наша заяўленая мэта, — звычайны працэс, характэрны для любога дэмакратычнага грамадства.

У Беларусі маштабы дыялогу ў апошні год значна пашырыліся. Як вынік, і чаканні ад яго нашмат большыя. Аналізуючы эфекты, трэба памятаць пра гэта.

Нават нягледзячы на тое, што дыялог з'яўляецца канкрэтнай ініцыятывай ЕС, яго нельга параўноўваць з «Усходнім партнёрствам» або іншымі ініцыятывамі. Ініцыятарамі, арганізатарамі і распрацоўшчыкамі дыялогу з'яўляюцца самі беларускія ўдзельнікі.

— Ці ўвядуцца кансультацыі з беларускімі ўладамі аб уключэнні іх у працэс дыялогу?

— З самага пачатку ЕС надаваў вялікае значэнне ўключэнню беларускіх уладаў, каб забяспечыць устойлівасць мадэрнізацыйнай позвы. Былі праведзеныя абмеркаванні з МЗС Беларусі.

Беларускі бок даў зразумець, што гатовы да далейшага абмеркавання гэтага пытання. Кансультацыі будуць працягвацца.

Таксама ні для каго не сакрэт, што пазіцыя Еўрасаюза ў дачыненні да аднаго аспекту гранічна ясная: беларускае грамадства павінна разглядацца ўладамі як раўнапраўны суразмоўца (бок) у працэсе дыялогу.

У будучыні працэс павінен быць адкрытым для ўсіх: уладаў Беларусі, еўрапейскіх інстытутаў, ужо ўцягнутых і іншых адпаведных зацікаўленых прадстаўнікоў беларускага грамадства.

— Якія асаблівасці другога этапу дыялогу? Якія перспектывы дасягнення пастаўленых мэтаў?

— Мы спадзяемся, што новы этап дыялогу будзе стымуляваць даследаванні і дыскусіі па пытаннях мадэрнізацыі, дапаможа ўсталяваць кантакты паміж беларускімі спецыялістамі і іх калегамі з краін ЕС, дасць магчымасць павысіць кваліфікацыю яго ўдзельнікаў, напрыклад, праз навучанне.

На мой погляд, дыялог і надалей павінны весці, арганізоўваць і развіваць самі беларускія ўдзельнікі. Дыялог можа эвалюцыянаваць і ахапіць больш шырокае кола пытанняў мадэрнізацыі, у працэс таксама могуць быць уцягнутыя іншыя зацікаўленыя бакі.

Мы таксама хочам працягнуць знаёміць беларускія ўлады з асноўнымі напрамкамі дыялогу, у тым ліку, прымаючы пад увагу бягучы міжгаліновы дыялог Беларусь — ЕС. Гэта магло б дапамагчы палепшыць разуменне таго, якая мадэрнізацыя патрэбна беларускаму грамадству і якую падтрымку змог бы аказаць ЕС, калі дазволіць палітычная сітуацыя.

Паводле артыкулу Юліі Слуцкай, «Свободные новости плюс»

7

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

8 ЛІПЕНЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

1 Беларусь

06.00, 07.20, 08.15 Добрай раніцы, Беларусь!
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 23.55 Навіны.
07.05, 08.05 Дзелавое жыццё.
07.10, 08.10 Зона Х.
09.10 У цэнтры ўвагі.
10.00 Камедыйная меладрама «Каханне з акцэнтам» (Расія).
12.10 Крымінальны трылер «Матадор» (ЗША - Германія).
13.50 Журналісцкае расследаванне.
14.15 Вакол планеты.
15.15, 18.40 Навіны рэгіёна.
15.25 Дакументальны серыял «Азбука добрага самаадчування» (Аўстралія).
16.00 Дак. цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).
16.55 «Усе песні для каханай». Канцэрт (Расія).
19.20 Адмысловы рэпартаж АТН.
19.40, 23.35 «Зона Х». Крымінальныя навіны.
19.55 Меладраматычны серыял «Земскі доктар. Працяг» (Расія).
21.00 Панарама.
21.45 Камедыйны баявік «Агент 117. шпіёнскае гняздо» (Францыя).
00.10 Дзень спорту.

ОНТ

06.00, 08.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.00 Нашы навіны.
09.05 Контуры.
10.05 «Жыць здарова!».
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Закрытая школа». Шматсер. фільм.
12.10 Прэм'ера. «Жаночы доктар 2». Шматсерыйны фільм.
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Добрага здароўейка!».
14.00 «Модны прысуд».
15.00 «Двух лёсаў лінія адна».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Зразумець. Прабачыць».
16.55 «Давай пажэнімся!».
18.00 Нашы навіны (з субтытрамі).
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Зваротны адлік».
18.50 «Чакай мяне».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Шматсер. фільм «Ліст чакання».
22.15 «Цюдоры». Шматсерыйны фільм.
00.25 Фільм «Занадта крутая для цябе».
02.25 Начныя навіны.

СТВ

06.00 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
08.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычная праграма.
09.40 «Вялікі сняданак».
10.20 «Глядзець усім!».
10.30 «24 гадзіны».
10.40 «Прошаная вячэра».
11.35 «Слова жанчыне». Серыял.
12.30 «Джэймі: абед за 30 хвілін».
13.00 «Жанчыны ХХ стагоддзя».
13.30 «24 гадзіны».
13.50 «Вялікі горад». Дайджэст.
14.30 «Зорны рынг». Дайджэст.
15.30 «Ежа багоў».
16.20 «Наша справа».
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Згодна з законам».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Прошаная вячэра».
18.30 «Ашуканыя навукай».
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.40 Фільм «Дарыян Грэй». Вялікабрытанія-Канада, 2001г.
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Ваенная таямніца».
00.45 «Маршрут». Серыял.

2 Беларусь

07.00 Раніца.
09.00 Тэлебарометр.
09.05 Прыгодніцкі баявік «Маёр Вятроў» (Расія - Беларусь). 1-я серыя.
10.15 Навіны надвор'я.
10.50 Камедыя «Купальская ноч « («Беларусьфільм»).
12.20 Тэніс. Уімблдон. Агляд.
13.20 Ваенна-гістарычная кінааповесць «Руіны страляюць» («Беларусьфільм»). 1-я серыя.
14.40 Пад грыфам «Вядомыя».
15.15 Містычная фантазія «Вій « (СССР).
16.45 Беларуская часіна.
17.55 Рэгіянальная праграма.
19.00 Камедыйны серыял «Людзі Шпака» (Расія). 1-я і 2-я серыі.
21.20 Тэлебарометр.
21.25 КЕНО.
21.30 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
22.55 Дакументальны серыял «Будзь у тонусе» (Аўстралія).
23.30 Дэтэктыўны серыял «Следства вядзе Да Вінчы» (Канада).

РОССИЯ

07.00 «Раніца Расіі».
10.00 «Выява свету».
10.55 Надвор'е на тыдзень.
11.00 Весці.
11.30 «Ранішняя@пошта».
12.00 «Прамы эфір».
13.00 «Адмысловы выпадак».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весці.
14.30 «1000 дробязяў». Ток-шоў.
15.10 «Пра самае галоўнае». Ток-шоў.
15.55 «Земскі доктар. Працяг».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весці.
17.15 Мясцовы час. Весці - Масква.
17.30 Весці. Дзяжурная частка.
17.50 «Таямніцы інстытута высакародных дзяўчын». Тэлесерыял.
18.50 «Ефрасіння. Тайговае каханне». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весці.
20.45 «Агент».
22.40 «Земскі доктар. Працяг».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 Прэм'ера. «Пацалуйце нявесту!» Тэлесерыял.
00.40 «Вечны чалавек, ці Аповесць Турынскай Плашчаніцы».

НТВ

08.40 Серыял «Вяртанне Мухтара».
10.00 Сёння.
10.20 Серыял «Вяртанне Мухтара» (працяг).
11.00 «Да суда».
11.55 «Суд прысяжных».
13.00 Сёння.
13.25 Вострасюжэтны серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
15.10 «Справа густу».
15.40 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
16.00 Сёння.
16.25 «Пракурорская праверка».
17.35 Баявік «Браценікі».
18.30 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
19.00 Сёння.
19.35 Прэм'ера. Серыял «Масква. Тры вакзала».
21.20 Серыял «Ментоўскія войны».
23.05 Сёння. Вынікі.
23.30 Дэтэктыўны серыял «Глушэц. Працяг».

МИР

05.00 «Агонь кахання».
06.40 «Арабэла вяртаецца».
07.05 «Цік-так».
07.20 «Смешарыкі».
08.30 «Йохан ды Мар'я».
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 Навіны Садружнасці.
09.10, 03.00 Х/ф «Ганна і камандор».
10.40 Выніковая праграма «Разам».
11.45 «Агульны рынак».
12.25 «Суд».
14.00 «Злачынствы і пакаранне».
14.30 «Агульная цікавасць».
15.25 Т/з «Заручальны пярсцёнак».
17.00, 22.25 Ток-Шоў «Слова за слова».
18.30 «Акцэнты».
18.45, 01.20 «Закон і парадак. Аддзел аператыўных расследаванняў».
21.25, 05.25 Спецпраект «Сусветная канапа. Казань. Універсіяда 2013».
21.55 «Народжаныя перамагаць».
23.15 Т/з «Мужчыны не плачуць».
00.55 «Зроблена ў СССР».

БЕЛСАТ tv

07.00 Размовы эксперта (інфармацыйна-аналітычная праграма).
07.15 Побач з намі (зборнік рэпартажаў).
07.30 Гісторыя пад знакам Пагоні.
07.40 Без рэтушы: «Быць беларусам, быць аптымістам», рэпартаж.
08.05 «Таямніцы Ватыкану», дак. серыял: 5 серыя.
08.35 «Усмешка на вуснах ды слёзы ў вачах», дак. фільм, 2008 г., Польшча.
09.35 Дакументальная гадзіна: «Лікёрагарэлачны завод», дак. фільм, 2010 г., Швецыя.
10.30 Еўропа сёння.
11.00 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 «Чарцюк з сёмага класу», дэтэктыўна-прыгодніцкі серыял: 6 серыя.
17.50 Моўнік (лінгвістычная праграма).
18.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
18.05 «Час гонару», серыял: 42 серыя.
18.50 Еўропа сёння (тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»).
19.20 Невядомая Беларусь: «Як пошуг маланкі», рэпартаж, 2010 г., Беларусь.
19.50 Калыханка для самых маленькіх: «Аповеды таты Бабра».
20.05 Хто ёсць кім?: «Станіслаў Шушкевіч».
20.20 Два на два (тэледыскусія).
20.45 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнавaўчая праграма).
22.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
22.25 Студыя «Белсат».
23.15 Побач з намі (зборнік рэпартажаў).
00.00 Фільматэка майстроў: «Наўскач», маст. фільм, 1995 г., Польшча.
01.00 Лета з дэтэктывам: «Афіцэр», дэтэктыўны серыял: 11 серыя.
02.05 Размовы эксперта.

9 ЛІПЕНЯ, АЎТОРАК

1 Беларусь

06.00, 07.20, 08.15 Добрай раніцы, Беларусь!
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.15 Навіны.
07.05, 08.05 Дзелавое жыццё.
07.10, 08.10 Зона Х.
09.10 Серыял «Добры дзень, мама!».
10.05 Меладраматычны серыял «Земскі доктар. Працяг» (Расія).
12.10 Камедыйны баявік «Агент 117. шпіёнскае гняздо» (Францыя).
14.00 Меладраматычны серыял «Ціхі цэнтр» («Беларусьфільм»). 1-я серыя.
15.15, 18.40 Навіны рэгіёна.
15.25 Адмысловы рэпартаж АТН.
15.45 Камедыйны серыял «Мужчына ўнутры мяне» (Расія).
16.55 «Здароўе». Ток-шоў.
17.45 Серыял «Добры дзень, мама!».
19.20 Сфера інтарэсаў.
19.40, 23.55 «Зона Х». Крымінальныя навіны.
19.55 Меладраматычны серыял «Земскі доктар. Працяг» (Расія).
21.00 Панарама.
21.55 Меладрама «Айчым» (Украіна).
00.30 Дзень спорту.
00.45 Камедыйны серыял «Мужчына ўнутры мяне» (Расія).

ОНТ

06.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыць здарова!».
10.25 «Кантрольны закуп».
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Закрытая школа». Шматсер. фільм.
12.10 Прэм'ера. «Жаночы доктар 2». Шматсерыйны фільм.
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Добрага здароўейка!».
14.00 «Модны прысуд».
15.05 «Я падаю на развод».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Зразумець. Прабачыць».
16.55 «Давай пажэнімся!».
18.00 Нашы навіны (з субтытрамі).
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Два з паловай чалавекі». Шматсерыйны фільм.
18.50 «Хай кажуць».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Шматсер. фільм «Ліст чакання».
23.20 Камедыя «Гуру».
00.50 Начныя навіны.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
09.00 «Чыстая праца».
09.45 «Такі лёс».
10.40 «Прошаная вячэра».
11.35 «Слова жанчыне». Серыял.
12.30 «Джэймі: абед за 30 хвілін».
13.00 «Цэнтральны рэгіён».
13.50 Фільм «Дарыян Грэй». Вялікабрытанія-Канада, 2001г.
15.30 «Дзіўная справа».
16.50 «Згодна з законам».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Прошаная вячэра».
18.30 «Нам і не снілася».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.40 Фільм «Цмок наляціць нечакана». Ганконг, 1988г.
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Жывая тэма».
23.55 «Аўтапанарама».
00.15 «Маршрут». Серыял.

2 Беларусь

07.00 Раніца.
09.00 Тэлебарометр.
09.05 Прыгодніцкі баявік «Маёр Вятроў» (Расія - Беларусь). 2-я серыя.
10.20 Дакументальны серыял «Будзь у тонусе» (Аўстралія).
11.00 Рэпарцёр «Беларускай часіны».
11.55 Ваенна-гістарычная кінааповесць «Руіны страляюць». 2-я серыя.
13.15 Камедыйны серыял «Людзі Шпака» (Расія). 1-я і 2-я серыі.
15.15 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
16.45 Беларуская часіна.
17.55 Рэгіянальная праграма.
19.00 Камедыйны серыял «Людзі Шпака» (Расія). 3-я і 4-я серыі.
21.20 Тэлебарометр.
21.25 КЕНО.
21.30 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
22.55 Дак. серыял «Будзь у тонусе».
23.30 Дэтэктыўны серыял «Следства вядзе Да Вінчы» (Канада).

РОССИЯ

07.00 «Раніца Расіі».
10.00 «Адмысловы выпадак».
11.00 Весці.
11.30 «Прамы эфір».
12.40 «Раскол».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весці.
14.30 «1000 дробязяў». Ток-шоў.
15.10 «Пра самае галоўнае». Ток-шоў.
15.55 «Земскі доктар. Працяг».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весці.
17.15 Мясцовы час. Весці - Масква.
17.30 Весці. Дзяжурная частка.
17.50 «Таямніцы інстытута высакародных дзяўчын». Тэлесерыял.
18.50 «Ефрасіння. Тайговае каханне». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весці.
20.45 «Агент».
22.40 «Земскі доктар. Працяг».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 «Пацалуйце нявесту!» Тэлесерыял.
00.40 «Цягнік-здань. Таямніца золата Калчака».

НТВ

06.00 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».
08.40 Серыял «Вяртанне Мухтара».
10.00 Сёння.
10.20 Серыял «Вяртанне Мухтара» (працяг).
11.00 «Да суда».
11.55 «Суд прысяжных».
13.00 Сёння.
13.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
15.10 «Справа густу».
15.40 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
16.00 Сёння.
16.25 «Пракурорская праверка».
17.35 Баявік «Браценікі».
18.35 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
19.00 Сёння.
19.35 Серыял «Масква. Тры вакзала».
21.20 Серыял «Ментоўскія войны».
23.05 Сёння. Вынікі.
23.30 Серыял «Глушэц. Працяг».

МИР

05.00 Т/з «Агонь кахання».
06.40 Т/з «Арабэла вяртаецца».
07.05 «Цік-так». 701 выпуск. Хома - пчаляр.
07.20 М/с «Смешарыкі».
08.30 Т/з «Йохан ды Мар'я».
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 Навіны Садружнасці.
09.10, 03.00 Х/ф «Забаўка для дзядкоў».
10.40 «Дачны свет».
11.10 Двое. Людміла Іванова і Валер Міляеў.
12.25 Т/з «Суд».
14.00 «Сакрэтныя матэрыялы».
14.30 «Нязорные дзяцінства».
15.25 Т/з «Заручальны пярсцёнак».
17.00, 22.25 Ток-Шоў «Слова за слова».
18.30 «Акцэнты».
18.45, 01.20 Т/з «Закон і парадак. Аддзел аператыўных расследаванняў».
21.25, 05.25 Спецпраект «Сусветная канапа. Казань. Універсіяда 2013».
21.55 «Народжаныя перамагаць».
23.15 «Мужчыны не плачуць».
00.55 «Усюды жыццё».

БЕЛСАТ tv

07.00 Аб'ектыў.
07.25 Студыя «Белсат».
08.00 Два на два (тэледыскусія).
08.25 Фільматэка майстроў: «Цудам ацалелы», маст. фільм, 2004 г., Польшча.
10.00 «Станіслаў Шушкевіч».
10.15 На колах.
10.40 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 «Між намі, бусламі», анімацыйны серыял для дзяцей: 6 серыя.
17.25 «Калі сэрца ў каханні», серыял.
17.50 Моўнік (лінгвістычная праграма).
18.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
18.05 «Сенсацыі ХХ стагоддзя», серыял: «Вырашальны ўдар».
18.50 Праект «Будучыня».
19.20 Невядомая Беларусь: «Каўчэг», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.
19.50 Калыханка для самых маленькіх: «Прыгоды і паходы».
20.05 «Барбі», рэпартаж, 2013 г., Беларусь.
20.15 Чорным па белым.
20.45 Гісторыя пад знакам Пагоні.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.25 Студыя «Белсат».
22.00 Размовы эксперта.
22.20 «Доктар Марцін», серыял: 27 серыя.
23.05 «Аповеды выхаднага дня», цыкл маст. фільмаў: «Жаночы бізнес», 1996 г.
00.05 Лета з дэтэктывам: «Афіцэр», дэтэктыўны серыял: 12 серыя.
01.00 Аб'ектыў.
01.25 Студыя «Белсат».

10 ЛІПЕНЯ, СЕРАДА

1 БЕЛАРУСЬ

06.00, 07.20, 08.15 Добрай раніцы, Беларусь!
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.15 Навіны.
07.05, 08.05 Дзелавое жыццё.
07.10, 08.10 Зона Х.
09.10 Серыял «Добры дзень, мама!».
10.05 Серыял «Земскі доктар. Працяг».
11.00 Дакументальны серыял «Пад сонцам» (ЗША).
12.10 Меладрама «Айчым» (Украіна).
14.00 Меладраматычны серыял «Ціхі цэнтр» («Беларусьфільм»). 2-я серыя.
15.15, 18.40 Навіны рэгіёна.
15.25 Сфера інтарэсаў.
15.45 Камедыйны серыял «Мужчына ўнутры мяне» (Расія).
16.50 Зямельнае пытанне.
17.15 Медычныя таямніцы.
17.45 Серыял «Добры дзень, мама!».
19.20 Сфера інтарэсаў.
19.40, 23.55 «Зона Х». Крымінальныя навіны.
19.55 Меладраматычны серыял «Земскі доктар. Працяг» (Расія).
21.00 Панарама.
21.55 Рамантычная меладрама «Русалка» (Расія).
00.30 Дзень спорту.
00.45 Камедыйны серыял «Мужчына ўнутры мяне» (Расія).

ОНТ

06.00, 08.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.00 Нашы навіны.
09.05 «Жыць здорава!».
10.25 «Кантрольны закуп».
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Закрытая школа». Шматсер. фільм.
12.10 Прэм'ера. «Жаночы доктар 2». Шматсерыйны фільм.
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Добрага здароўйка!».
14.00 «Модны прысуд».
15.05 «Я падаю на развод».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Зразумець. Прабачыць».
16.55 «Давай пажэнімся!».
18.00 Нашы навіны (з субтытрамі).
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Два з паловай чалавекі». Шматсерыйны фільм.
18.50 «Хай кажуць».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Шматсер. фільм «Ліст чакання».
23.20 Фільм «Пустагаловыя».
00.50 Начныя навіны.

СТВ

06.00 «24 гадзіны».
06.10 «Мінашчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
09.00 «Нам і не сніласяся».
10.05 «Аўтапанарама».
10.30 «24 гадзіны».
10.40 «Прошаная вячэра».
11.35 «Слова жанчыне». Серыял.
12.30 «Джэйімі: абед за 30 хвілін».
13.00 «Мінск і мінчане».
13.30 «24 гадзіны».
13.50 Фільм «Цмок наляціць нечакана». Ганконг, 1988г.
15.35 «Жывая тэма».
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Згодна з законам».
17.20 «Мінашчына».
17.30 «Прошаная вячэра».
18.30 «Нам і не сніласяся».
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.40 Фільм «Прынцэса спецый». ЗША - Вялікабрытанія, 2005г.
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Сакрэтныя тэрыторыі».
23.55 «Дабро пажаліцца».
00.15 «Маршрут». Серыял.

2 БЕЛАРУСЬ

07.00 Раніца.
09.00 Тэлебарометр.
09.05 Прыгодніцкі баявік «Маёр Вятроў» (Расія - Беларусь). 3-я серыя.
10.20 Дакументальны серыял «Будзь у тонусе» (Аўстралія).
11.00 Цела чалавека.
11.35 Дакументальны фільм «Вытокі. Эпімах-Шыпіла» («Беларусьфільм»).
12.05 Ваенна-гістарычная кінааповесць «Руіны страляюць». 3-я серыя.
13.25 Камедыйны серыял «Людзі Шпака» (Расія). 3-я і 4-я серыі.
15.20 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
16.45 Беларуская часіна.
17.55 Рэгіянальная праграма.
19.00 Камедыйны серыял «Людзі Шпака» (Расія). 5-я і 6-я серыі.
20.55 Футбол. Чэмпіянат свету U-20. Паўфінал. Прамая трансляцыя. У перапынку. 21.35 «Спортлато 5 з 36», «КЕНО».
22.55 Тэлебарометр.
23.00 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
00.15 Футбол. Чэмпіянат свету U-20. Паўфінал.
02.05 Дакументальны серыял «Будзь у тонусе» (Аўстралія).

РОССИЯ

07.00 «Раніца Расіі».
10.00 «Адмысловы выпадак».
11.00 Весці.
11.30 «Прамы эфір».
12.40 «Раскол».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весці.
14.30 «1000 дробязяў». Ток-шоў.
15.10 «Пра самае галоўнае». Ток-шоў.
15.55 «Земскі доктар. Працяг».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весці.
17.15 Мясцовы час. Весці - Масква.
17.30 Весці. Дзяжурная частка.
17.50 «Таямніцы інстытута высакародных дзяўчын». Тэлесерыял.
18.50 «Ефрасіння. Тайговае каханне». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весці.
20.45 «Агент».
22.40 «Земскі доктар. Працяг».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 «Пацалуйце нявесту!» Тэлесерыял.
00.40 «Абраз».

НТВ

06.00 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».
08.40 Серыял «Вяртанне Мухтара».
10.00 Сёння.
10.20 Серыял «Вяртанне Мухтара» (працяг).
10.55 «Да суда».
11.55 «Суд прысяжных».
13.00 Сёння.
13.30 Вострасюжэтны серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
15.10 «Справа густу».
15.35 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
16.00 Сёння.
16.25 «Пракурорская праверка».
17.35 Баявік «Браценікі».
18.35 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
19.00 Сёння.
19.35 Серыял «Масква. Тры вакзала».
21.20 Серыял «Ментоўскія войны».
23.05 Сёння. Вынікі.
23.30 Дэтэктыўны серыял «Глушэц. Працяг».

МИР

05.00 «Агонь кахання».
06.40 «Арабэла вяртаецца».
07.05 «Цік-так».
07.20 «Смешарыкі».
08.30 Т/з «Йохан ды Мар'я».
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 Навіны Садружнасці.
09.10, 03.00 «Чалавек нарадзіўся».
11.10 «Дынастыя».
12.25 «Суд».
14.00 «Саюзнікі».
14.30 «Беларусь сёння».
15.25 «Заручальны пярсцёнак».
17.00, 22.25 Ток-Шоў «Слова за слова».
18.30 «Акцэнты».
18.45, 01.20 «Закон і парадак. Аддзел аператыўных расследаванняў».
21.25 Спецпраект «Сусветная канапа. Казань. Універсіяда 2013».
21.55 «Народжаныя перамагаць».
23.15 «Мужчыны не плачуць».
00.55 «Даведнік».

БЕЛСАТ tv BELSAT

07.00 Аб'ектыў.
07.25 Студыя «Белсат».
08.00 Размовы эксперта (інфармацыйна-аналітычная праграма).
08.15 «Доктар Марцін», серыял: 27 серыя.
09.00 «Аповеды выходнага дня», цыкл маст. фільмаў: «Жаночы бізнес», 1996 г.
10.00 Праект «Будучыня» (навукова-папулярны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»).
10.25 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 «Букаландыя», мультсерыял для дзяцей: серыя 2 «Свінтурысты».
17.30 «Калі сэрца ў чаканні», серыял: 12 серыя.
18.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
18.05 «Таямніца крэпасці шыфраў», тэлесерыял: 6 серыя.
18.50 Euromaxx (тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»).
19.20 Невядомая Беларусь: «Лінія Сталіна. Гонар ці ганьба?», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
19.50 Калыханка для самых маленькіх: «Пацукі».
20.00 Без рэтушы: «Стоп, ДАІ», рэпартаж, 2011 г., Польшча.
20.20 Маю права (юрыдычная праграма).
20.45 Гісторыя пад знакам Пагоні.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.25 Студыя «Белсат».
22.00 Назад у будучыню (гістарычная праграма).
22.15 «Глыбокая вада», серыял: 5 серыя.
23.00 «Менск ад золку да змяркання», дак. фільм, 2011 г., Польшча.
23.45 Лета з дэтэктывам: «Пітбуль», серыял: 11 серыя.
00.30 Аб'ектыў.
00.55 Студыя «Белсат».

11 ЛІПЕНЯ, ЧАЦВЕР

1 БЕЛАРУСЬ

06.00, 07.20, 08.15 Добрай раніцы, Беларусь!
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.
07.05, 08.05 Дзелавое жыццё.
07.10, 08.10 Зона Х.
09.10 Серыял «Добры дзень, мама!».
10.05 Меладраматычны серыял «Земскі доктар. Працяг « (Расія).
11.00 Дак. серыял «Пад сонцам» (ЗША).
12.15 Меладрама «Русалка» (Расія).
14.00 Меладраматычны серыял «Ціхі цэнтр» («Беларусьфільм»). 3-я серыя.
15.15, 18.40 Навіны рэгіёна.
15.25 Сфера інтарэсаў.
15.45 Серыял «Мужчына ўнутры мяне».
16.45 Каробка перадач.
17.15 Дыялогі пра цывілізацыю.
17.45 Серыял «Добры дзень, мама!».
19.20 Сфера інтарэсаў.
19.40, 01.15 «Зона Х». Крымінальныя навіны.
19.55 Меладраматычны серыял «Земскі доктар. Працяг « (Расія).
21.00 Панарама.
21.50 «Славянскі базар у Віцебску-2013».
22.00 «Славянскі базар у Віцебску-2013». Урачыстае адкрыццё.
01.35 Дзень спорту.
01.45 Камедыйны серыял «Мужчына ўнутры мяне» (Расія).

ОНТ

06.00, 08.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.00 Нашы навіны.
09.05 «Жыць здорава!».
10.25 «Кантрольны закуп».
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Закрытая школа». Шматсер. фільм.
12.10 Прэм'ера. «Жаночы доктар 2». Шматсерыйны фільм.
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Добрага здароўйка!».
14.05 «Модны прысуд».
15.05 «Я падаю на развод».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Зразумець. Прабачыць».
16.55 «Давай пажэнімся!».
18.00 Нашы навіны (з субтытрамі).
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Два з паловай чалавекі». Шматсерыйны фільм.
18.50 «Хай кажуць».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Шматсер. фільм «Ліст чакання».
23.20 Фільм«Белыя людзі не ўмеюць скакаць».
01.20 Начныя навіны.

СТВ

06.00 «24 гадзіны».
06.10 «Мінашчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
09.00 «Нам і не сніласяся».
10.05 «Дабро пажаліцца».
10.30 «24 гадзіны».
10.40 «Прошаная вячэра».
11.35 «Слова жанчыне». Серыял.
12.30 «Джэйімі: абед за 30 хвілін».
13.00 «Прыгоды дылетанта».
13.30 «24 гадзіны».
13.50 Фільм «Прынцэса спецый». ЗША - Вялікабрытанія, 2005г.
15.35 «Якія людзі!».
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Згодна з законам».
17.20 «Мінашчына».
17.30 «Прошаная вячэра».
18.30 «Нам і не сніласяся».
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.40 Фільм «Жывы». Расія, 2006г.
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Таямніцы свету з Ганнай Чапман. Выкрыццё».
23.55 «Аўтапанарама».
00.15 «Маршрут». Серыял. Заключныя серыі.

2 БЕЛАРУСЬ

07.00 Раніца.
09.00 Тэлебарометр.
09.05 Прыгодніцкі баявік «Маёр Вятроў» (Расія - Беларусь). 4-я серыя, заключная.
10.20 Дакументальны серыял «Будзь у тонусе» (Аўстралія).
10.55 Вышэй за дах.
11.55 Ваенна-гістарычная кінааповесць «Руіны страляюць» («Беларусьфільм»). 4-я серыя.
13.25 Камедыйны серыял «Людзі Шпака» (Расія). 5-я і 6-я серыі.
15.20 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
16.45 Беларуская часіна.
17.55 Рэгіянальная праграма.
18.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 1-ы адборачны раўнд. Прамая трансляцыя.
21.20 Тэлебарометр.
21.25 КЕНО.
21.30 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
22.50 Час футболу.
23.35 Дакументальны серыял «Будзь у тонусе» (Аўстралія).
00.10 Дэтэктыўны серыял «Следства вядзе Да Вінчы» (Канада).

РОССИЯ

07.00 «Раніца Расіі».
10.00 «Адмысловы выпадак».
11.00 Весці.
11.30 «Прамы эфір».
12.40 «Раскол».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весці.
14.30 «1000 дробязяў». Ток-шоў.
15.10 «Пра самае галоўнае». Ток-шоў.
15.55 «Земскі доктар. Працяг».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весці.
17.15 Мясцовы час. Весці - Масква.
17.30 Весці. Дзяжурная частка.
17.50 «Таямніцы інстытута высакародных дзяўчын». Тэлесерыял.
18.50 «Ефрасіння. Тайговае каханне». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весці.
20.45 «Агент».
22.40 «Земскі доктар. Працяг».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 «Пацалуйце нявесту!» Тэлесерыял.
00.40 «Мода для народа».

НТВ

06.00 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».
08.40 Серыял «Вяртанне Мухтара».
10.00 Сёння.
10.20 Серыял «Вяртанне Мухтара» (працяг).
11.00 «Да суда».
11.55 «Суд прысяжных».
13.00 Сёння.
13.25 Вострасюжэтны серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
15.10 «Справа густу».
15.40 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
16.00 Сёння.
16.25 «Пракурорская праверка».
17.35 Баявік «Браценікі».
18.30 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
19.00 Сёння.
19.35 Прэм'ера. Серыял «Масква. Тры вакзала».
21.20 Вострасюжэтны серыял «Ментоўскія войны».
23.05 Сёння. Вынікі.
23.30 Дэтэктыўны серыял «Глушэц. Працяг».

МИР

05.00 «Агонь кахання».
06.40 «Арабэла вяртаецца».
07.05 «Цік-так». 703 выпуск.
07.20 «Смешарыкі».
08.30 «Йохан ды Мар'я».
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 Навіны Садружнасці.
09.10, 03.00 «Ранішні абыход».
11.10 «Двое».
12.25 «Сеўгінатар».
14.15, 00.55 «Дыяспары».
14.45 «Кыргызстан у асобах».
15.25 «Заручальны пярсцёнак».
17.00, 22.25 Ток-Шоў «Слова за слова».
18.30 «Акцэнты».
18.45, 01.20 «Закон і парадак. Аддзел аператыўных расследаванняў».
21.25 Спецпраект «Сусветная канапа. Казань. Універсіяда 2013».
21.55 «Народжаныя перамагаць».
23.15 «Мужчыны не плачуць».

БЕЛСАТ tv BELSAT

07.00 Аб'ектыў.
07.25 Студыя «Белсат».
08.00 Назад у будучыню (гістарычная праграма).
08.10 «Глыбокая вада», серыял: 5 серыя.
08.50 Маю права (юрыдычная праграма).
09.20 Невядомая Беларусь: «Лінія Сталіна. Гонар ці ганьба?», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
09.50 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).
10.00 Euromaxx (тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»).
10.25 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял: 11 серыя.
17.30 «Тры шалёныя нулі», серыял: 1 серыя.
18.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
18.05 «Праведнікі», тэлесерыял: 6 серыя.
18.50 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»).
19.20 Невядомая Беларусь: «Пустазелле», дак. фільм, 2011 г., Польшча.
19.50 Калыханка для самых маленькіх: «Аблавушак».
20.00 Моўнік (лінгвістычная праграма).
20.10 Zeroes Heroes (рэтраспекцыя блізкай гісторыі).
20.45 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.25 Студыя «Белсат».
22.00 «Пераемнікі», дакументальна-публіцыстычны цыкл.
22.15 «Жыццё ля поплаву», тэлесерыял: 10 серыя.
23.05 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Пагоня за праўдаю», дак. фільм, 2002 г., Польшча.
00.00 Лета з дэтэктывам: «Пітбуль», серыял: 12 серыя.
00.45 Аб'ектыў.
01.10 Студыя «Белсат».

12 ЛІПЕНЯ, ПЯТНІЦА

1 БЕЛАРУСЬ

06.00, 07.20, 08.15 Добрай раніцы, Беларусь!
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.30 Навіны.
07.05, 08.05 Дзелавое жыццё.
07.10, 08.10 Зона Х.
08.45 Слова Мітрапаліта Філарэта.
09.10 Меладраматычны серыял «Добры дзень, мама!» (Украіна).
10.05 Меладраматычны серыял «Земскі доктар. Працяг « (Расія).
11.05 Дакументальны серыял «Пад сонцам» (ЗША).
12.15 «Юбілейны вечар Юрыя Гальцава». Гумарыстычнае шоў (Расія).
14.00 Меладраматычны серыял «Ціхі цэнтр» («Беларусьфільм»). 4-я серыя, заключная.
15.15, 18.40 Навіны рэгіёна.
15.25 Сфера інтарэсаў.
15.45 Камедыйны серыял «Мужчына ўнутры мяне» (Расія).
16.50 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда « (Украіна).
17.45 Меладраматычны серыял «Добры дзень, мама!» (Украіна).
19.20, 00.00 «Зона Х». Вынікі тыдня.
19.55 Меладраматычны серыял «Земскі доктар. Працяг» (Расія).
21.00 Панарама.
21.50 «Славянскі базар у Віцебску-2013».
22.00 «Славянскі базар у Віцебску-2013». Прамая трансляцыя.
00.45 Дзень спорту.
01.00 Камедыйны серыял «Мужчына ўнутры мяне» (Расія).

ОНТ

06.00, 08.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.00 Нашы навіны.
09.05 «Жыць здорава!».
10.25 «Кантрольны закуп».
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Закрытая школа». Шматсерыйны фільм.
12.10 Прэм'ера. «Жаночы доктар 2». Шматсерыйны фільм.
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Добрага здароўейка!».
14.00 «Модны прысуд».
15.05 «Я падаю на развод».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
18.00 Нашы навіны (з субтытрамі).
18.15 Навіны спорту.
18.20 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне». Беларусь.
18.55 Поле цудаў.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Шматсерыйны фільм «Ліст чакання». Заключная серыя.
22.15 Прэм'ера. Канцэрт Кайлі Міноўг.
23.45 Камедыя «Вяселле».
01.50 Начныя навіны.

СТВ

06.00 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
09.00 «Нам і не снілася».
10.05 «Аўтапанарама».
10.30 «24 гадзіны».
10.40 «Прошаная вячэра».
11.35 «Слова жанчыне». Серыял.
12.30 «Джэймі: абед за 30 хвілін».
13.00 «Добры дзень, доктар».
13.30 «24 гадзіны».
13.50 Фільм «Жывы». Расія, 2006г.
15.30 «Ашуканыя навукай».
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Згодна з законам».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Прошаная вячэра».
18.30 Прэм'ера. «Эліксір маладосці».
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.40 1/4 Фіналу Першай лігі МС КВЗ.
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Ежа багоў».
00.00 Еўрапейскі покерны турнір.
00.50 Фільм «Дні кахання». Італія - Францыя, 1954г.

2 БЕЛАРУСЬ

07.00 Раніца.
09.00 Тэлебарометр.
09.05 «Паходня вайны». Дакументальны фільм («Беларусьфільм»).
10.05 Час футболу.
10.55 Дакументальны серыял «Будзь у тонусе» (Аўстралія).
11.50 Прэм'ера! «Мікалай Пінігін. Мяне няма». Дакументальны фільм («Беларусьфільм»).
12.35 Ваенна-гістарычная кінааповесць «Руіны страляюць» («Беларусьфільм»). Заключныя серыі.
15.15 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
16.40 Дакументальны серыял «Усе грані вар'яцтва» (Германія).
17.20 Беларуская кухня.
17.55 Рэгіянальная праграма.
19.00 Трагікамедыя «Простыя рэчы» (Расія).
21.20 Тэлебарометр.
21.25 КЕНО.
21.30 Крымінальная камедыя «Бязлітасныя людзі» (ЗША).
23.15 Рэпарцёр «Беларускай часіны».
00.00 Арэна.

РОССИЯ

07.00 «Раніца Расіі».
10.00 «Адмысловы выпадак».
11.00 Весці.
11.30 «Прамы эфір».
12.40 «Раскол».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весці.
14.30 «1000 дробязяў». Ток-шоў.
15.10 «Пра самае галоўнае». Ток-шоў.
15.55 «Земскі доктар. Працяг».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весці.
17.15 Мясцовы час. Весці - Масква.
17.30 Весці. Дзяжурная частка.
17.50 «Таямніцы інстытута высакародных дзяўчын». Тэлесерыял.
18.50 «Ефрасіння. Тайговае каханне». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весці.
20.45 «Крывое люстэрка». Тэатр Яўгенія Петрасяна.
22.20 «Земскі доктар. Працяг».
23.15 Навіны - Беларусь.
23.25 Урачыстая цырымонія адкрыцця XXII Міжнароднага фэсту «Славянскі базар у Віцебску».
01.10 «Пацалуйце нявесту!» Тэлесерыял.

НТВ

06.00 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».
08.40 Серыял "Вяртанне Мухтара».
10.00 Сёння.
10.20 «Серыял «Вяртанне Мухтара» (працяг).
11.00 «Да суда».
12.00 «Суд прысяжных».
13.00 Сёння.
13.25 Вострасюжэтны серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
15.15 «Справа густу».
15.40 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
16.00 Сёння.
16.25 «Пракурорская праверка».
18.35 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
19.00 Сёння.
19.35 Прэм'ера. Серыял «Масква. Тры вакзала».
21.20 Вострасюжэтны серыял «Ментоўскія войны».
23.05 Дэтэктыўны серыял «Глушэц. Працяг».

МИР

05.00 «Агонь кахання».
06.40 «Арабэла вяртаецца».
07.05 «Цік-так».
07.20 «Смешарыкі».
08.30 «Йохан ды Мар'я».
09.00, 12.00 Навіны Садружнасці.
09.10, 00.50 «Вясельны падарунак».
10.40 «На шашлыкі».
11.10 «Службовы раман».
12.25 «Супернявестка».
14.15 «Сардэчна запрашаем».
14.45 «Рэспубліка сёння».
15.00 Навіны Садружнасці.
15.25 «Заручальны пярсцёнак».
17.00 «Сакрэтныя матэрыялы».
17.30 «Злачынства і пакаранне».
8.00 Навіны Садружнасці.
18.30 Спецпраект «Сусветная канапа. Казань. Універсіяда 2013».
18.45 «Дунечка».
20.30 Дзённік Міжнароднага фэсту «Славянскі базар у Віцебску».
20.45 Урачыстае адкрыццё XXII Міжнароднага фэсту мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску».
22.45 «Аператыўная распрацоўка».
02.15 «Свінарка і пастух».
03.45 «Народы Расіі».

БЕЛСАТ tv

07.00 Аб'ектыў.
07.25 Студыя «Белсат».
08.00 «Пераемнікі», дакументальна-публіцыстычны цыкл.
08.15 «Жыццё ля поплаву», тэлесерыял: 10 серыя.
09.00 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Пагоня за праўдаю», дак. фільм, 2002 г., Польшча.
09.55 Невядомая Беларусь: «Пустазелле», дак. фільм, 2011 г., Польшча.
10.25 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»).
10.50 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял: 12 серыя.
17.30 «Эміль з Лённэбэр'і», серыял: 6 серыя.
18.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
18.05 «Акварыум», серыял: 1 серыя.
18.55 Еўропа сёння (тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»).
19.25 Невядомая Беларусь: «Днюка», дак. фільм, 2009 г., Беларусь.
19.55 Калыханка для самых маленькіх: «Мядзведзікі».
20.00 Форум (ток-шоў).
20.45 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.25 Студыя «Белсат».
22.05 «Апантаныя», дак. цыкл.
22.15 «Кароль-вінароб», серыял: 11 серыя.
23.00 «Girl guide», маст. фільм, 1995 г., Польшча.
00.35 Лета з дэтэктывам: «Дэфект», тэлесерыял: 6 серыя.
01.30 Аб'ектыў.
01.55 Студыя «Белсат».

13 ЛІПЕНЯ, СУБОТА

1 БЕЛАРУСЬ

06.10 Камедыйная меладрама «Артыстка з Грыбава» (СССР). 1-я і 2-я серыі.
08.30 Існасць.
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.
09.10 Зямельнае пытанне.
09.40 Прэм'ера! Камедыйны серыял «Назад у СССР» (Расія). 1-я і 2-я серыі.
11.30 Усё як мае быць!
12.15 Камедыя «Спортлато-82» (СССР).
14.15 Вакол планеты.
15.15 Навіны рэгіёна.
15.30 «Юбілейны вечар Юрыя Гальцава». Гумарыстычнае шоў (Расія).
17.30 Каробка перадач.
18.00 Тэлестужка АТН «Мы спецпрызн. Альфа».
18.35 Навіны. Цэнтральны рэгіён.
19.15 Камедыя-фэнтэзі «Чумавая пятніца» (ЗША).
21.00 Панарама.
21.50 «Славянскі базар у Віцебску-2013».
22.00 «Славянскі базар у Віцебску-2013». XXII Міжнародны конкурс выканаўцаў эстраднай песні. Прамая трансляцыя.
00.00 Дакументальны цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).
00.55 Дзень спорту.
01.05 Камедыйны серыял «Назад у СССР» (Расія). 1-я і 2-я серыі.

ОНТ

07.00 «Суботняя раніца».
08.00, 09.00 Нашы навіны.
09.05 «Смешарыкі. Новыя прыгоды».
09.20 «Здароўе».
10.25 «Смак».
11.05 Прэм'ера. «Курская бітва. І плавілася браня».
12.05 Фільм «Вызваленне: Агністая дуга».
13.55 «Спадчына». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.15 Навіны спорту.
16.20 Фільм «Ходзяць чуткі».
18.15 «Клуб Вясёлых і Знаходлівых». Вышэйшая ліга.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Сёння ўвечар».
22.50 Канцэрт Мілен Фармер.

СТВ

06.10 «Салдаты». Серыял.
07.05 «Анфас».
07.20 Фільм «Дні кахання». Італія - Францыя, 1954г.
09.10 «Чыстая праца».
10.00 «Іншая краіна».
10.40 «100 адсоткаў».
11.00 «Жанчыны ХХ стагоддзя».
11.30 «Мінск і мінчане».
12.05 «Сакрэтныя тэрыторыі».
13.05 «Прыгоды дылетанта».
13.40 Фільм «Спяшайся будаваць хату». Беларусьфільм, 1970г.
15.00 «Ваенная таямніца».
16.30 «24 гадзіны».
16.45 «Наша справа».
17.00 «Вялікі горад».
17.40 «Такі лёс».
18.30 «Дзіўная справа».
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 Фільм «Дзяўчына з татуяваннем цмока». Швецыя - Данія - Германія - Нарвегія, 2009г.
23.00 СТБ прадстаўляе: «Зорны рынг». Дайджэст.
23.55 Фільм «Фэй Грым». ЗША-Германія, 2006г.
02.00 «Глядзець усім!».

2 БЕЛАРУСЬ

07.15 Мультфільм «Тры дрывасекі».
07.25 Прыгодніцкі фільм «Апошняе лета дзяцінства» (Беларусьфільм). 1-я і 2-я серыі.
09.45 Пазакласная гадзіна.
10.05 Тэлебарометр.
10.10 Трагікамедыя «Простыя рэчы» (Расія).
12.15 Пад грыфам «Вядомыя».
12.55 Беларуская кухня.
13.30 Дакументальны серыял «Усе грані вар'яцтва» (Германія).
14.10 Сямейная камедыя «Мой каханы марсіянін» (ЗША).
16.10 Музычная камедыя «Пра беднага гусара замоўце слова» (СССР). 1-я і 2-я серыі.
19.15 Ваша лато.
19.55 Латарэя «Пяцёрачка».
20.05 Вышэй за дах.
20.50 Тэлебарометр.
20.55 Футбол. Чэмпіянат свету U-20. Фінал. Прамая трансляцыя. У перапынку. 21.35 «КЕНО».
22.55 Моладзевая камедыя «Нявеста любым коштам» (Расія).

РОССИЯ

07.00 «Крывое люстэрка». Тэатр Яўгенія Петрасяна.
08.25 «Хронікі здрады». 2010 г.
10.25 «Ранішняя@пошта».
11.00 Весці.
11.15 «Суботнік».
11.55 «Мястэчка». Дайджэст. Забаўляльная праграма.
12.15 «Не самы ўдалы дзень».
14.00 Весці.
14.15 «Хвілінная справа». Забаўляльная праграма.
15.10 «Забойцы з космасу».
16.10 «Бацькаўскі інстынкт» (2012 г.). 1-я серыя.
18.05 «Суботні вечар».
19.55 Надвор'е на тыдзень.
20.00 Весці.
20.30 «Маці і мачаха». 2012 г.
00.00 «Два кветка ў Венецыю» (2011 г.).

НТВ

06.20 Серыял «Злачынства будзе раскрытае».
08.00 Сёння.
08.20 «Іх норавы».
08.55 «Гатуем з Аляксеем Зіміным».
09.25 «Справа густу».
10.00 Сёння.
10.20 «Галоўная дарога».
10.50 «Кулінарны паядынак».
11.55 «Кватэрнае пытанне».
13.00 Сёння.
13.20 «Прафесія-рэпарцёр».
13.50 «Следства вялі.».
14.40 «Вочная стаўка».
15.30 «ГРУ: таямніцы ваеннай выведкі».
16.20 Прэм'ера. Вострасюжэтны баявік «Другі забойны».
19.00 Сёння.
19.25 Прэм'ера. Вострасюжэтны баявік «Другі забойны».
23.50 Дэтэктыўны серыял «Дарожны патруль».

МИР

05.00 «Галівудскія пары».
06.10 Мультфільмы.
07.35 «Мільён пытанняў пра прыроду».
07.50 «Смешарыкі».
08.15 «Эксперыментатары». 157 выпуск. Выпуск 157.
08.30 «Мар! Дзейнічай! Будзь!».
09.00, 15.00 Навіны Садружнасці.
09.10 Спецпраект «Сусветная канапа. Казань. Універсіяда 2013».
09.40, 05.25 «Зроблена ў СССР».
10.10, 00.15 «Жылі тры халасцякі».
12.30 «Супернявестка».
15.10 «Застава».
19.55 «Навіны Садружнасці. Культура».
20.40 Дзённік Міжнароднага фэсту «Славянскі базар у Віцебску».
20.55 XXII Міжнародны фэст мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Канцэрт сяброўства. Саюзная дзяржава запрашае.
22.25 «Далікатны ўдар».
02.35 «Волга-Волга».

БЕЛСАТ tv

07.00 Аб'ектыў.
07.25 Студыя «Белсат».
08.00 «Апантаныя», дак. цыкл.
08.10 Казкі для дзетак: «Аповеды таты Бабра», «Прыгоды і паходы», «Пацукі».
08.45 «Між намі, буслямі», анімацыйны серыял для дзяцей: 6 серыя.
09.10 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял: 11 серыя.
09.35 «Чарцюк з сёмага класу», дэтэктыўна-прыгодніцкі серыял: 6 серыя.
10.25 Форум (ток-шоў).
11.10 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.
11.35 Невядомая Беларусь: «Лінія Сталіна. Гонар ці ганьба?», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
12.05 «Жыццё ля поплаву», тэлесерыял: 10 серыя.
12.50 «Час гонару», серыял: 42 серыя.
13.40 «Girl guide», маст. фільм, 1995 г., Польшча.
15.10 «Сенсацыі ХХ стагоддзя», серыял: «Вырашальны ўдар».
16.00 «Кароль-вінароб», серыял: 11 серыя.
16.45 Моўнік (лінгвістычная праграма).
17.00 «Ажыятаж вакол Басі», серыял: 2 серыя.
17.30 «Басовішча-2013», рэпартаж, 2013 г., Польшча.
17.45 «Від з дзясятага паверху», 2011 г., Польшча.
18.35 «Аповеды выходнага дня», цыкл маст. фільмаў: «Душа співае», 1996 г.
19.35 Беларусы ў Польшчы.
19.50 Калыханка для самых маленькіх: «Нодзі ў краіне цацак».
20.00 Аўтастопам праз Беларусь.
20.15 Невядомая Беларусь: «Атамны полк», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
20.45 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.15 Суботні сеанс: «Надвор'е на заўтра», маст. фільм, 1986 г., Польшча.
22.55 Невядомая Беларусь: «Днюка», дак. фільм, 2009 г., Беларусь.
23.25 Лета з дэтэктывам: «Дэтэрмінатар», серыял: 6 серыя.
00.15 Аб'ектыў.
00.30 МакраФон: «Minsk-Mixt–2008»: канцэрт гурта «Фляус і Кляйн».
01.00 «Калыханка» ад Сашы і Сірожы (сатырычная праграма).

14 ліпеня, нядзеля

1 Беларусь

07.20 Камедыя «Спортлато-82» (СССР).
09.00, 12.00, 15.00 Навіны.
09.10 Арсенал.
09.40 Камедыйны серыял «Назад у СССР» (Расія). 3-я і 4-я, заключная, серыі.
11.30 Медычныя таямніцы.
12.15 Камедыйная меладрама «Артыстка з Грыбава» (СССР). 1-я і 2-я серыі.
15.15 Навіны рэгіёна.
15.30 Нашы.
15.45 Эксцэнтрычная камедыя «Жандар з Сан-Трапэ» (Францыя).
17.40 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда « (Украіна).
18.40 Прыгодніцкі баявік «Скарб нацыі» (ЗША).
21.00 У цэнтры ўвагі.
21.50 «Славянскі базар у Віцебску-2013».
22.00 «Славянскі базар у Віцебску-2013». XXII Міжнародны конкурс выканаўцаў эстраднай песні. Прамая трансляцыя.
00.30 Камедыйны серыял «Назад у СССР» (Расія). 3-я і 4-я, заключная, серыі.

АНТ

07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная раніца».
08.00, 09.00 Нашы навіны.
09.05 Нядзельная пропаведзь.
09.20 «Смешарыкі. ПІН-код».
09.35 «Шалапутныя нататкі».
09.55 «Пакуль усе дома».
10.50 «Фазэнда».
11.25 «Ералаш».
11.35 Камедыя «Ах, вадэвіль, вадэвіль…».
12.55 «Жыццё і прыгоды Мішкі Япончыка». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.15 Навіны спорту.
16.20 Прэм’ера «Добры дзень, я ваша цётка».
17.20 «Браты Карамазавы». Шматсерыйны фільм.
20.00 Контуры.
21.05 «Вышка».
23.10 Камедыя «Дзённік Брыджыт Джонс».

СТВ

06.10 «Салдаты». Серыял.
07.50 Фільм «Фэй Грым». ЗША - Германія, 2006г.
10.00 «Аўтапанарама».
10.30 «Таямніцы свету з Ганнай Чапман. Выкрыццё».
11.30 «Вялікі сняданак».
12.10 «Добры дзень, доктар».
12.45 Фільм «Асабістыя рахункі». Беларусьфільм, 1982г.
14.20 «Тэрыторыя памылак».
16.00 «Цэнтральны рэгіён».
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Аўтапанарама».
17.20 «Рэпарцёрскія гісторыі».
17.50 Канцэрт М.Задорнава.
19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычная праграма.
20.40 Фільм «Графіці». Расія, 2006г.
23.00 СТБ прадстаўляе: «Шоў фантанаў, музыкі, агню».
00.00 Фільм «Рускае». Расія, 2004г.

2 Беларусь

07.30 Мультфільмы.
07.50 Прыгодніцкі фільм «Апошняе лета дзяцінства» (Беларусьфільм). 3-я серыя, заключная.
08.55 Пазакласная гадзіна.
09.15 Тэлебарометр.
09.20 Пра мастацтва.
09.50 Музычная камедыя «Пра беднага гусара замоўце слова» (СССР). 1-я і 2-я серыі.
12.55 Камедыя «Нашы суседзі» («Беларусьфільм»).
14.30 Авантурная камедыя «Залаты ключык» (Расія).
16.55 Футбол. Чэмпіянат Рэспублікі Беларусь. Гомель - Дынама (Мінск). Прамая трансляцыя.
19.15 Суперлато.
20.25 Навіны надвор’я.
21.00 «Спортлато 5 з 36».
21.05 «КЕНО».
21.10 Крымінальная драма « Бумер» (Расія).
23.15 Моладзевая камедыя «Каханне і іншыя непрыемнасці» (Іспанія).
00.55 Спорт-кадр.

Россия

07.00 «Маці і мачаха». 2012 г.
10.10 «Сам сабе рэжысёр».
11.00 Весці.
11.15 «Смехапанарама Яўгенія Петрасяна».
11.45 «У свеце жывёл».
12.20 «Бацькі і дзяды».
14.00 Весці.
14.15 «PROТУРЫЗМ».
14.30 «Чорныя дзіры. Белыя плямы».
15.20 «Ружа з шыпамі для Мірэй. Руская француженка».
16.20 «Бацькаўскі інстынкт» (2012 г.). 2-я серыя.
18.10 «Смяяцца дазваляецца». Гумарыстычная праграма.
20.00 Весці.
20.30 «Там, дзе ёсць шчасце для мяне» (2013 г.).
22.2 «Мільянер» (2012 г.).

НТВ

06.20 Серыял «Злачынства будзе раскрытае».
08.00 Сёння.
08.20 «Дзікі свет з Цімафеем Бажэнавым».
08.50 «Іх норавы».
09.25 «Ядзім дома!».
10.00 Сёння.
10.20 «Дачны адказ».
11.25 «Паедзем, паядзім!».
11.55 «Цуд тэхнікі».
12.30 «Кулінарныя курсы: Італія. Таскана» з Юліяй Высоцкай.
13.00 Сёння.
13.20 «Прафесія-рэпарцёр».
13.50 «Дзень роспачы».
15.40 «Чыстасардэчнае прызнанне».
16.10 Прэм’ера. Вострасюжэтны баявік «Другі забойны».
19.00 Сёння.
19.25 Прэм’ера. Вострасюжэтны баявік «Другі забойны».
23.50 Дэтэктыўны серыял «Дарожны патруль».

МИР

05.00 «Галівудскія пары».
06.10 Мультфільмы.
07.35 «Смешарыкі».
08.05 «Ведаем рускі».
09.00, 15.00 Навіны Садружнасці.
09.10 Спецпраект «Сусветная канапа. Казань. Універсіяда 2013».
09.35 «Даведнік».
10.05 «Зямля і неба».
10.30, 01.10 «Абараняючы сваё каханне».
13.10 «Дунечка».
15.10 Ток-Шоў «Яшчэ не разам».
15.50 «Застава».
20.00 Выніковая праграма «Разам».
21.35 Дзённік Міжнароднага фэсту «Славянскі базар у Віцебску».
21.50 XXII Міжнародны фэст мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Дзень першы.
23.20 «Скала Малхоланд».
03.50 «Народы Расіі».

БЕЛСАТ tv BELSAT

07.00 Аб’ектыў.
07.15 Невядомая Беларусь: «Днюка», дак. фільм, 2009 г., Беларусь.
07.45 Беларусы ў Польшчы.
08.00 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).
08.10 Казкі для дзетак: «Аблавушак», «Мядзведзікі», «Нодзі ў краіне цацак».
08.40 «Букаландыя», мультсерыял для дзяцей: 2 серыя.
09.05 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял: 12 серыя.
09.35 «Эміль з Лённэбэр’і», серыял: 6 серыя.
10.00 «Тры шалёныя нулі», серыял: 1 серыя.
10.25 Басанож па свеце (спазнаваўчая праграма).
10.55 «Глыбокая вада», серыял: 5 серыя.
11.40 «Таямніцы Ватыкану», дак. серыял: 6 серыя.
12.05 «Надвор’е на заўтра», маст. фільм, 1986 г., Польшча.
13.45 «Від з дзясятага паверху», 2011 г., Польшча.
14.35 «Таямніца крэпасці шыфраў», тэлесерыял: 6 серыя.
15.25 «Акварыум», серыял: 1 серыя.
16.15 «Праведнікі», тэлесерыял: 6 серыя.
17.00 Без рэтушы: «Алкаш», дак. фільм, 2009 г., Польшча.
17.25 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.
17.50 Чорным па белым (культурніцкая праграма).
18.25 «Легенда Грунвальду», дак. фільм, 2010 г., Польшча.
19.25 Гарадзенскія вандроўкі Станіслава Пачобута.
19.35 Моўнік (лінгвістычная праграма).
19.45 Калыханка для самых маленькіх: «Нодзі ў краіне цацак».
20.00 «Жыве Беларусь. За кадрам», рэпартаж, 2013 г., Польшча.
20.30 Побач з намі (зборнік рэпартажаў).
20.45 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).
21.00 Размовы эксперта (інфармацыйна-аналітычная праграма).
21.15 Фільматэка майстроў: «Дочкі шчасця», драма, 1999 г., Польшча–Венгрыя–Германія.
23.15 Лета з дэтэктывам: «Мент», дэтэктыўны серыял: 6 серыя.
00.10 Вагон (сатырычна-забаўляльная праграма).

Шаноўныя чытачы!

На жаль, газету «Новы Час» немагчыма набыць у шапіках або крамах. Няма нас і ў дзяржаўнай сістэме распаўсюду Белпошты. Але можна падпісацца на «Новы час» і кожны тыдзень атрымліваць газету.

Падпісацца можна на любую колькасць месяцаў, аформіўшы банкаўскі ці паштовы перавод і накіраваўшы копію плацёжнага дакументу на адрас рэдакцыі. (Глядзіце ўзоры квітанцый). Нашы рэквізіты: **рахунак 3012741108019 у аддзяленні №539 ОАО «Белінвестбанка», код банка 153100739. Адрас банка: 220004, Мінск, вул. Калектарная, 11. Адрас рэдакцыі: 220113, Мінск, вул. Мележа, 1, офіс 1234.**

Акрамя таго, падпісацца можна ў офісе і ў нашых рэгіянальных прадстаўнікоў.

Гомель (8 029) 697 82 75 Аляксандр;
Магілёў (8 029) 930 79 22 Міхась;
Мінск (8029) 178 31 68 Вольга;
Бабруйск (8029) 628 75 01 Вольга;
Слуцк (8029) 364 42 60 Зінаіда.

Паважаныя чытачы!

Кошт аднаго нумара газеты — 2000 руб., аднаго месяца — 8000 руб. Дзякуй вам за разуменне і падтрымку!

Запрашаем да супрацоўніцтва распаўсюджвальнікаў газеты ва ўсіх рэгіёнах Беларусі.

Даведка па тэл. +375 29 986 38 05

Для тых, хто прымае рашэнні!

Новы час

www.novychas.info

БЕЛПОЧТА ф. ПС 112

ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД

№ ______ (вход, по карте отправки)

ВЫРУЧКА ☐ НАЛОЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ ☐

(сумма цифрами) (сумма прописью)

ПОЛУЧАТЕЛЬ___ Г-та «Новы час», р/с 3012741108019 отд. №539 ОАО «Белинвестбанк», код 153100739, УНН 190790926

КУДА 220004, г. Минск, ул. Коллекторная, 11
(почтовый код, адрес получателя, телефон)

ОТПРАВИТЕЛЬ ____________
(почтовый код, адрес отправителя, телефон)

АДРЕС ____________

Доставка ☐ уведомление ☐ простое ☐ заказное ☐ электронное

(назначение платежа)

(письменное сообщение)

Отметки отделения почтовой связи места приема:
(почтовый код, оттиск контрольно-переводной печати, кол. шт.)
№ перевода по ф. 5 ______________
Время приема _______ ч. _____ мин.
Подпись

КВИТАНЦИЯ

ЧИУП «Час навінаў»
(получатель платежа)
отд. №539 ОАО «Белинвестбанк»
(наименование банка)

Счет получателя 3012741108019 Лицевой счет Код 739
УНП* 190790926

(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа			Дата	Сумма
Период подписки указывает абонент				

Плательщик

Пеня ______
Кассир Всего ______

СНД

НОБЕЛЬ ДЛЯ НАЗАРБАЕВА

Алег НОВІКАЎ

Хтосьці з лідараў СНД гуляе ў хакей, хтосьці лётае з жураўлямі. А вось Нурсултан Назарбаеў марыць пра Нобелеўскую прэмію міру. На мінулым тыдні яго ў шосты раз намінавалі на гэту высокую ўзнагароду.

Назарбаеў кіруе Казахстанам больш за 20 гадоў. За гэты час, здаецца, можна было задаволіць усе асабістыя амбіцыі. Некалькі гадоў таму Назарбаеву быў прысвоены статус «лідара нацыі». Прынятыя пры гэтым папраўкі ў заканадаўства ўсталявалі крымінальную адказнасць за апаганьванне выяваў Назарбаева, «ачарненне яго біяграфіі», а таксама перашкоды ў яго працы. 1 снежня святкуецца Дзень першага прэзідэнта Казахстана. Акрамя таго, Назарбаеў паспеў пабываць героем казкі, мультсерыялу і нават драмы.

Але Назарбаеву хочацца, каб у гэтай калекцыі быў яшчэ і залаты медаль Альфрэда Нобеля. Інакш бы яго кандыдатура рэгулярна не фігуравала ў спісе кандыдатаў.

На гэты раз у якасці ініцыятараў выступілі «планетарныя» казакі. 27 чэрвеня вярхоўны атаман саюза казакоў Казахстана Юрый Захараў заявіў: «Сусветны саюз казацкіх атаманаў як міжнародная няўрадавая арганізацыя вылучыў Нурсултана Абішавіча на намінацыю Нобелеўскай прэміі міру».

Якая можа быць прычына ў атаманаў усёй планеты Зямля намінаваць Назарбаева? «Мы ўдзячныя Назарбаеву за прапаганду міру і згоды, умацаванне міжнацыянальнай згоды і за глабальныя ініцыятывы, якія ён вылучае па адмове ад ядзернай зброі», — сказаў Захараў. Ён таксама назваў канкрэтны прыклад дзейнасці гаранта — «рэгістрацыя Міжнароднай арганізацыі казакоў, асноўнай мэтай якога з'яўляецца прызнанне генацыду казацтва».

У Казахстане чарговую намінацыю Назарбаева амаль не заўважылі.

Кандыдатуру Назарбаева на Нобелеўскую прэмію міру прапанавалі нацыянальна-культурныя цэнтры Казахстана ў 2006 годзе, з фармулёўкай «за ўмацаванне дружбы паміж народамі». Праз два гады кангрэсмены ЗША прапанавалі даць казахстанскаму лідару Нобеля за намаганні па нераспаўсюджванні ядзернай зброі. У 2009 годзе чачэнская грамадская арганізацыя «Дзеці Казахстана» палічыла, што прэмію гаранту трэба даць за гуманнасць і чалавечнасць у дачыненні да дэпартаваных народаў. У 2010 годзе кіраўнік Сусветнай асамблеі цюркскіх народаў Ерментай Султанмурат высока ацаніў ролю казахскага прэзідэнта ў развіцці ўсяго цюркскага свету, што, на яго думку, таксама заслугоўвае прэміі. Нарэшце, у 2011 годзе на карысць казахскага гаранта выказалася нарвежская арганізацыя веласіпедыстаў і байкераў «Bike for Peace».

Кампанія 2011 года за прызнанне Назарбаева нобелеўскім лаўрэатам увогуле была, напэўна, самай маштабнай і салідной за ўсю гісторыю намінацый. Нобелеўскім акадэмікам прапанавалі цэлы спіс заслугаў Елбасы перад чалавецтвам. Першы пункт — зачыненне атамнага палігону ў Сяміпалацінску. Па словах афіцыёзу, атамны арсенал казахаў на пачатку 1990-х гадоў быў большы за арсеналы Вялікабрытаніі, Францыі, ЗША і Кітаю разам узятыя. Аднак Казахстан зрабіў прынцыповы крок на карысць без'ядзернай гісторыі для свайго народу. Прычым, калі верыць Назарбаеву, больш за ўсё палкі ў колы ў справе зачынення палігону яму ўстаўляў Міхаіл Гарбачоў.

Таксама з паведамленняў дзяржаўных СМІ высвятлілася, што Назарбаеў дапамог прымірыць удзельнікаў канфлікту ў Нагорным Карабаху і быў галоўным рынкавым рэфарматарам у рэгіёне. Старшынства Казахстана ў АБСЕ таксама было настолькі ідэальным, што заслугоўвае медаля.

Была створаная моцная лабісцкая група — ад недзяржаўных арганізацый да цэлых парламентаў. За тое, каб выдаць Елбасы прэмію, прагаласаваў кіргізскі парламент. Пазней падтрымку Астане аказаў чачэнскі прэзідэнт Рамзан Кадыраў. І галоўны козыр — Тоні Блэр, былы прэм'ер Вялікабрытаніі, якога ў лістападзе 2011-га ўзялі на працу дарадчыкам у Астану. Быццам, Блэра завербавалі менавіта дзеля таго, каб ён лабіраваў Нобеля. Такая актыўнасць прынесла плады. Назарбаеў пераадолеў сіта папярэдняга адбору і трапіў у фінальны пул кандыдатаў, куды таксама ўвайшлі 231 асоба і 43 міжнародныя і грамадскія арганізацыі.

Блэра завербавалі дзеля таго, каб ён лабіраваў Нобеля. Такая актыўнасць прынесла плады. Назарбаеў пераадолеў сіта папярэдняга адбору і трапіў у фінальны пул кандыдатаў

Аднак у фінале яго чакала фіяска. Акадэмікі аддалі прыз Еўрапейскаму саюзу. Гэта стала маленькім святам на вуліцы казахскіх дэмакратаў. Так, тутэйшае выданне «Рэспубліка» ў якасці жарту прапаноўвала гаранту не сумаваць, а падавацца на прэмію Вялікага прарока, якую іранскія ўлады заснавалі не так даўно ў піку Нобелеўскай прэміі. На думку жартаўнікоў, у Назарбаева фантастычныя шанцы стаць лаўрэатам, паколькі раней ён прапанаваў канцэпцыю новай сусветнай валюты, што яўна падрывае пазіцыі долара, які так ненавідзяць у Тэгеране.

Наколькі сур'ёзныя шансы ў Елбасы атрымаць Нобеля зараз?

На думку экспертаў, шансаў зноў мала. Пра гэта сведчыць хаця б тое, што агучваць ініцыятыву пра наданне Нобеля прапанавалі атаманам казакоў, чые структуры і лідары нічога не гавораць на Захадзе. Акрамя таго, слаба верыцца ў тое, што казакоў турбуе гэта праблема. «Як і любая праруская арганізацыя ў любой з краін блізкага замежжа, дадзеная казацкая структура вымушаная падтрымліваць дзейную ўладу ва ўсім, бо такія арганізацыі аб'ектыўна залежныя», — піша сайт IA Rex.

Аднак галоўная перашкода для Назарбаева — гэта парушэнні правоў чалавека ў краіне. Каб трошкі збіць напал крытыкі, прапанаваная самая дзіўная матывацыя. «Вопыт Нобелеўскіх прэмій свету ўключае ў сябе такіх «не вельмі дэмакратычных» лідараў, як прэзідэнт Егіпта Садат і лідар палесцінскіх тэрарыстаў Ясір Арафат. На фоне гэтых людзей прэзідэнт Казахстана Назарбаеў можа лічыцца вядучым дэмакратаў і праваабаронцам. Важна падкрэсліць іншае: Нобелеўская прэмія міру прысуджаецца за канкрэтныя мірныя ініцыятывы. Прэзідэнт Назарбаеў выступаў шмат разоў як пасярэднік і міратворац у час развалу СССР. А нядаўна пад яго кіраўніцтвам прайшлі перамовы паміж прадстаўнікамі сусветнай супольнасці з Іранам. Калі дадаць да гэтага адмову ад ядзернай зброі, то Назарбаеў можа стаць адным з рэальных кандыдатаў на атрыманне прэміі», — піша адно з патрыятычных выданняў.

Зрэшты, наўрад ці такія пасажы прымусяць шведскіх акадэмікаў змяніць падыход да аўтарытарнага рэжыму Елбасы. І, думаецца, ён сам здагадваецца, паколькі ўжо шмат разоў заставаўся за бортам. Што ж у такім выпадку прымушае вопытнага палітыка раз за разам безвынікова ўдзельнічаць у нобелеўскіх выбарчых кампаніях, выстаўляючы сябе на смех? Асноўных версій адказу на гэта пытанне некалькі. Першая — Елбасы проста стаў ахвярай падхалімаў. Другая — ён сапраўды шчыра верыць у тое, што варты ўзнагароды. Трэцяя версія — ён лічыць, што бясконцыя намінацыі на прэстыжную прэмію ўздымаюць яго аўтарытэт у грамадстве.

Пры любым варыянце адказу, цяперашняя спроба Елбасы атрымаць Нобелеўскую прэмію яўна не апошняя.

ЯНЫ ПРА НАС. ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Міністэрства культуры, адукацыі, у значнай ступені — спорту і турызму, інфармацыі, дзяржаўныя СМІ ў той ці іншай меры актыўна прапагандуюць перыяд Рэчы Паспалітай і Вялікага Княства Літоўскага, называючы яго «залатым векам» Беларусі. Тут жа знаходзіцца месца і культываванню русафобіі: Расія абвяшчаецца вінаватай у шматлікіх разбурэннях і знішчэнні насельніцтва на беларускіх землях у час шматлікіх руска-польскіх войнаў. Так, Міністэрствам культуры Беларусі прынята праграма «Замкі Беларусі», накіраваная на аднаўленне замкаў польскай шляхты, якая на падставе геаграфічнага прынцыпу пражывання аб'яўляецца беларускай. У замках ладзяцца разнастайныя фестывалі і мерапрыемствы ў спаланізаваным стылі. Асобнае пытанне — танальнасць экскурсій, якія праводзяцца ў гэтых замках. Беларусь у апавяданнях экскурсаводаў — гэта ўжо не краіна Хатыні і Брэсцкай крэпасці, з гэтага часу — гэта краіна польскай шляхты і польскіх каралёў!

«Фонд стратэгічнай культуры» (Расія)

Беларусы баяцца рэвалюцый, але чакаюць пераменаў. Яны адварочваюцца ад Лукашэнкі, але да апазіцыі пакуль не павярнуліся. Гуляць пэўную ролю дэмсілам у працэсе трансфармацыі пакуль не атрымоўваецца, аднак слабымі і расколатымі праціўнікі Лукашэнкі сябе не адчуваюць.

«Delfi» (Літва)

Прыпыненне візавых санкцый ЕС у дачыненні да кіраўніка МЗС Беларусі выклікала неадназначную рэакцыю. Прыхільнікі дыялогу Мінска і Брусэля заклікаюць кіравацца прынцыпам логікі — як можна дамаўляцца без кампрамісаў? Праціўнікі любых кантактаў ЕС з Беларуссю да таго часу, пакуль у краіне ёсць палітвязні, любыя адносіны расцэньваюць як падтрымку рэжыму Лукашэнкі. Важныя дэталі, якія выпускаюць з-пад увагі крытыкі пазіцыі ЕС. Па-першае, санкцыі не зняты, а прыпыненыя. Па-другое, у рашэнні гаворыцца, што такім чынам Савет міністраў замежных спраў ЕС спрашчае дыпламатычныя кантакты паміж ЕС і Беларуссю. Акрамя таго, аўтары дакумента падкрэсліваюць, што рашэнне прыпыніць візавыя санкцыі ў дачыненні да кіраўніка МЗС Беларусі не азначае змены палітыкі ЕС у дачыненні да Мінска. Брусэль працягне сваю палітыку крытычнага ўзаемадзеяння з Беларуссю, у тым ліку і сваю палітыку санкцый, у мэтах садзейнічання павазе правоў чалавека, вяршэнства закона і дэмакратычных прынцыпаў у Беларусі.

«RFI» (Францыя)

Палітыка Украіны ў адносінах да Лукашэнкі з'яўляецца не проста адмаўленнем здаровага сэнсу, а ганебнай. Таму што на фоне таго, што Украіна імкнецца ў Еўрасаюз, дэкларуе нейкія каштоўнасці, гэта — супярэчнасць, у якой сёння, на жаль, жыве прэзідэнт Украіны. Чаму так доўга Лукашэнка не прыязджае ва Украіну? Я адразу ўспамінаю карту, якую бачыў у 2010 годзе ў Беларусі. Карта выглядала наступным чынам: пасярэдзіне рэспубліка Беларусь, на месцы Захаду напісана «казлы», унізе, то бок украінцы, — «вашывыя», а справа — «неданоскі». Так ён назваў Пуціна і кампанію. Разумееце, пасля такіх пасажаў ехаць не выпадае. Дый хто цябе будзе прымаць. Прайшло тры гады. І гэта крыху забылася, па меншай меры, у агульнай масе. Цяпер так здарылася, што Лукашэнка і Януковіч, абодва, былі зацікаўлены ў гэтым спатканні.

«Комментарии» (Украіна)

Усё ж такі недэмакратычным краінам складаней жывецца на свеце. Вось ужо і Беларусь апынулася без сланцавых вуглевадародаў у сваіх нетрах — ва ўсялякім выпадку, калі верыць справаздачы Міністэрства энергетыкі ЗША за 2013 год. Асаблівы цынізм ці то прыроды, ці то складальнікаў справаздачы заключаецца ў тым, што радовішча суседніх краін — Латвіі, Літвы, Польшчы і Украіны — заканчваюцца роўна на дзяржаўнай мяжы з Беларуссю. Не варта сумнявацца, што гэтая насмешка адрасавана асабіста Аляксандру Рыгоравічу.

«Однако» (Расія)

МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

УКРАІНА. ЛЬВОЎ ШАНУЕ ТЭРАРЫСТА

Львоўскія ўлады пастанавілі правесці тэматычны ўрок у школах, прысвечаны гадавіне замаху на намесніка Галічыны графа Анджэя Патоцкага, які здзейсніў у красавіку 1908 года ўкраінскі нацыяналіст Міраслаў Січынскі. На тэракт 21-гадовага студэнта падштурхнула забойства паліцыяй актывістаў адной з украінскіх партый падчас выбарчай кампаніі ў мясцовы сейм. Намеснік выкарыстоўваў супраць украінцаў адміністратыўны рэсурс, лабіруючы адначасова польскія партыі, якія не прызнавалі ўкраінскага пытання. У адказ Міраслаў запісаўся на прыём да чыноўніка і ўсадзіў у яго тры кулі. Суд прыгаварыў забойцу да смерці, аднак імператар Франц-Іосіф змяніў смяротны прысуд на турэмнае пакаранне. Спачатку ўсё грамадства было ў шоку. Тэракт асудзілі ўсе ўкраінскія арганізацыі, аднак пасля яны стварылі вакол Січынскага сапраўдны культ і арганізавалі яму нават пабег з турмы ў ЗША, дзе ён і памёр на пачатку 1990-х гадоў. Цяпер пра Січынскага нечакана ўзгадалі і праслаўляюць на розныя галасы. Хутчэй за ўсё, гэта звязана з тым, што ў Польшчы шмат кажуць пра юбілей Валынскай трагедыі. Міраслаў быў ідэйным сацыялістам, і ў ЗША, будучы сябрам Украінскай сацыялістычнай федэрацыі, актыўна рэкламаваў савецкую мадэль. Прычым рабіў гэта настолькі паслядоўна і заўзята, што яму — грамадзяніну ЗША — дазвалялі спакойна наведваць Савецкую Украіну.

Паводле ўкраінскай прэсы

КАДАФІ СУПРАЦЬ СУПЕРМЕНА

Чамусьці выхад на экран новай часткі прыгод Супермена выклікаў вялікі інтарэс сярод прыхільнікаў вучэння Муамара Кадафі. На сайце «За Кадафі» з'явіўся вялікі артыкул пра тое, чаму змагар за сацыялізм не павінен глядзець падобнае кіно. Увогуле, асноўныя тэзісы кінакрытыкі нагадваюць пастулаты савецкіх культуролагаў, якія кляймілі Галівуд за прапаганду індывідуалізму, веру ў цуд і г.д. Аднак адзін з пунктаў артыкула вельмі незвычайны. Аўтар сцвярджае, што Супермен і яму падобныя супергероі насаджаюць у мазгах працоўных небяспечны комплекс «крутога спакусніка». Аўтар піша: «Супергерой, разам са сваімі баявымі навыкамі вяяра-адзіночкі, яшчэ і воін у ложку, паміж сцэнамі паспявае з двух-трох фраз спакусіць дзяўчыну... У лева-патрыятычных рухах дзяўчаты ў меншасці. Але бываюць часы, калі ў рух прыходзіць прывабная дзяўчына. І вось раптам кожны «змагар за справядлівасць» пачынае сябе адчуваць «крутым спакуснікам». У выніку рух распадаецца з-за ўнутранай барацьбы за ролю альфа-самца». Вось які небяспечны, аказваецца, Супермен.

Паволе матэрыялаў інтэрнэту

ІЗРАІЛЬ. КЛОУН РОНАЛЬД СУПРАЦЬ СІЯНІСТАЎ

Сярод ізраільцян, якія пражываюць на так званых «акупаваных тэрыторыях», хапае фанатаў фаст-фуда. Інакш бы такі шырокі пратэст з іх боку не выклікала навіна з дырэкцыі ізраільскай секцыі вядомай кампаніі. «McDonald's» вырашыў не адчыняць рэстаранаў на «акупаваных тэрыторыях», прычым па палітычных матывах. Гэта значыць, што гамбургеры можна набыць толькі ўнутры Зялёнай лініі — так называецца мяжа Ізраілю, якую ўстанавіла ААН у 1949 годзе. Гэта рашэнне раз'юшыла радыкалаў. Яны пачалі кампанію байкоту «McDonald's» у краіне. Цікава, што жыхароў згаданых тэрыторый не зацікавіла інфармацыя пра тое, што іншая фаст-фуд карпарацыя «Burger Ranch» абвясціла пра пачатак працы ў канфліктным рэгіёне.

Паводле ізраільскай прэсы

ЗША. КЕПСКА БЫЦЬ ЖОНКАЙ АСТРАНАЎТА

У ЗША пабачыла свет незвычайная кніга «The Astronaut Wives Club» («Клуб жонак астранаўтаў»), напісаная журналісткай Лілі Копэл (Lily Koppel). Кніга прысвечаная лёсам жонак амерыканскіх астранаўтаў у часы «халоднай вайны». Аўтар на аснове аналізу біяграфій сваіх гераінь робіць выснову: прэстыж нацыянальнай касмічнай праграмы і патрыятычная істэрыка ў ЗША ў 1950–1970-я гады загубілі амаль усе сем'і астранаўтаў. Жанчынам ва ўрадавых піяр-агенцтвах быў прыдуманы імідж т.зв. першых лэдзі космасу, які значыў не толькі патрабаванне ўвесь час пасміхацца ў камеры і трымаць сябе ў добрай спартовай форме. Прадстаўнікі NASA таксама патрабавалі ад іх заплюшчваць вочы на амурныя прыгоды сваіх мужоў, якія, наадварот, паводле канцэпцыі піяршчыкаў з Вашынгтону, павінны былі паводзіць сябе як сэкс-зоркі. Наступствам паходаў налева былі шматлікія сямейныя скандалы. Паколькі разрыў шлюбу адразу выклікаў бы прыліў радасці ў варожай савецкай прапаганды, парам даводзілася трываць. Як пажартавала жонка камандуючага экспедыцыяй на Месяц: «Вы кажыце, што на месяц цяжка ляцець? Вы проста не былі ў нас дома». Заканчвалася гэта, як правіла, пабытавым алкагалізмам і нават спробамі самагубства, любая інфармацыя пра якія была засакрэчаная на дзяржаўным узроўні. Хаця кніга напісаная з лева-ліберальных, крытычных на адрас ураду пазіцый, яна ставіць шмат важных пытанняў пра чалавечы кошт касмічнай гонкі ў мінулым стагоддзі.

Паводле амерыканскай прэсы

ЦІКАВА

ЦІ ТРЭБА ЗАБАРАНЯЦЬ КОНКУРСЫ ПРЫГАЖОСЦІ?

Алег НОВІКАЎ

Скандал вакол конкурсу «Міс Мінск» выклікаў патрабаванне змяніць фармат шоў. Між тым, у свеце даўно існуе рух за поўную забарону такога кшталту імпрэзаў. Прапануем кароткі экскурс у яго гісторыю.

Калі верыць некаторым гісторыкам і этнографам, праводзіць конкурсы прыгажосці чалавецтва пачало ледзь не пасля таго, як навучылася здабываць агонь. У шматлікіх міфах мы знаходзім фрагменты апавяданняў пра спаборніцтвы прыгажунь. Напрыклад, у грэчаскіх міфах ёсць сцэна — багіні Гера, Афіна і Афрадыта пасварыліся нарэшце таго, хто з іх, так бы мовіць, «Міс Алімп». У журы яны выбралі Парыса (чалавека), які і аддаў галоўны прыз — яблык і званне самай прыгожай — Афрадыце. Менавіта гэта і стала прычынай для развязання Траянскай вайны.

Аднак міфы недалёкія ад рэчаіснасці. Вядома, што ў Старажытным Вавілоне пасля конкурсу прыгажосці пераможцы прысвойвалася не толькі званне самай прыгожай, а таксама ёй прызначалася цана. Менавіта за гэту цану і можна было пасля купіць гэтую дзяўчыну ў сям'і, каб з ёй ажаніцца. У Расіі доўгі час жонку цара абіралі ў выніку кастынгу, на які ўсе арыстакраты ў дзяржаве павінны былі прывесці сваіх дзяўчат.

Аднак першая спроба правесці сапраўдны конкурс прыгажосці (падзея мела месца ў 1854 годзе ў ЗША) закончылася канфузам. Публіка сарвала імпрэзу. Гісторыкі лічаць, што ідэю ўспрынялі ў штыкі праз засілле ў тагачасным соцыуме кансерватыўных нормаў віктарыянскай маралі. Прадзюсарам (як правіла, гэта былі ўладальнікі курортаў) давялося ўлічыць такога кшталту настроі. На наступных конкурсах кандыдаткай на карону першай прыгажуні магла стаць толькі незамужняя дзяўчына да 25 гадоў. Плюс — ніякіх фрывольных гардэробаў.

Першы ў гісторыі конкурс прыгажосці зафіксаваны на адным з курортаў у амерыканскім штаце Дэлавар у 1880 годзе. Хутка мода перакрочыла акіян. У верасні 1888 года ў бельгійскім горадзе Спа адбыўся свой конкурс. 21 з 350 кандыдатак дасягнула фіналу, дзе журы, якое складалася з адных мужчын, «аглядала» дзяўчат за зачыненымі дзвярыма.

Першая сусветная вайна, як вядома, прынесла дэфіцыт мужчын у шматлікіх сектарах вытворчасці. Вакантныя месцы прыйшлося займаць жанчынам, што выклікала разбурэнне былых табу і хвалю жаночай эмансіпацыі. Таму калі ў 1921 годзе ў Атлантык-Сіці правялі першы конкурс «Міс Амерыка», у праграму якога ўваходзіла дэфіле ў бікіні, пратэстаў амаль не было чутна. Абураліся толькі дзяўчыны, якім было за 25 гадоў. Яны таксама жадалі пазмагацца за прызы і патрабавалі адмяніць дыскрымінацыю паводле ўзросту.

Хутка конкурсы прыгажосці сталі на Захадзе звычайнай з'явай. Недзе з пачатку 1930-х практычна кожная заходняя краіна праводзіла свой нацыянальны конкурс. А пасля вайны турніры прыгажунь нават увайшлі ў набор каштоўнасцяў кансерватараў. Лічылася, што ўсе нармальныя хлопчыкі ў дзяцінстве павінны марыць стаць прэзідэнтам, а нармальныя дзяўчынкі — адхапіць карону "Міс Амерыка". Адпаведна, конкурсы атрымалі новы імпульс, і нават хутка выйшлі на глабальны ўзровень. З 1951 года стартуе конкурс «Міс Свету», а з 1952-га — «Міс Універс» (Miss Universe)

Толькі ў 1960-я гады ў час студэнцкай рэвалюцыі на тыя конкурсы пачынаюць глядзець больш крытычна.

Феміністкі рух, што нараджаўся на Захадзе, бачыць у шоў камерцыялізацыю жаночага характва і дэманстрацыю «прыгнёту слабага полу, прадстаўнікі якога вымушаны змагацца паміж сабою, каб спадабацца мужчынскай аўдыторыі». У дадатак звярталася ўвага на тое, што абраныя на конкурсах міс часта пасля цырымоніі ўзнагароджання адпраўляліся па амерыканскім гарнізонам для ўздыму баявога духу жаўнераў. Таксама Пентагон рабіў прыгажуням туры ў В'етнам, дзе ў той час Амерыка вяла вайну.

Найбольш буйную акцыю праціўнікі конкурсаў правялі 7 верасня 1968 года. У гэты дзень 400 феміністак заблакавалі пад'ыходы да гатэлю «Ritz» у Атлантык-Сіці — месцы фіналу «Міс Амерыка». Акцыя атрымала рэзананс у СМІ. У тым ліку дзякуючы плётцы, якую запусціў адзін з журналістаў, які пісаў, што феміністкі на знак пратэсту палілі свае бюстгальтары. На самай справе, такога, вядома, не было. Проста журналісту вельмі хацелася развіць паралель паміж феміністкамі і пацыфістамі, якія на знак пратэсту супраць вайны ў В'етнаме публічна палілі свае ваенныя білеты. Грамадскі рэзананс быў такі вялікі, што на наступны год прадзюсеры шоў дабіліся праз суд забароны ўсіх публічных акцый каля месца правядзення конкурсу «Міс Амерыка», хаця гэта не дапамагло.

У 1980–1990-я гады спектр крытыкаў конкурсаў прыгажосці пашырыўся. Па-першае, склаўся цэлы фронт медыкаў, якія бачылі ў конкурсах крыніцу эпідэміі анарэксіі. Амаль 2 працэнты жанчын у ЗША хварэюць з-за наступстваў няправільнага рэжыму харчавання — следства жадання выглядаць як першая прыгажуня. «Конкурс харства — гэта як Вялікі Брат або Вялікая Сястра, якая заўсёды за табой», — піша адзін з праціўнікаў конкурсаў. Вядомая заакіянская феміністка Наомі Вольф называе анарэксію галоўным забойцам амерыканскіх дзяўчынак-тынейджараў.

Варта выдзеліць такі накірунак руху ненавіснікаў конкурсаў, як антырасісты. Антырасісты лічаць, што конкурс замацоўвае расавыя забабоны, паколькі абсалютная большасць канкурсантак мае белы колер скуры. Праўда, апошнім часам у шэрагу краін пачалі праходзіць імпрэзы накшталт "Міс Чорная Францыя", аднак публіка пакуль успрымае іх як нейкую пародыю.

З ростам уплыву ісламу супраць конкурсаў паўстала і частка мусульманскага свету. У 2002 годзе ў Нігерыі, дзе праводзіўся конкурс «Міс Свету», каля ста чалавек загінулі ў вулічных беспарадках. Прычынай стала правакацыйная публікацыя ў адной з хрысціянскіх газет пра тое, што, быццам, прарок на конкурсе прыгажунь выбіраў сабе сярод кандыдатак будучую жонку. У дадатак фундаменталісцкія мусульманскія арганізацыі паспрабавалі ўскладсці адказнасць за мужчынскую нявернасць менавіта на тыя конкурсы. Беспарадкі цягнуліся тры дні. У выніку мерапрыемства было вырашана перанесці ў Лондан.

Апошнім часам у лагеры апанентаў папулярная тэорыя пра тое, што конкурсы прыгажосці сталі падставай для правядзення конкурсаў дзіцячай прыгажосці, у якіх бачаць прапаганду сэксуальных вычварэнняў.

Як бачым, у свеце існуе цэлая армада змагароў з конкурсамі прыгажосці. Праўда, большасць з іх самі прызнаюць, што конкурсы — гэта вяршыня айсбергу. Іх фармальная забарона мала што вырашыць. Галоўная прычына палягае ў грамадскіх стэрэатыпах сэксуальнасці. Таму можна пажадаць нашым крытыкам амаральных учынкаў «Міс Мінск» менш крытыкаваць кагосьці асобна, а шукаць прычыны ў мадэлі арганізацыі ўсяго грамадства пад назвай «Квітнеючая Беларусь».

З НАГОДЫ

ЕГІПЕТ: КРЫЗІС ІСЛАМІСТАЎ

Алег НОВІКАЎ

Прэзідэнт Егіпта Мухамед Мурсі, які быў адхілены ад улады ўвечары 3 ліпеня, знаходзіцца пад кантролем вайскоўцаў. «Ён затрыманы прэвентыўна для будучых крокаў», — цытуе брытанская прэса ананімнага прадстаўніка арміі.

Крызіс рэжыму егіпецкага прэзідэнта Мурсі можна таксама лічыць глабальным ударам па дактрыне палітычнага ісламу.

Адна з самых любімых сённяшніх тэм у сусветнай прэсе — параўнанне Егіпта 2013-га з Егіптам 1952-га года. Падставы, каб у думках падарожнічаць у часе, сапраўды існуюць. Цяперашні рэжым прэзідэнта Мухамеда Мурсі шмат каму нагадвае адміністрацыю прэзідэнта Мухамеда Нагіба, які, як і Мурсі, абапіраўся на рух «Браты-мусульмане».

60 гадоў таму няздольнасць Нагіба нармалізаваць сітуацыю ў краіне падштурхнула афіцэраў. У выніку вайсковага путчу тады да ўлады прыйшоў славуты палкоўнік Насер. Сёння — генерал Абдэль Фаттах аль-Сісі.

На гэтым, праўда, супадзенні паміж 1952 і 2013 гадамі заканчваюцца. У 1952-м «Браты-мусульмане» пайшлі ў апазіцыю, захаваўшы вялікі аўтарытэт у грамадстве. Яны, будучы хутчэй прапагандысцкім рухам, а не партыяй, сталі галоўнымі фронтмэнамі супраціву дыктатуры вайскоўцаў. Нягледзячы на рэпрэсіі, «Браты-мусульмане» здолелі застацца вядучай апазіцыйнай палітычнай сілай да студзеньскіх падзей 2012 года на плошчы Тахрыр. Егіпецкая рэвалюцыя 2012-га адчыніла ім шлях ва ўладу. Партыя свабоды і справядлівасці — палітычная вітрына руху «Братоў-мусульман», зараз кантралюе 49 працэнтаў дэпутацкага корпусу ў парламенце. Прэзідэнтам краіны з'яўляецца яе лідар Мухамед Мурсі. Дзеючая канстытуцыя краіны таксама была напісаная пад дыктоўку ідэолагаў «Братоў-мусульман».

Але сёння, пасля прыходу да ўлады арміі, ісламісты сыдуць у апазіцыю з зусім іншым палітычным капіталам. Вось як апісвае сітуацыю іспанская газет «El Pais»: «Егіпет знаходзіцца на краі прорвы. Праз год пасля інаўгурацыі Мухамеда Мурсі на пасадзе прэзідэнта, краіна перажывае сур'ёзны палітычны, эканамічны і сацыяльны крызіс. Надзеі шматлікіх сектараў егіпецкага грамадства на «Братоў-мусульман» не спраўдзіліся».

Гэтыя высновы пацвярджаюць вынікі некаторых сацыялагічных апытанняў. За адзін год папулярнасць Мурсі ўпала з 70 да 40 працэнтаў. Пры гэтым 62 працэнтаў апытаных кажуць, што зараз яны жывуць горш, чым два гады таму, а яшчэ 72 не лічаць «Братоў-мусульман» дэмакратычнай арганізацыяй. Важная рэч: 54 працэнты апытаных выступаюць за дэмакратычную мадэль грамадства. Гэтыя дадзеныя апублікаваў амерыканскі часопіс «Foreign Policy», які пракаментаваў прадстаўленыя лічбы так: «Мы ўсе сведкі незвычайнага працэсу — заходу дамінавання ісламістаў у Егіпце».

Ёсць думка, што ісламісты аказаліся ў прынцыпе не здольнымі прапанаваць сапраўдную сацыяльна-эканамічную альтэрнатыву. Часткова з гэтым можна пагадзіцца. Асабліва, калі пагартаць выбарчую праграму Партыі свабоды і справядлівасці. Эканамічны блок дакументу — гібрыд пастулатаў дзяржаўнага інтэрвенцыяналізму і ідэй свабоднага рынку. З аднаго боку — барацьба з імпартам за кошт развіцця айчынных сектараў вытворчасці, прыняцце дзяржаўнага плана эканамічнага развіцця, падпарадкаванне працы бізнэсу контурам гэтага плану, наданне прыярытэту айчынным прадпрымальнікам падчас прыватызацыі. З іншага боку, прыцягненне замежных інвестыцый, стварэнне вольных эканамічных зонаў, зніжэнне падаткаў для бізнэсу.

Ісламісты аказаліся ў прынцыпе не здольнымі прапанаваць сапраўдную сацыяльна-эканамічную альтэрнатыву

Даючы сваю ацэнку праграме партыі Мурсі, інтэрнэт-выданне «Midanmasr» пажартавала: «З праграмы Мурсі можна зразумець толькі адно. Яго ўрад хоча знішчыць адзіны працуючы ў краіне сектар эканомікі — турызм. Інакш для чаго ў праграме абяцаюць забараніць алкаголь і ўвесці гендэрную сегрэгацыю на пляжах?»

У выніку эканамічная палітыка ісламістаў, па словах таго ж выдання, звялася да мантры «барацьба з карупцыяй». «Midanmasr» піша: «Фразу «барацьба з карупцыяй» можна апісаць як панацэю. Сітуацыя прыкладна выглядае так. Пытанне міністру: «Якім чынам мы можам стымуляваць эканамічны рост?» Адказ: «За кошт барацьбы з карупцыяй». Пытанне: «Браты-мусульмане» традыцыйна падтрымліваюць ідэю прадстаўлення крэдытаў суб'ектам малога бізнэсу, каб забяспечыць сябе палітычную падтрымку. А як зараз ідзе праца над развіццём праграмы мікракрэдытавання?» Адказ: «Калі мы будзем змагацца з карупцыяй, то ўсё астатняе стане на свае месцы». Барацьба з карупцыяй з'яўляецца лаканічным адказам міністрам на ўсе пытанні».

У выніку ўраду заставалася рабіць толькі адно: захаваць усё, як было пры мінулым рэжыме, які, дарэчы, праводзіў антысацыяльную палітыку. Аднак Мубарак праводзіў рабіў гэта ў іншых умовах. У час цяперашняй нестабільнасці іншаземцаў, жадаючых укладаць сродкі ў тутэйшую эканоміку, практычна няма. Вынікам эканамічнага хаосу і працягам падзення сацыяльнай дапамогі стаў, па словах газеты «Guardian», «разрыў сацыяльнага кантракту «Братоў-мусульман» і насельніцтва».

Некаторыя палітолагі спісваюць цяперашні правал рэжыма Мурсі на наступствы ідэйнага крызісу сярод «Братоў-мусульман» у 1990-я гады. Тады стаўка рабілася не на прапаганду ісламскага вучэння, а на ўдзел у выбарах. Прыход «Братоў-мусульман» у егіпецкі палітычны працэс суправаджаўся спробамі фундаментальнай рэвізіі старых догмаў.

Так, тэхнакратычная генерацыя, да якой належыць Мурсі, або, як іх называлі, «Тэхна-браты», прыдумала канцэпт «Грамадзянская дзяржава з ісламскай крыніцай улады» ў якасці альтэрнатывы традыцыйнай канцэпцыі «Братэрства — «hakimiyyah», якая патрабе будаўніцтва шарыяцкай дзяржавы, як кажуць тут і цяпер. Па сутнасці, гаворка ішла пра імпарт у Егіпет мадэлі турэцкага памяркоўнага ісламізму Эрдагана. Наватарам удалося заблакаваць галоўных апанентаў з фракцыі артадоксаў, аднак нізавы актыў па інерцыі лічыў, што рух «Братоў-мусульман» мае радыкальны характар.

Гэтая праграмная супярэчнасць паміж партыйнай элітай і грамадствам так і не была вырашаная. Яе вынікі Мухамед Мурсі пажынае сёння, калі, бясконца лавіруючы паміж прагматызмам і радыкальнай рыторыкай, губляе ініцыятыву і падтрымку выбаршчыкаў, дыскрэдытуючы ідэю.

Акрамя «Братоў-мусульман» у Егіпце сёння шмат іншых ісламісцкіх палітычных партый. Тыя ж больш радыкальныя салафісты, якія набіраюць па 25 працэнтаў. Натуральна, яны паспрабуюць заняць нішу «Братоў-мусульман». Аднак фішка ў тым, што «Браты-мусульмане» — практычна першая ў гісторыі ісламская палітычная арганізацыя. Яны былі сапраўдным міфам, легендай у вачах усіх мусульман. З крызісам «Братоў-мусульман» пачынаецца фрагменталізацыя (у тым ліку арганізацыйна і ідэалагічна) усяго ісламскага руху ў Егіпце.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

АРСЕНЬ ЯЦЭНЮК

Яцэнюк — лідар вядучай украінскай апазіцыйная партыі «Бацькіўшчына». Аднапартыйцы зноў падазраюць яго ў здрадзе на карысць Партыі рэгіёнаў. Падазрэнні выклікала рашэнне дэпутатаў фракцыі «Бацькіўшчына» падтрымаць ідэю святкавання ў наступным годзе на афіцыйным узроўні 200-й гадавіны з дня нараджэння брытанскага прадпрымальніка Джона Х'юза — заснавальніка горада Юзаўка, які з часам перайменавалі ў Данецк. Аднак такая версія нараджэння на Данбасе індустрыі ніколі не падабалася нацыянальна свядомай грамадскасці. Яна даводзіць, што задоўга да гэтага на месцы заснаванага Х'юзам пасялення жылі запарожскія казакі. Прынамсі ў летапісах угадваецца вёска Аляксандраўка, жыхары якой, быццам, нават адкрытым спосабам капалі вугаль. Акрамя таго, дэпутаты звярнулі увагу на адсутнасць сацыяльнай адказнасці ў бізнэсе Х'юза. Ён жыў у асобнай віле, у той час як шахцёры — у прымітыўных хібарах. Культ Х'юза, быццам, легалізуе цяперашнюю дзікую сацыяльную палярызацыю ў Данбасе, дзе ўсім валодаюць алігархі, якім, як і таму брытанцу, абыякавы сацыяльны стан працоўных. Прыхільнікі Яцэнюка, у сваю чаргу, кажуць пра тое, што на носе 80-я гадавіна паэта Васіля Стуса, аднаго з галоўных украінскіх антысавецкіх дысідэнтаў 1970-х гадоў. Аднак без галасоў Партыі рэгіёнаў у Вярхоўнай Радзе юбілей ніколі не атрымае статус дзяржаўнага свята. Таму тактычна правільна было падтрымаць, сапраўды, трошкі дзіўную прапазіцыю Партыі рэгіёнаў наконт Х'юза.

АНГЕЛА МЕРКЕЛЬ

Нямецкія газеты пішуць, што канцлер ФРГ дапусціла фатальную памылку, не наклаўшы вета на ўваходжанне Харватыі ў склад Еўрасаюза. Нагадаем, што Харватыя стала 28-й краінай аб'яднання 1 ліпеня. На думку прэсы, уключыць Харватыю ў ЕС — амаль тое ж, што прыняць «другую Грэцыю». У доказ прыводзіцца харвацкая эканамічная статыстыка. ВУП краіны складае смешныя 0,2 працэнта, колькасць беспрацоўных — 21 працэнт (для працаздольных ва ўзросце да 25 гадоў — 50 працэнтаў). Плюс жудасная бюракратыя (кожны трэці працаўнік-харват — чыноўнік). Відавочна, што такая мадэль без знешняй дапамогі стоадсоткава ляснецца, а дапамагаць харватам (так, прынамсі, піша нямецкая прэса), хутчэй за ўсё, давядзецца немцам, што абавязкова адлюструецца на рэйтынгу Меркель. Між тым, харваты, якія доўга ішлі ў ЕС, здаецца, самі страцілі аптымізм, назіраючы за працэсамі ў ЕС. Зараз толькі 40 працэнтаў задаволеныя уняй з Брусэлем. Іншыя баяцца, што сяброўства паскорыць рынкавыя рэформы, якія зломяць няхай і не заможную, аднак звыклую формулу жыцця. Аптымісты ў сваю чаргу кажуць, што ЕС яўна разлічвае на хуткую інтэграцыю ў свой склад Сербіі. Каб паказаць сербам бонусы ад уваходу ў Еўропу, Брусэль не будзе фарсіраваць рэформы і адначасова не пакіне Харватыю без субсідый.

ДАЛАЙ ЛАМА

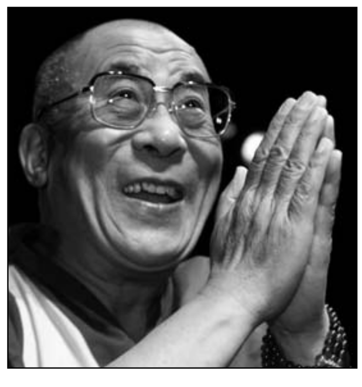

Наяўнасць у дамах тыбетцаў выяваў Далай Ламы больш не будзе цягнуць за сабой крымінальнае пакаранне (адпаведны артыкул быў уведзены ў кітайскі Крымінальны кодэкс 17 гадоў таму). Такое рашэнне, калі верыць Радыёстанцыі «Вольная Азія», на днях прынялі ў Пекіне. Легалізацыя выяваў — частка новай тыбецкай палітыкі, якую, быццам, вось-вось збіраецца запусціць Кітай. У аснове новага курсу — ідэя падзяліць палітыку і рэлігію. Наяўнасць выявы Далай Ламы не будзе крыміналам пры ўмове таго, што ўладальнік партрэта бачыць у выяўленай на ім асобе не палітыка-сепаратыста, а выключна духоўнага гуру. Як кітайскія ўлады будуць выяўляць гэтую тонкасць, цяжка сказаць. Аднак у некаторых манастырах Тыбету, калі верыць BBC, эксперымент сапраўды пачаўся. Эксперты не ведаюць дакладнага адказу на пытанне, нашто Пекіну цяпер патрэбны новы курс. Аднак, безумоўна, адзін з фактараў яго з'яўлення — перманентная палітычная напружанасць у рэгіёне. На працягу апошніх двух гадоў 120 тыбетцаў (галоўным чынам манахі) публічна спалілі сябе ў знак пратэсту супраць кітайскай каланіяльнай палітыкі.

ЦІКАВА

ДЗЁННІК «ФІЛОСАФА»

Ігар МЕЛЬНІКАЎ

Успаміны звычайных жыхароў Заходняй Беларусі з'яўляюцца каштоўнымі дакументамі па гісторыі гэтага рэгіёну. Адзін з такіх дакументаў — успаміны Юзафа Антонавіча Рыбалтоўскага з вёскі Ішкалдзь Баранавіцкага раёна Брэсцкай вобласці. Дзённік напісаны ў ліпені 1931 года і ахоплівае ўсяго некалькі дзесяцігоддзяў XX стагоддзя, аднак яго матэрыялы з'яўляюцца яскравай ілюстрацыяй тых нялёгкіх для жыхароў Заходняй Беларусі часоў.

Салдаты Войска Польскага, сярод якіх і старэйшы сын Рыбалтоўскага

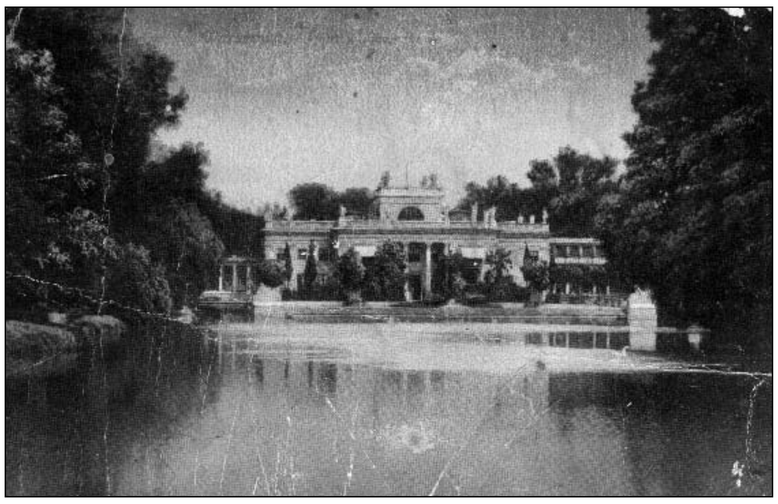

Паштоўка ад Юзафа-малодшага (з выявай палацу з Жэмыслаўе)

Гісторыя братоў

Дакладна не вядома, калі Юзаф Рыбалтоўскі нарадзіўся. Адзін з яго братоў Жыгімонт у 1899 годзе з'ехаў з Ішкалдзі ў Пецярбург і хутка ўладкаваўся на службу ў горны дэпартамент у якасці дзяржаўнага чыноўніка. Пасля лютаўскай рэвалюцыі 1917 года ён пераехаў у Маскву, а пасля кастрычніцкага перавароту (Юзаф Рыбалтоўскі выкарыстоўвае менавіта гэтае акрэсленне — І.М.) Жыгімонт вярнуўся на радзіму. Другі брат Кастусь увесь час заставаўся дома, і калі ў 1902 годзе памірае іх бацька Антоній, менавіта Канстанціну прыйшлося займацца пахаваннем. Справа ў тым, што сам Юзаф у гэты час быў на службе ў Рускай імператарскай арміі.

«Пасля смерці бацькі ўсёй маёмасцю распараджаўся Канстанцін, бо я вярнуўся з войска толькі ў лютым 1906 года. З маёмасці бацькі мне засталося 7 дзесяцін зямлі і лугу, а яшчэ дзве дзесяціны я набыў з дапамогай крэдыту Сельскагаспадарчага сялянскага банку, які я павінен быў выплачваць да 1914 года», — піша ў сваім дзённіку Юзаф Рыбалтоўскі. У красавіку 1907 года ў Ішкалдзь прыехаў сталічны франт Жыгімонт, які, не жадаючы займацца сялянскай працай, аддае свой кавалак зямлі братам, папярэджваючы іх, што зараз зямля яму не патрэбна, аднак, магчыма, прыйдзе час, калі ён забярэ сваю частку спадчыны. Браты Юзаф і Кастусь падзялілі зямлю і жывёлу пароўну і спакойна займаліся сялянскай працай.

Ішкалдскі гастарбайтар у Піцеры

Юзаф займаўся яшчэ і настаўніцтвам. У сябе ў хаце ён рабіў заняткі для вясковых дзяцей па рускай і польскай мовах. Ужо тады ў гэтага чалавека з'яўляюцца першыя кнігі па гісторыі і літаратуры (у 1920–1930-я гады Юзафу Рыбалтоўскаму ўдалося сабраць багатую і цікавую бібліятэку па гуманітарных навуках — І.М.). Хутка гэты чалавек вырашае папрацаваць у вялікім горадзе і выязджае да брата ў Пецярбург. Юзаф Антонавіч уладкоўваецца на працу ў Галоўпаштамт сталіцы Расійскай імперыі. «Папрацаваўшы там 8 месяцаў, прыйшлося мне звольніцца. Кіраўніцтву не падабаліся мае «польскія» карані. У 1912 годзе я вырашыў вярнуцца ў Ішкалдзь», — адзначае Рыбалтоўскі ў дзённіку.

Дэпутат салдацкага савету

У 1914 годзе пачынаецца Першая сусветная вайна. Юзаф Антонавіч ізноў паступае на службу ў Рускую імператарскую армію. Дома засталіся жонка і трое сыноў, якім было 7, 5 і 2 гады. У 1916 годзе Рыбалтоўскага накіравалі на Румынскі фронт у артылерыю, дзе ён удзельнічаў у баявых дзеяннях на рацэ Сірэт. Падчас баявых дзеянняў Юзаф Антонавіч быў паранены ў нагу, і гэтая рана пазней часта нагадвала пра сябе.

Расійская імперыя дажывала апошнія дні. Пад уплывам паразаў на франтах і пад уздзеяннем бальшавіцкай агітацыі разлагалася руская армія. У траўні 1917 года бамбардзір 3-га парка 23-га артылерыйскага дывізіёна Юзаф Рыбалтоўскі накіроўваецца ў Адэсу для ўдзелу ў Абласным і Франтавым з'ездзе Саветаў рабочых, салдацкіх і афіцэрскіх дэпутатаў Румынскага фронту ў якасці дэпутата. Хутка ў яго кішэні ўжо ляжала пасведчанне нумар 1755.

Для селяніна з Заходняй Беларусі ідэі бальшавікоў былі чужымі, і як толькі прадстаўляецца магчымасць, Рыбалтоўскі вяртаецца дадому. «Усё было разбурана вайной і нямецкай акупацыяй. А як інакш, калі наша хата знаходзілася ў 16 вёрстах ад фронту. Але жонцы ўдалося зберагчы гаспадарку», — піса ў дзённіку Рыбалтоўскі. Напрыканцы 1918 года з Масквы разам з жонкай і дзецьмі прыехаў Жыгімонт Антонавіч. Браты Кастусь і Юзаф размясцілі яго ў сябе.

«Нулявыя Саветы»

Хутка Заходняя Беларусь апынулася пад бальшавіцкай акупацыяй. У польскай гістарыяграфіі існуе паняцце «Першыя Саветы», пад якім разумеецца перыяд з верасня 1939 — па чэрвень 1941 гадоў, калі Заходняя Беларусь апынулася ў складзе СССР. Атрымоўваецца, што той кароткі перыяд у 1919–1920 гадах, калі заходнебеларускія тэрыторыі знаходзіліся пад савецкай уладай, можна назваць «Нулявымі Саветамі». Часу пагаспадарыць на гэтых землях у бальшавікоў было няшмат, але крывавых спраў яны паспелі нарабіць багата. «16 сакавіка 1919 года бальшавікі зачынілі наш, ужо аднавіўшы сваю працу пасля забароны царскіх улад, касцёл, а ксёндз Латарэвіч быў арыштаваны і адпраўлены ў Мір», — успамінаў сведка часу Юзаф Рыбалтоўскі.

Разам з братам Жыгімонтам ён едзе да бальшавікоў, каб дамовіцца пра вызваленне святара. «Хадакоў» арыштоўваюць як контррэвалюцыянераў і разам з ксяндзом накіроўваюць у Навагрудак. Там гэтых людзей трымалі тры дні. Уночы з 18 на 19 сакавіка Рыбалтоўскіх адправілі ў распараджэнне Надзвычайнай камісіі ў Мінск, а ксяндза з Ішкалдзі і яшчэ аднаго чалавека па празвішчы Карнутоўскі адвезлі ў Мірскі замак і… расстралялі. У турме ў Мінску браты Рыбалтоўскія знаходзіліся 10 тыдняў. Пасля гэтага іх нечакана адпусцілі. Жыгімонт адразу збег у Баранавічы, таму што там знаходзіліся падраздзяленні Войска Польскага, а яго сям'я працягвала жыць у дамах Кастуся і Юзафа.

Сам Юзаф Антонавіч баяўся вяртацца дахаты. Бальшавіцкія ўлады не аднойчы заходзілі да яго жонкі і пыталі, дзе муж, таму ён вымушаны быў хавацца ў лесе. «Калі польскія войскі ў 1919 годзе вызваляюць нашу вёску ад бальшавікоў, брат Жыгімонт стаў сакратаром раённай управы ў Міры і забраў сваю сям'ю ад нас», — адзначаў Юзаф Антонавіч ва ўспамінах.

Хутка бальшавікі пачынаюць наступленне ў кірунку Варшавы — і ўлада зноў змяняецца. Жыгімонт з'язджае на захад у Познанскае ваяводства. У сваю чаргу Юзаф быў мабілізаваны бальшавікамі ў абоз і накіраваны ў Слонім. Аднак па дарозе да мястэчка на абоз налятае польская кавалерыя. Бальшавікоў расстрэльваюць, а сялян адпускаюць. Праўда, коней і падводы палякі забралі. Так, па прызнанні Юзафа Антонавіча, ён пазбавіўся адной з галоўных сваіх прылад працы.

Мірнае жыццё

Пасля Рыжскай мірнай дамовы ў 1921 годзе Заходняя Беларусь увайшла ў склад II Рэчы Паспалітай. У гэтым жа годзе на радзіму вяртаецца Жыгімонт Рыбалтоўскі і займае высокую пасаду ў кіраўніцтве гмінай Мір. Нарэшце, у сям'і Рыбалтоўскіх пачынаецца мірнае жыццё. Паміж братамі (асабліва Жыгімонтам і Юзафам — І.М.) адбываліся маёмасныя спрэчкі, аднак іх удавалася вырашыць на сямейным савеце. У 1929 годзе са службы ў Войску Польскім вяртаецца старэйшы сын Юзафа Антонавіча. Бацька выдае яму 30 злотых і накіроўвае ў Варшаву. Маўляў, у сталіцы заўсёды больш магчымасцяў.

Пры гэтым варта разумець, што эканамічнае становішча гэтага чалавека было далёка не стабільным. Захаваўся адказ на ліст Рыбалтоўскага ў Польскую страхавую кампанію, датаваны чэрвенем 1934 года, у якім прадстаўнікі афіцыйнай структуры адмаўляюць знізіць кошт аплаты за страхоўку ад пажару.

Замест БКА ў «касцюшкаўцы»

1 верасня 1939 года пачалася Другая сусветная вайна, а праз 17 дзён на тэрыторыю Заходняй Беларусі прыходзіць Чырвоная Армія, і пачынаюцца «Першыя Саветы». Аднак ужо праз два гады Трэці рэйх нападае на Савецкі Саюз, і яшчэ не паспеўшая стаць савецкай Заходняя Беларусь апынулася пад нямецкай акупацыяй. Юзаф Рыбалтоўскі працягваў жыць як звычайны селянін. Працаваў на сваёй зямлі, плаціў падаткі.

Сын Рыбалтоўскага Юзаф Юзафавіч ледзь не трапіў на службу ў… Беларускую Краёвую абарону. Пра гэта сведчыць пасведчанне аб адтэрміноўцы ад службы, выдадзенае 11 сакавіка 1944 года мабілізацыйнай камісіяй у мястэчку Гарадзішча. Апрануць чорны паліцэйскі мундзір Рыбалтоўскі-малодшы не паспеў. Хутка тэрыторыя Беларусі была вызвалена ад немцаў, а хлопец трапіў на службу… у Народнае Войска Польскае і з ім дайшоў да Берліна. На гэтым, на жаль, нашы веды пра гэтую сям'ю абрываюцца.

Жыхары Ішкалдзі да сённяшняга дня з вялікай павагай успамінаюць «філосафа» Рыбалтоўскага. «Чаму ж філосаф?» — пытаюся іх. «Дык вельмі разумны і адукаваны чалавек быў. І сям'я ў яго такая ж добрая была. На такіх зямля наша трымаецца», — адказваюць аднавяскоўцы.

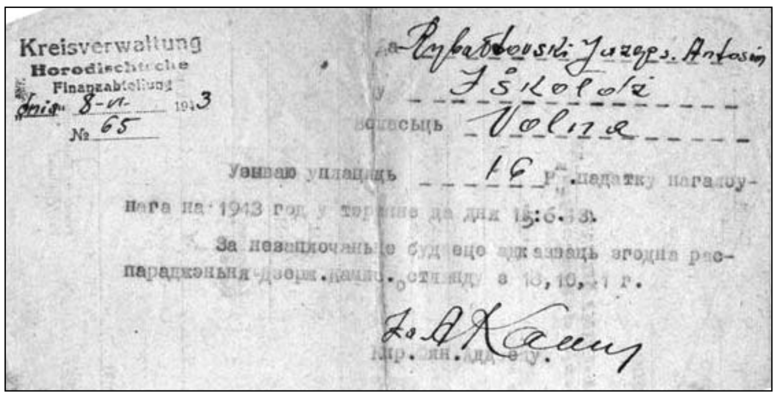

Kreisverwaltung
Finanzabteilung
Dnia 8-VI-1943
№ 65

Падатак 1943 года (на беларускай мове)

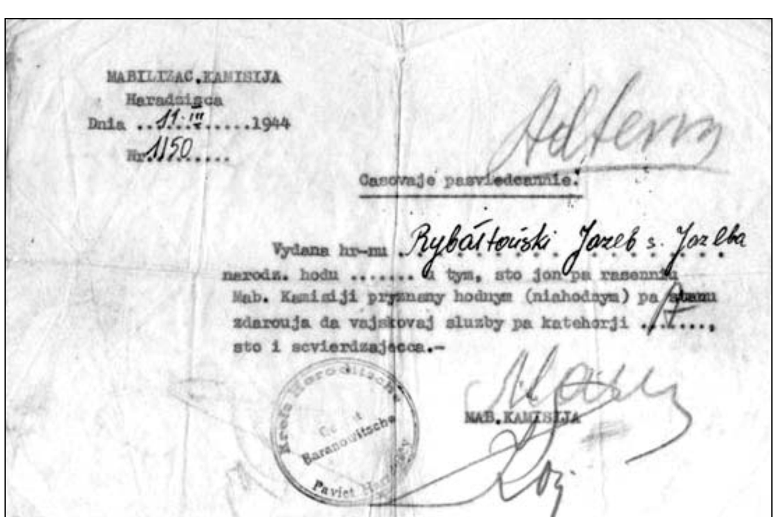

MABILIZAC.KAMISIJA
Haradzisca
Dnia ..11.IV.....1944
Nr 1150....

Casovaje pasviedcannie.

Vydana hr-nu Rybaltouski Jozeb s. Jozeba
narodz. hodu .... u tym, sto jon pa rasenniu
Mab. Kamisiji pryznany hodnym (niahodnym) pa stanu
zdarouja da vajskovaj sluzby pa katehorji ..A....,
sto i scviardzajecca.-

MAB.KAMISIJA

Мабілізацыйная картка Юзафа Юзафавіча, 1944 г. в БКА

СПАДЧЫНА

УКРАІНЕЦ, ЯКІ ПРАЦАВАЎ НА БЕЛАРУШЧЫНУ

Сяргей ЧЫГРЫН

Украінскія выданні, якія пісалі і пішуць сёння пра свайго знакамітага кампазітара і патрыёта Міхайлу Гайваронскага (1892–1949), заўсёды згадваюць 1938 год: «Особливо творчим для композитора був 1938 рік. Михайло Гайворонський опрацював білоруські народні пісні, оркестрові твори, видав ще два скрипкові твори «Прелюдія» і «Сонатіна» для скрипки з фортепіано».

Міхайла Гайваронскі

Сапраўды, вялікі ўкраінскі кампазітар, музыкант, дырыжор, педагог, скрыпач, грамадскі дзеяч, капельмайстар арміі Украінскай Народнай Рэспублікі Міхайла Гайваронскі ў канцы 1930-х гадоў шмат працаваў для музычнай Беларусі. Асабліва плённым на беларускія песні быў менавіта 1938 год. Жыў тады кампазітар у Нью-Ёрку. Але яго там знайшоў Рыгор Шырма і напісаў яму ліст. Беларус і ўкраінец сталі ліставацца. Так пачалося іх сяброўства.

Сам Міхайла Гайваронскі быў родам з Цярнопальшчыны. Маці ведала шмат народных песень, а бацька добра іграў на скрыпцы. У іх і вучыўся будучы кампазітар музыцы і спевам.

Пасля заканчэння народнай школы, паступіў у настаўніцкую семінарыю. Там наведваў аркестр семінарыі, спрабаваў пісаць музыку.

Пасля заканчэння семінарыі Міхайла Гайваронскі пачаў працаваць настаўнікам недалёка ад Львова.

У 1914 годзе Міхайла Гайваронскі ўступае ў шэрагі Украінскіх Сечавых Стральцоў. Там арганізуе духавы аркестр, а потым становіцца капельмайстрам войск Украінскай Народнай Рэспублікі. Піша стралецкія песні і маршы.

У 1923 годзе Міхайла Гайваронскі пакідае Радзіму і эмігрыруе ў ЗША. У Нью-Ёрку ён арганізуе хор і аркестр, а таксама паглыбляе свае музычныя веды ў Калумбійскім універсітэце.

Найбольш вядомымі творамі ўкраінскага кампазітара з'яўляюцца яго сімфанічная паэма «Над Чорным морам», «Гераічная паэма», «Гуцульская рапсодыя», рапсоды «Доўбуш», «Родная старонка мая», маршы, уверцюры, струнны квартэт «Мазенко», трыа «Каламійка», зборнік п'ес для струннага аркестра, ён з'яўляецца аўтарам багатых інструментальных твораў камернага характару, напісаў шэраг песень на словы Тараса Шаўчэнкі: «Запавед», «Вучыцеся, браты мае», «Садок вішнёвы» і многія-многія іншыя.

Міхайла Гайваронскі пражыў усяго 57 гадоў. Ён памёр 11 верасня 1949 года ў Нью-Ёрку, дзе і пахаваны.

А цяпер вернемся ў 1938 год. Часопіс «Беларускі летапіс» за кастрычнік-снежань 1938 года пісаў: «Кампазітар М. Гайваронскі скампанаваў на мяшаны хор дзве беларускія песні да слоў Максіма Танка: «Спакойна дрэмле Нарач» і «Прайдуць гады». Гэтыя кампазіцыі запачаткавалі новы кірунак у беларускай харавой літаратуры — кірунак свабоднай творчасці, — распачалася такая патрэбная праца музычнага ілюстравання нашай паэзіі. Вялікая падзяка і чэсць слаўнаму кампазітару!».

Выстава на радзіме М. Гайваронскага да яго 120-годдзя

Паэзію Максіма Танка вельмі ўпадабаў Міхайла Гайваронскі.

Слухаючы беларускія песні ў апрацоўцы Гайваронскага, нават не ведаючы тэксту, мы даведаемся, што гэта звіняць валачобнікі або пяюць каляднікі

10 снежня 1938 года ў Вільні выступаў хор пад кіраўніцтвам Рыгора Шырмы. Менавіта хор і выканаў упершыню кампазіцыю Гайваронскага на словы Максіма Танка. А часопіс «Калоссе» ў 1939 года адзначаў, што кампазіцыя Гайваронскага на словы Максіма Танка захоплівае свежасцю і сілай малюнка. Але дзеля гэтага трэба добра ўчытацца ў тэкст літаратурнага твора, а таксама аднагачасова ўслухацца ў яго вольную ілюстрацыю, каб цалкам ацаніць сінтэтычную мастацка-жывапісную яркасць, дакладнасць і гармонію ўсяго паэтычна-музычнага твора. Але апрача вонкавай, так бы мовіць, красы, вобраз Нарачы мае, як і сам верш Максіма Танка, характэрны ўнутраны сімвалізм, які надзвычай выразна выяўляе і падкрэслівае музыка Міхайлы Гайваронскага. Той самы часопіс «Калоссе» (1939, №1) пісаў, што «асабліва трэба адзначыць і музыку Гайваронскага на сільны верш Танка «Прайдуць гады», як адзіны вынятак з усёй чыста народнай праграмы».

Пісаў музыку ўкраінскі кампазітар і да вершаў Якуба Коласа і Паўлюка Труса. Кожны з твораў гэтых паэтаў быў прадуманы, і музыка кампазітара была цесна сплецена з тэкстамі. Пачуцці паэтаў кампазітар адбіваў і дапаўняў гармоніяй сваёй музыкі.

Летам 1938 года з Нью-Ёрку Міхайла Гайваронскі дасылае Рыгору Шырму сем апрацаваных для хору беларускіх народных песняў. Сярод іх — «Гэй, паехаў сын Даніла», «О-ю-ля-лю», «Замуж пайсці, трэба знаць». А восенню 1938 года Рыгор Шырма зноў атрымаў ад Гайваронскага пяць новых беларускіх народных песняў: «Лявоніха», «Ой, гукнула сыраежка» (жніўная), «Ой, у полі дзве птушачкі» (рэкруцкая), «Як пайшоў Мікола» (валачобная), «Ой, ляцелі, ды два галубочкі» (валачобная). Часопіс «Беларускі летапіс» (1938, №3, верасень) паведаміў, што «стыль і мастацкі характар апрацоўкі гэтых песняў як найболей адпавядаюць духу нашай народнай творчасці». «Беларускі летапіс» нават надрукаваў ноты Міхайлы Гайваронскага да народных песень «О-ю-ля-лю» і «Гэй, паехаў сын Даніла».

Рыгор Шырма і заходнебеларускія выданні ў 1930-х гадах шмат пісалі пра тых, хто дапамагаў беларускай музычнай творчасці. Музычныя апрацоўкі народных беларускіх песень Міхайлам Гайваронскім ацэньваліся як яркая гармонія, такая чыстая і спеўная, прадыктавана народным кантрапунктам, якая ідзе побач з яснай народнай мелодыяй. Пры гэтым яны ніколі не зніжаюць песні да простага, чужога для мастацтва этнаграфізму, але разам з тым і этнаграфічных рысаў песні не мяняюць на штучныя эфекты і прыкрасы. Слухаючы беларускія песні ў апрацоўцы Гайваронскага, нават не ведаючы тэксту, мы даведаемся, што гэта звіняць валачобнікі або пяюць каляднікі. Ад кожнай беларускай песні Гайваронскага вее подыхам свежага паветра нашых лясоў і палеткаў, чуецца пах сенажацяў, абмытых рачнымі хвалямі. Беларуская вёска, стагоддзямі абскубаная, гамоніць у тых гуках нечуванаю дагэтуль моваю — моваю свайго чулага і вялікага сэрца. І гэта ўсё, дзякуючы музыцы вялікага ўкраінскага кампазітара Міхайлы Гайваронскага, які пакінуў нашчадкам у спадчыну шмат цудоўных твораў, што ўвайшлі ў залаты фонд не толькі ўкраінскай, але таксама і нашай беларускай музычнай культуры.

Хор у Нью-Ёрку. Дырыгент — Міхайла Гайваронскі (у трэцім радзе ў цэнтры)

▸ КІНО

ПАЛІТЫКА ЗОМБІ І БЕЛАРУСЬ

Андрэй РАСІНСКІ

У зомбі-апакаліптычнай карціне з Брэдам Пітам «Вайна сусветаў Z» падставовую ролю грае Беларусь. Што звязала зомбі і Беларусь?

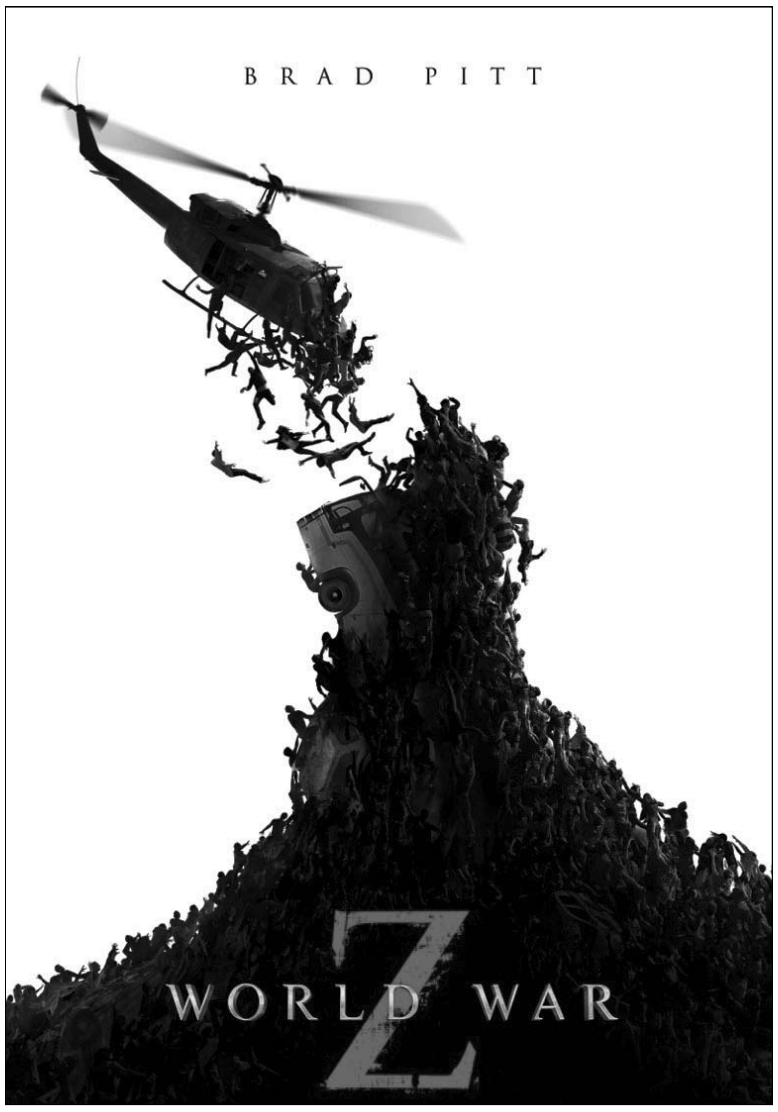

Звольнены супрацоўнік ААН Джэры Лэйн (Брэд Піт) вядзе ціхае сямейнае жыццё, пакуль не пачынаецца страшэнная эпідэмія. Людзі пераўтвараюцца ў напаўмёртвых куслівых шалёнцаў, гарады і краіны абрынаюцца адно за адным. Герой мусіць знайсці вытокі хваробы — насуперак ордам шпэці.

Карціна Марка Форстэра, што распачала «пандэмічнае» шэсце па свету, — «паноўна»-бюракратычная стужка на тэму зомбі, прытарнаваная для шырокай аўдыторыі — з 13 гадоў. Фільм пастаўлены паводле бестсэлера Макса Брукса — сына камедыёграфа Мела Брукса. Стужка ўжо сабрала ў пракаце пад 260 мільёнаў долараў і працягвае збіраць ураджай.

У фільме відовішчныя масавыя сцэны — з гарадамі, ахопленымі панікай і хваробай шаленства. Гелікоптэры прылятаюць у самую апошнюю хвіліну, на мур вакол Іерусаліму па лесвіцы з уласных целаў порстка караскаюцца мерцвякі, разгубленыя месцічы крычаць і лякаюцца.

Усё гэта — калі не лічыць падзення Іерусаліму — далёка не самае новае ў жанры. А прыватныя гісторыі, абавязковыя ў карцінах-катастрофах, зусім адыходзяць у цень: важныя вайсковыя аперацыі па ўсім свеце (іншы пераклад назвы стужкі «Зомбі — сусветная вайна»). У гэтых аперацыях ключавы чыннік — арганізацыя грамадства.

Стваральнікі стужкі не хаваюць захаплення Паўночнай Карэяй: каб пазбегнуць заражэння, усім насельнікам за 24 гадзіны выдралі зубы. Іншая гераічная мадэль — беларуская. У самы адказны момант героя Брэда Піта выратоўвае беларускі самалёт. У кадрах колькі разоў з'яўляецца надпіс: «Belarusian Airline» (у кнізе гэта дэталь адсутнічае), пілот мудры, пераканаўчы, адказны: ён вядзе самалёт цвёрдай рукой і аблічам нагадвае кіраўніка Беларусі (і страшна нават падумаць, каго тады сімвалізуюць зомбі, схаваныя ў самалётным падполлі).

Калі ў фільмах-катастрофах 1980-х гадоў усе грамадскія інстытуты цярпелі покрыш, а выратавальнікам з'яўляўся кансерватыўны свабодны герой, то ў «Вайне сусветаў Z» галоўны герой — бюракрат на службе (няхай сабе — адстаўнік), а падставовыя чыннікі выратавання — моцныя чыноўныя інстанцыі, як у асобных аўтарытарных рэжымах, так і сусветныя (ААН). Роля зомбі таксама змянілася.

Першыя зомбі кінаэкрану 1930–1940-х былі павязаныя з магіяй, паэзіяй, этнаграфіяй («Белы зомбі», «Я гуляла з зомбі») — ніхто нікога не кусаў, не паядаў, затое былі шаманы і рытуалы.

Сучасныя зомбі з'явіліся ў 1968 годзе — з «Ноччу жывых мерцвякоў» Джорджа Рамэры. Зомбі ў фільме з'явіліся з ніадкуль, масава — у выніку нетлумачальнай касмічнай і сацыяльнай катастрофы — яны марудна, але ўпарта атакавалі дый перадавалі заразу ўкусам. Карціна сталася метафарай сацыяльных канфліктаў — найперш расавых — і шакавала цэнзуру, якая так і не наважыла даць фільму рэйтынг. Цікава, што новая зомбі-стылістыка звязаная з вампірскім раманам Рычарда Мэтсана «Я — легенда» пра апошняга чалавека на Зямлі, які змагаецца з мірыядамі ўпыроў.

«Досвіткі мерцвякоў» 1978 года і «Дзень мерцвякоў» Рамэры прадоўжылі ягоную лінію сацыяльнай крытыкі, калі не жорсткай сатыры; а працьма іншых аўтараў эксплуатавалі «мясныя» прыгоды зомбі.

На пачатку 2000-х адбыўся новы выбух зомбі-тэмы: «28 дзён пасля» Дэні Бойла, «28 тыдняў пасля» Хуана Карласа Фрэснадыльё і «Зямля мёртвых» Рамэры давалі пераканаўчыя карціны зомбі-апакаліпсіса, а вялікія кінакарпарацыі распачалі эксплуатацыю «Прытулку зла».

Паказальна, што ва ўсіх выпадках росквіт зомбі-карцінаў дакладна папярэднічаў эканамічным крызісам — і прарочыў сітуацыю надыходнага абвалу.

«Вайна сусветаў Z» не мае такога балючага нерву. Гэта зомбі-карціны ва ўмовах стабілізацыі, калі грамадства схільнае давяраць ананімным установам і «моцным правілам».

Беларусь у гэтай зомбі-палітыцы займае пачэснае месца.

▸ АБ'ЯВА

У ліпені і жніўні ў сядзібе ТБМ у межах кампаніі «Будзьма» працягвае працаваць летняя гістарычная школа

«ГІСТОРЫЯ НА ВАКАЦЫЯХ»

пад кіраўніцтвам кандыдата гістарычных навук **Алега Трусава**

На занятках можна будзе пабачыць і абмеркаваць гістарычныя фільмы, знятыя і паказаныя на тэлеканале БелСАТ, будзе праводзіцца гістарычная віктарына, пераможцы якой атрымаюць цікавыя призы.

Падчас заняткаў таксама прадугледжаны абмен думкамі наконт сучаснага стану беларускай мовы і яе функцыянавання ў грамадстве.

Такім чынам, удзельнікі змогуць павысіць свае веды па гісторыі Беларусі і папрактыкавацца ў веданні беларускай мовы.

У ліпені заняткі адбудуцца: **8 ліпеня** (панядзелак), **15 ліпеня** (панядзелак), **29 ліпеня** (панядзелак).

Пачатак а 18-й на вул. Румянцава, 13. Уваход вольны.

▸ ВЫСТАВА

КАСЦЮМЫ І РЭКВІЗІТ

Сяргей ЧЫГРЫН

Калектыў Слонімскага драматычнага тэатра ўпершыню наладзіў і адкрыў выставу тэатральных касцюмаў, рэквізіту і дэкарацый.

Выставу адкрылі 3 ліпеня ў дворыку новага тэатра, які яшчэ не адкрыўся, але будаўніцтва яго завяршаецца.

На суд слонімцаў выстаўлены касцюмы розных сцэнічных пастановак, як для дарослых, так і юных гледачоў. Гэта касцюмы да спектакляў «Прымакі» па п'есе Янкі Купалы, «Каханне ў стылі барока» па п'есе ўкраінскага драматурга Яраслава Стэльмаха, да дзіцячых спектакляў «Кот у ботах» — касцюмы дракона і льва, касцюм мачахі са спектакля «Папялушка» і многія іншыя.

Як музейныя рэчы наведвальнікі разглядаюць рэквізіт да розных спектакляў: гэта сундукі, капялюшы, інструменты, самаробныя хаткі, грыбочкі, торцікі і г.д.

Новы Час
Агульнапалітычная штотыднёвая газета
Выдаецца з сакавіка 2002 г.
Галоўны рэдактар Кароль Аляксей Сцяпанавіч

Зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі РБ. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНІК. Мінская гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф.Скарыны. Адрас. 220005, г. Мінск, вул. Румянцава, 13. Тэл. (+375 17) 284 85 11.

ВЫДАВЕЦ. Прыватнае выдавецкае ўнітарнае прадпрыемства «Час навінаў». Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАЎЦА.
220113, г. Мінск, вул. Мележа, 1–1234.
Тэл. +375 29 986 38 05, +375 17 268 52 81.
novychas@gmail.com; www.novychas.info

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет». г. Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова № 786

Падпісана да друку 05.07.2013. 8.00.

Наклад 7000 асобнікаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў. Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая. Рукапісы рэдакцыя не вяртае і не рэцэнзуе мастацкія творы. Чытацкая пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.

(S) — матэрыял падрыхтаваны пры падтрымцы Пасольства Рэспублікі Польшча